

DOHODA O PARTNERSTVÍ PRO PROGRAMOVÉ OBDOBÍ 2014-2020

*VYHODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE DLE ZÁKONA Č. 100/2001
SB., O POSUZOVÁNÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, VE ZNĚNÍ
POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ, VČETNĚ VYHODNOCENÍ VLIVŮ
KONCEPCE NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI
DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY
A KRAJINY, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ*

Únor 2014

Hodnocení bylo zpracováno k verzi Dohody z 20. ledna 2014

Integra Consulting s.r.o.
Pobřežní 18/16
186 00 Praha 8
tel.:+420 234 134 236
www.integranet.cz

Tato zpráva byla připravena společností Integra Consulting s.r.o. ve spolupráci s dalšími experty pro výhradní použití Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Případné použití nebo šíření tohoto dokumentu nebo jeho části jakýmkoliv dalším subjektem je možné pouze za současného uvedení této citace:

Integra Consulting: Dokumentace vyhodnocení vlivů Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 na životní prostředí a veřejné zdraví, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014.

V Praze, 3. února 2014

.....
Mgr. Martin Smutný, jednatel
Integra Consulting s.r.o.

OBSAH

1	OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM	11
1.1	ZÁKLADNÍ INFORMACE O DOHODĚ O PARTNERSTVÍ	11
1.2	OBSAH KONCEPCE	12
1.3	ASPEKTY KONCEPCE VÝZNAMNÉ Z HLEDISKA HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	13
1.4	CÍLE KONCEPCE	14
1.5	VZTAH KONCEPCE K JINÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTŮM	15
2	INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBŇÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	17
2.1	VYMEZENÍ DOTČENÉHO ÚZEMÍ	17
2.2	ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ	17
2.3	PRAVDĚPODOBŇÝ VÝVOJ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	50
3	CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY	54
3.1	OVZDUŠÍ	54
3.2	KLIMA	55
3.3	PŘÍRODA A KRAJINA	58
3.4	ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE	59
3.5	VODY	60
3.6	PŮDA A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ	61
3.7	ODPADY	63
4	VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (NAPŘ. OBLASTI VYŽADUJÍCÍ OCHRANU PODLE ZVLÁŠTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ)	64
4.1	HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY	64
5	CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI, A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ	69
5.1	ZPŮSOB STANOVENÍ HODNOTÍCÍHO RÁMCE	69
5.2	CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ ÚROVNI	70
6	ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH,	

	TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLVIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	84
6.1	VYHODNOCENÍ VLVIVŮ DOHODY	84
6.2	SOUHRN VYHODNOCENÍ NÁVRHOVÉ ČÁSTI DOHODY VČETNĚ POTENCIÁLNÍCH KUMULATIVNÍCH VLVIVŮ	91
6.3	PŘESHraniční vlivy	95
7	PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLVIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VYPLÝVAJÍCÍCH Z PROVEDENÍ KONCEPCE	96
8	VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ (NAPŘ. TECHNICKÉ NEDOSTATKY NEBO NEDOSTATEČNÉ KNOW-HOW)	100
8.1	VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT	100
8.2	POPIS PROVEDENÍ POSOUZENÍ DOHODY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	100
8.3	PROBLÉMY PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ	101
9	STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLVIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	102
9.1	SYSTÉM SLEDOVÁNÍ VLVIVŮ IMPLEMENTACE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	102
9.2	NÁVRH ENVIRONMENTÁLNÍCH INDIKÁTORŮ	103
9.3	AKTIVITY NUTNÉ K ZAJIŠTĚNÍ MONITORINGU	105
9.4	ZAJIŠTĚNÍ KAPACIT	106
10	POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLVIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE	107
11	STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ	108
11.1	ENVIRONMENTÁLNÍ HODNOCENÍ PROJEKTŮ	108
11.2	NÁVODNÉ OTÁZKY PRO IDENTIFIKACI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ	110
12	VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ	112
12.1	INDIKÁTORY	113
12.2	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ	113
13	NETECHNICKÉ SHRNU TÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ	114
14	SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDRĚNÍ OBDRŽENÝCH Z HLEDISKA VLVIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ	116

15	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI	135
15.1	NÁVRH STANOVISKA	135
16	SEZNAM SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH	138

ŘEŠITELSKÝ KOLEKTIV POSOUZENÍ VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Mgr. Martin Smutný (Integra Consulting s.r.o.)
autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

- metodický postup hodnocení
- expertní hodnocení vlivů

Ing. Kateřina Ambrožová (Integra Consulting s.r.o.)
autorizovaná osoba dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

- koordinátor týmu
- zpracování dokumentace vyhodnocení vlivů

Ing. Jiří Dusík (Integra Consulting s.r.o.)

- metodický postup hodnocení
- expertní hodnocení vlivů

Ing. Lubomír Nondek, CSc. (Integra Consulting s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Mgr. Michal Musil (Integra Consulting s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Ing. Radim Seibert (Regionální centrum EIA s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Ing. Vladimír Rimmel (Regionální centrum EIA s.r.o.)

- expertní hodnocení vlivů

Mgr. Michala Kopečková (Občanské sdružení Ametyst)
autorizovaná osoba dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- expertní hodnocení vlivů
- vyhodnocení vlivů na lokality NATURA 2000

MUDr. Eva Rychlíková (Zdravotní ústav Ústí nad Labem)
autorizovaná osoba dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

- expertní hodnocení vlivů
- vyhodnocení vlivů na veřejné zdraví

SEZNAM ZKRATEK

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AOX	průměrné koncentrace organických halogenovaných látek
BSK ₅	biologická spotřeba kyslíku
CIU	chlorované uhlovodíky
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	čistírna odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
DP	dobývací prostor
EIA	posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (Environmental Impact Assessment)
EROI	energetická návratnost (energy return on investment)
EVL	evropsky významná lokalita
GIS	geografický informační systém
CHKO	chráněná krajinná oblast
CHLÚ	chráněné ložiskové území
CHOPAV	chráněná oblast akumulace vod
CHSK _{Cr}	chemická spotřeba kyslíku
LCA	posuzování životního cyklu (Life Cycle Assessment)
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MZCHÚ	maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí ČR
N	dusík
NEK	norma environmentální kvality
NEL	nepolární extrahovatelné látky (ropné látky)
NP	národní park
OOP	orgány ochrany přírody
OZE	obnovitelné zdroje energie
P	fosfor
PM ₁₀ , PM _{2,5}	jemné suspendované částice
PO	ptačí oblast
PAU	polycyklické aromatické uhlovodíky
POK	Politika ochrany klimatu v ČR
PRV	Program rozvoje venkova
PUPFL	pozemek určený k plnění funkcí lesa
Q	průtok
SEA	posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (Strategic Environmental Assessment)
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SEZ	stará ekologická zátěž
ÚSES	územní systém ekologické stability
VKP	významný krajinný prvek
VOC	těkavé organické látky
VÚV	Výzkumný ústav vodohospodářský
WAM	Scénář s dodatečnými opatřeními
WEM	Scénář s existujícími opatřeními
ZOPK	zákon o ochraně přírody a krajiny
ZPF	zemědělský půdní fond
ZCHÚ	zvláště chráněné území

- Název koncepce:** Dohoda o Partnerství
pro programové období 2014-2020
- Předkladatel:** Ministerstvo pro místní rozvoj
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1
IČ: 66 00 22 22
- Oprávněný zástupce předkladatele:** Ing. arch. Daniela Grabmüllerová, MBA, Ph.D.
ředitelka odboru evropských záležitostí
- Oprávněný zástupce zpracovatele SEA:** Mgr. Martin Smutný
jednatel
Integra Consulting s.r.o.
Pobřežní 18/16, 186 00, Praha 8 – Karlín
Tel.: 234 134 236
E-mail: martin.smutny@integracons.com
- Příslušný orgán k vydání stanoviska dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí:** Ministerstvo životního prostředí ČR,
Odbor posuzování vlivů na životní prostředí
a integrované prevence

LEGISLATIVNÍ RÁMEC POSUZOVÁNÍ

Posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí je v České republice upraveno zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon zahrnuje požadavky směrnice Evropského parlamentu a Rady o hodnocení účinků určitých plánů a programů na životní prostředí č. 2001/42/EC.

Posouzení vlivů Dohody o partnerství na životní prostředí a zdraví obyvatel (dále také „SEA Dohody“) proběhlo dle požadavků výše uvedeného zákona. Současně s vyhodnocením z hlediska vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel byla Dohoda o partnerství podrobena vyhodnocení vlivů na ptáčích oblasti a evropsky významné lokality dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Toto vyhodnocení bylo zpracováno na základě stanovisek orgánů ochrany přírody a krajiny, že nelze vyloučit vliv na lokality soustavy Natura 2000.

Při zpracování hodnocení byla zohledněna doporučení metodiky pro Strukturální fondy EU „Handbook on SEA for Cohesion Policy 2007-2013“. Obsah a rozsah SEA Dohody byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který vydal odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence Ministerstva životního prostředí dne 8. 10. 2013, č.j. 70501/ENV/13.

1 OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM

1.1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O DOHODĚ O PARTNERSTVÍ

Dohoda o partnerství (dále také „Dohoda“) je koncepčním dokumentem na období 2014-2020 a je vypracována členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit.

ESIF zahrnují Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). Dohoda zastřešuje operační programy (OP) cíle Investice pro růst a zaměstnanost a cíle Evropská územní spolupráce spadající pod politiku soudržnosti EU a programy spadající pod II. pilíř Společné zemědělské politiky a Společné rybářské politiky.

Dohoda je vypracována za účasti partnerů v souladu s přístupem založeným na víceúrovňové správě, tj. se zapojením zástupců jednotlivých resortů, regionálních partnerů a dalších partnerů (sociální a hospodářští partneři, akademická sféra, nezisková sféra, podnikatelská sféra).

Dohoda je založená na analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování v letech 2014-2020 při současném sledování naplňování společných cílů EU. Důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím indikátorů a finančních ukazatelů a vyhodnocovány dle Evaluačního plánu v souladu s principem 3E (tj. s principem dodržování pravidel Efektivnost, Hospodárnost a Účelnost).

Analytická část Dohody zahrnuje analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu, která je zpracována za problémové oblasti. V rámci jednotlivých problémových oblastí jsou identifikovány národní a regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které jednoznačně předurčují zaměření podpory fondů ESI pro období 2014-2020 v ČR.

Na základě identifikovaných potřeb rozvoje a vydefinovaných priorit financování a s vazbou na Poziční dokument a Národní program reforem byly v ČR vybrány k podpoře všechny tematické cíle. Každý tematický cíl reprezentuje klíčovou složku pro dosahování konkurenceschopnosti ČR a cílů strategie Evropa 2020 a nelze jej proto opomenout. Zároveň je však pro lepší zacílení na výsledky a dosažení kritické masy nezbytná koncentrace na klíčové problémy, která se odehrává v rámci jednotlivých tematických cílů na úrovni investičních priorit.

Výběr tematických cílů vyplývá z identifikovaných problémů a potřeb v rámci analytické části a z nich vyplývajících priorit financování ČR, z relevantních cílů strategie Evropa 2020, specifických doporučení Rady a souvisejících opatření Národního programu reforem.

Pro každý tematický cíl jsou uvedeny za ČR hlavní výsledky, jichž má být dosaženo s pomocí ESI fondů. Tyto výsledky představují hlavní změny, jež mají být uskutečněny v programovém období 2014-2020. K naplňování vybraných tematických cílů bude směřovat realizace programů ESIF.

1.2 OBSAH KONCEPCE

Dohodu o partnerství vypracovalo MMR v souladu s čl. 15 návrhu obecného nařízení ESIF, který stanovuje její obsah, a zároveň v souladu se šablonou EK (Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement, verze 5., 31. 10. 2013), která jej dále rozpracovává.

Dohoda v souladu s šablonou obsahuje následující hlavní kapitoly:

1. Zajištění provázanosti se Strategií EVROPA 2020
 - 1.1 Analýza disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu
 - 1.2 Souhrn ex-ante evaluací programů, popřípadě klíčová zjištění ex-ante evaluací Dohody
 - 1.3 Vybrané tematické cíle a souhrn hlavních výsledků, očekávaných pro každý z fondů a pro každý tematický cíl
 - 1.4 Indikativní alokace podpory Unie podle tematických cílů na národní úrovni pro každý fond a rovněž celkový indikativní objem podpory předpokládaný pro cíle spojené se změnou klimatu
 - 1.5 Uplatnění horizontálních principů a cílů pro implementaci fondů
 - 1.6 Seznam programů pod EFRR, ESF a IZM, FS, s výjimkou programů spadajících pod cíl Evropská územní spolupráce a programů EZFRV a ENRF, spolu s příslušnými orientačními přiděly pro každý fond SSR na každý rok
 - 1.7 Požadavek na převod alokace strukturálních fondů mezi kategoriemi regionů, kde je to použitelné
 - 1.8 Převod prostředků z cíle Evropská územní spolupráce do cíle Investice pro růst a zaměstnanost, kde je to vhodné
 - 1.9 Žádost Evropské komisi o převod prostředků technické pomoci, kde je to vhodné
 - 1.10 Informace k alokaci týkající se výkonnostní rezervy podle ESI fondů a kde je to vhodné podle kategorií region a k objemu prostředků vyhrazených na výkonnostní rezervu
2. Opatření k zajištění účinné implementace podle čl. 15 (1,B) obecného nařízení

- 2.1 Institucionální rámec pro zajištění koordinace mezi fondy a ostatními unijními a národními nástroji financování a s EIB
 - 2.2 Informace požadované pro ex-ante ověření souladu s pravidly adicionality
 - 2.3 Hodnocení naplňování předběžných podmínek
 - 2.4 Metodologie a mechanismus k zajištění konzistentnosti při fungování výkonnostního rámce v souladu s čl. 21 obecného nařízení
 - 2.5 Vyhodnocení, zda existuje potřeba posílit administrativní kapacitu úřadů a případně příjemců, a kromě toho v odůvodněných případech souhrn opatření, která mají být přijata za tímto účelem
 - 2.6 Souhrn akcí plánovaných v rámci programů, včetně indikativního harmonogramu k dosažení snížení administrativní zátěže příjemců
3. Popis integrovaného přístupu k územnímu rozvoji, podporovanému fondy nebo shrnutí integrovaných přístupů k územnímu rozvoji na základě obsahu programů podle čl. 15 (2,A) obecného nařízení
 - 3.1 Opatření přijatá pro zajištění integrovaného přístupu při využívání fondů pro územní rozvoj specifických subregionálních oblastí podle čl. 15 (2,II) obecného nařízení
 4. Opatření k zajištění efektivní implementace Dohody a programů podle čl. 15 (2,B) obecného nařízení

Součástí Dohody o partnerství je příloha kapitoly 2.3, která zahrnuje komplexní hodnocení naplňování předběžných podmínek.

1.3 ASPEKTY KONCEPCE VÝZNAMNÉ Z HLEDISKA HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

S ohledem na skutečnost, že obsah a struktura Dohody je stanovena dokumenty EK – tj. čl. 15 návrhu obecného nařízení ESIF, a šablonou EK – byla flexibilita při zpracování dokumentu do značné míry omezena.

Dohoda nemá vlastní finanční rámec, pouze navrhuje orientační rozdělení podpory poskytované Evropskou unií podle tematických cílů a finanční plán podle programů. Indikativní alokace podpory Unie jsou rozděleny podle tematických cílů na národní úrovni pro každý fond a také je navržen celkový indikativní objem podpory předpokládaný pro cíle spojené se změnou klimatu. Při rozdělování finančních prostředků hrají roli i zkušenosti ze současného programového období 2007-2013 s absorpční kapacitou, v úvahu bude brán i minimální kritický objem intervencí. Dále bude brána v úvahu také naléhavost řešení daného problému, celkové náklady nezbytné na jeho eliminaci a efektivita vynaložených prostředků.

Dohoda neobsahuje tedy návrhy opatření či konkrétních projektů, a z hlediska hodnocení vlivů lze Dohodu chápat jako „politiku“. Z tohoto důvodu nebylo možné ani účelné v rámci posouzení identifikovat specifické dopady (např. na konkrétní území či kvantifikovat emise) a hodnocení je tak zaměřeno především na určení možných rizik vzhledem k životnímu prostředí a zdraví obyvatel, plynoucích z implementace Dohody, respektive na identifikaci příležitostí pro zlepšení stavu životního prostředí a zdraví obyvatel, které Dohody představuje.

Dohoda představuje rámec pro programy – podobně tak řada výstupů hodnocení (zejména návrh opatření pro zmírnění či kompenzaci vlivů, návrh monitoringu a kritérií pro výběr projektů) byla formulována jako doporučení směrem k jednotlivým programům a je určena k dalšímu rozpracování a úpravám v rámci SEA pro jednotlivé programy.

1.4 CÍLE KONCEPCE

Na základě provedené analýzy disparit, rozvojových potřeb a potenciálu České republiky byly nadefinovány následující hlavní strategické cíle, k jejichž dosažení musí věcné zaměření pro programového období 2014-2020 v ČR směřovat:

- Vytvoření kvalitního podnikatelské prostředí, které podpoří konkurenceschopnost ČR na evropském i globálním trhu, povede k zakládání nových podniků, zvýší inovační schopnost stávajících podniků a posílí atraktivitu ČR pro domácí a zahraniční investory.
- Zajištění inkluzivní společnosti vytvářející podmínky pro plnohodnotné uplatnění všech skupin obyvatelstva, zvýšení zaměstnanosti s důrazem na snížení počtu vyloučených skupin obyvatel a podpora kvalitních podmínek pro život obyvatel.

Na základě identifikovaných problémů a potřeb rozvoje a v souladu s hlavními strategickými cíli byly stanoveny následující hlavní priority pro ČR pro programové období 2014-2020, které reflektují potřeby na národní i regionální úrovni:

- Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin.
- Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu.
- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům.
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.

- Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území.
- Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.
- Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě.
- Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu.

1.5 VZTAH KONCEPCE K JINÝM STRATEGICKÝM DOKUMENTŮM

Vzhledem k účelu a charakteru koncepce lze očekávat vazby Dohody o partnerství s řadou nejen národních, ale i evropských dokumentů. Níže je uveden přehled nejdůležitějších relevantních strategických dokumentů:

Mezinárodní dokumenty

- Doporučení Rady k národnímu programu reforem České republiky na rok 2012 a stanovisko Rady ke konvergenčnímu programu České republiky na období 2012-2015
- Strategie Evropa 2020
- Společný strategický rámec
- Specifická doporučení Rady 2013
- Stanovisko útvarů Komise k přípravě dohody o partnerství a programů v České republice na období 2014-2020 (Poziční dokument EK)
- Pátá kohezní zpráva o hospodářské a sociální soudržnosti
- Kjótský protokol a Rámcová úmluva o změně klimatu
- Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu, KOM(2013)216

Dokumenty ČR

- Rámcová pozice ČR k budoucnosti kohezní politiky EU
- Souhrnný návrh zaměření budoucí kohezní politiky EU po roce 2013 v podmínkách České republiky, obsahující i návrh rozvojových priorit pro čerpání fondů EU po roce 2013
- Podklad pro přípravu Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 - Vymezení programů a další postup při přípravě České republiky pro efektivní čerpání fondů Společného strategického rámce
- Návrhy programů pro období 2014-2020

- Národní program reforem 2013
- Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2014+
- Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR
- Politika územního rozvoje ČR
- Státní energetická koncepce ČR
- Surovinová politika ČR
- Státní politika životního prostředí
- Státní program ochrany přírody a krajiny
- Národní program snižování emisí
- Plán odpadového hospodářství ČR
- Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století (MZd, 2002)

2 INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

2.1 VYMEZENÍ DOTČENÉHO ÚZEMÍ

Dohoda o partnerství je zpracovávána pro celé území České republiky.

2.2 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ

Níže jsou popsány základní charakteristiky stavu životního prostředí potenciálně relevantní z hlediska problematiky řešené v posuzované koncepci.

2.2.1 Klimatické poměry

Česká republika leží v atlanticko-kontinentální oblasti mírného klimatického pásma severní polokoule. Průměrná roční teplota kolísá v závislosti na geografických faktorech od 1,1 do 9,7 °C. U průměrných ročních teplot a průměrných teplot jarní a podzimní sezóny převládají teploty mezi 7 až 8 °C, u letní sezóny mezi 16 až 17 °C a v zimní sezóně je průměrná teplota -1 °C. Ze změn průměrných ročních teplot v posledních 150 letech je patrný skokový nárůst; v období 1861–1910 byla průměrná roční teplota v ČR 7,4 °C, v období 1911–1960 také 7,4 °C zatímco v období 1961–2010 byl teplotní průměr 7,7 °C.

Přes výrazné meziroční změny je patrný trend postupného růstu průměrné roční teploty o přibližně 0,3 °C za 10 let. Průměrné počty dnů s extrémními teplotami a jejich změny mezi dekadami ukazují, že v posledních dvou desetiletích došlo ke zvýšení průměrných počtů dní s vysokými teplotami a ke snížení průměrných počtů dní s nízkými teplotami. Počet letních dní v roce se v průměru zvýšil o 12, tropických dní o 6 a naopak počet mrazových dní v průměru klesl o 6.

Podobné trendy ve vývoji srážkového režimu vysledovat nelze. V posledních dvou desetiletích byl pozorován nevýrazný nárůst ročních srážkových úhrnů. Jarní úbytky srážek jsou vyrovnávány nárůstem srážkových úhrnů v letním období převážně z přivalových srážek. Průměrný roční srážkový úhrn byl v období 1991–2010 o přibližně 5 % vyšší než v období 1961–1990. Meziroční variabilita srážkových úhrnů je vysoká; např. v roce 2002 byl zaznamenán v pořadí třetí nejvyšší roční úhrn srážek, ale již v následujícím roce 2003 byl roční úhrn srážek v pořadí druhý nejnižší za 207 let

pozorování. V posledních dvou desetiletích také vzrostla četnost výskytu příválových srážek.

2.2.2

Ovzduší

Emisní situace

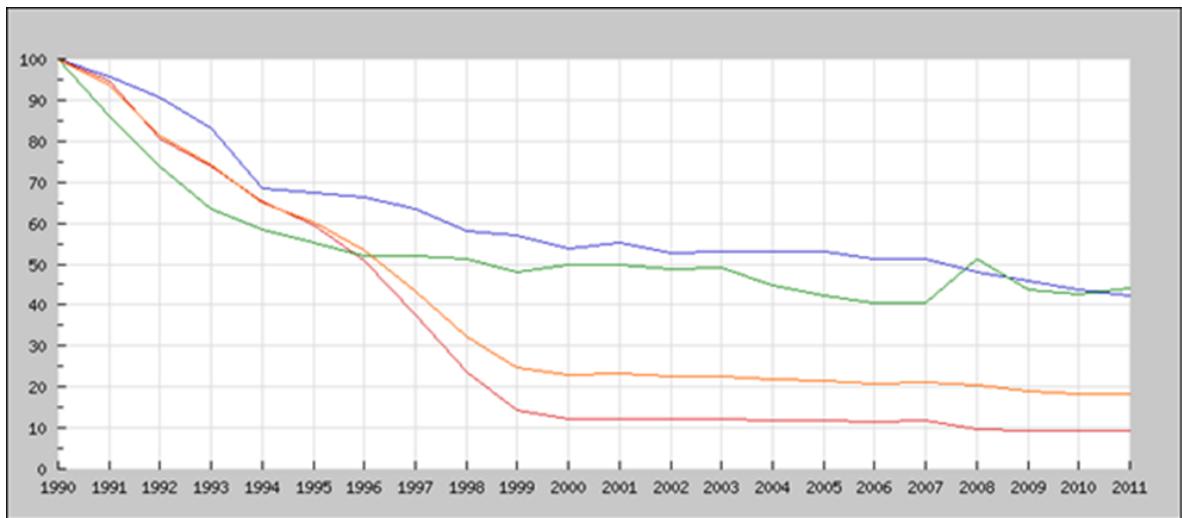
V České republice patří mezi hlavní znečišťující látky ovzduší tuhé znečišťující látky (TZL), oxid siřičitý (SO_2), oxidy dusíku (NO_x), oxid uhelnatý (CO), těkavé organické látky (VOC), polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) a amoniak (NH_3). K současným nejvýznamnějším zdrojům emisí patří výroba elektrické a tepelné energie (produkce SO_2 a NO_x), podniky hutní prvovýroby, včetně koksárenství (TZL, PAU, NO_x , SO_2), silniční doprava (produkce NO_x , TZL a VOC) a vytápění domácností (produkce TZL a PAU). Zemědělství je hlavním zdrojem NH_3 , používání rozpouštědel je pak hlavním zdrojem VOC.

V letech 1990-2011 klesly emise NO_x o cca 50 %, emise VOC, CO a NH_3 o cca 60 % a emise TZL a SO_2 až téměř 90 %. Zásadní pokles emisí byl zaznamenán v 90. letech v důsledku restrukturalizace národní ekonomiky, zpřísnění právních předpisů a následné realizace opatření na ochranu ovzduší. V návaznosti na dokončení rozsáhlých ekologizačních opatření v průmyslu v 90. letech minulého století dochází přibližně od roku 2000 ke snižování emisí podstatně pomalejším tempem.

Produkce emisí oxidu siřičitého je způsobena především využíváním uhlí pro výrobu elektrické energie a tepla.

Emise oxidů dusíku v současnosti pocházejí především z provozu velkých spalovacích zdrojů a z automobilové dopravy. U průmyslových zdrojů emise významně sníží implementace evropské směrnice o průmyslových emisích. U polutantů souvisejících s emisemi z dopravy je stagnace trendů dána tím, že nárůst dopravních výkonů je do značné míry kompenzován obnovou vozového parku (a tedy zlepšením emisních parametrů, zejména u osobních vozidel).

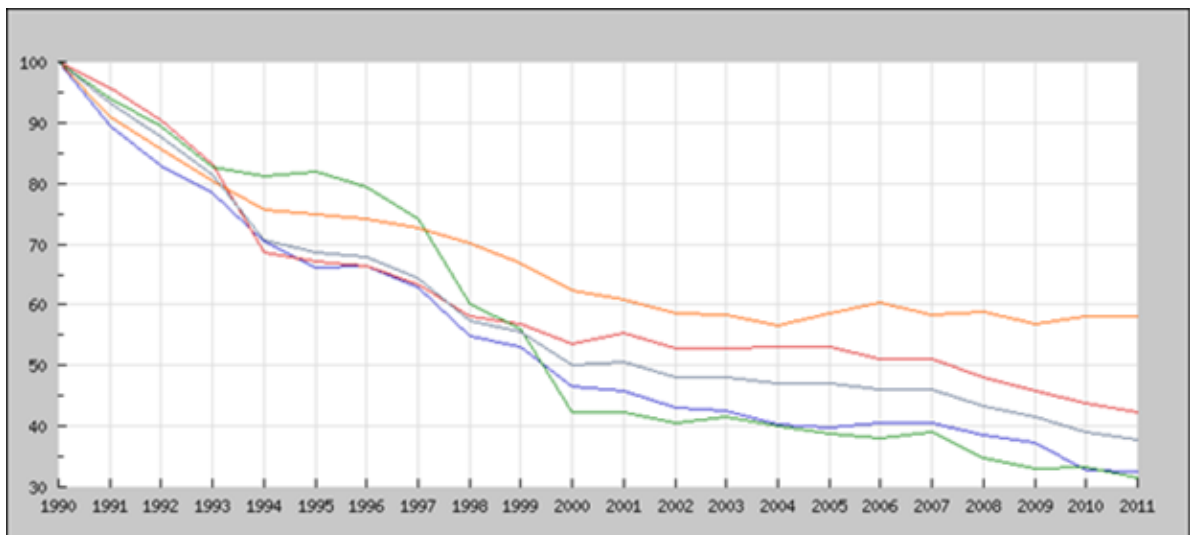
Emise ze spalovacích procesů v podobě oxidů dusíku a oxidu siřičitého mají negativní vlivy na ekosystémy, ať už přímým poškozováním vegetace či v podobě kritických zátěží v důsledku acidifikace půd. Vývoj emisí těchto polutantů je znázorněn na následujícím obrázku.

Legenda: NO_x SO₂ NH₃ Celkem

Obrázek 1: Graf vývoje emisí okyselujících látek, ČR [ekvivalenty okyselení, index 1990=100] (zdroj: ČHMÚ – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

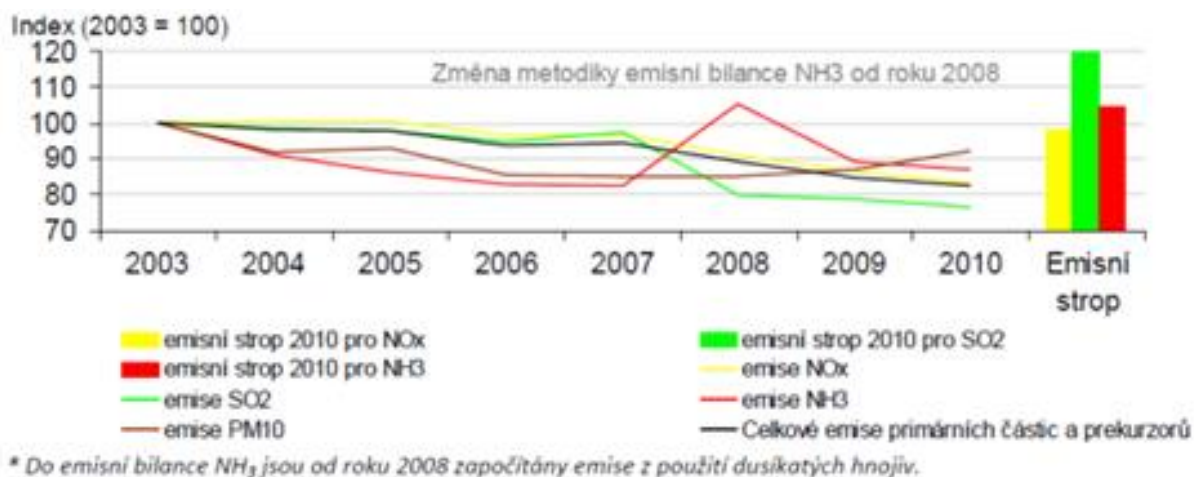
Těkavé organické látky, oxidy dusíku, oxid uhelnatý a methan patří mezi tzv. prekurzory přízemního ozonu, který vzniká v ovzduší sekundárně. U přízemního ozonu byl prokázán nepříznivý vliv na lidské zdraví i vegetaci. Na tvorbě přízemního ozonu se nejvíce podílejí NO_x (59 %) a VOC (31 %). CO přispívá 9 %, CH₄ 1 %. V porovnání s rokem 2000 se situace výrazně nezměnila. Vývoj emisí prekurzorů ozónu dokumentuje následující obrázek.

Legenda: VOC NO_x CO CH₄ Celkem

Obrázek 2 Graf vývoje emisí prekurzorů ozónu, ČR [potenciál tvorby přízemního ozónu, index 1990=100] (zdroj: ČHMÚ – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

Z hlediska zdravotních dopadů v ČR je rozhodující znečištění ovzduší jemnými suspendovanými částicemi (PM_{10} a zejména $PM_{2,5}$) a na ně vázanými perzistentními organickými polutanty (POP), zejména polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU). Významný podíl na znečištění ovzduší prachem mají sekundární částice vznikající z prekurzorů v ovzduší, za které jsou považovány NO_x , SO_2 , NH_3 a VOC. Vývoj emisí suspendovaných částic a jejich prekurzorů je zřejmý z následujícího obrázku.

Obrázek 3: Graf vývoje emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic v ČR, 2003-2010 a úroveň národních emisních stropů (pro NO_x , SO_2 a NH_3) pro rok 2010 [index 2003=100]

(zdroj: ČHMÚ – převzato ze Zprávy o životním prostředí ČR 2008, CENIA)

Rozhodující množství primárních emisí tuhých částic, které jsou nositeli toxikologicky závažného znečištění, zejména polycyklických aromatických uhlovodíků, je do ovzduší vnášeno dopravou (necelých 45 – 50 %), následuje individuální vytápění domácností (cca 30 %), nejméně se na znečištění prachem podílí průmyslové zdroje a veřejná energetika (necelých 20 – 25 %). Podíl průmyslových zdrojů postupně klesá, souběžně s tím narůstá podíl dopravy a vytápění domácností. Tento trend je podporován hospodářskou recesí v posledních letech.

Oxidy dusíku jsou vypouštěny do ovzduší zejména z průmyslových zdrojů (hlavně energetika) a dopravy (dle emisních dat za rok 2009 téměř shodný podíl, cca 48 %). Množství emisí NO_x z ostatních zdrojů je málo významné.

Z hlediska množství emisí SO_2 je nejvýznamnější skupinou zdrojů veřejná a průmyslová energetika, která působí cca 85 % emisí. Téměř celá zbývající část emisí (téměř 15 %) připadá na lokální topeniště v domácnostech, opět se tedy jedná o výrobu energie (energetická koncepce chápe zdroje tepla v rodinných domech jako specifický segment energetiky).

Emise VOC pocházejí především z malých zdrojů znečišťování (hlavně používání rozpouštědel) a dopravy - dohromady necelých 90 % emisí. Amoniak vzniká hlavně při zemědělské činnosti, na průmyslové zdroje

případá málo významný podíl. Doprava a malé zdroje mají na celkové emise NH₃ zanedbatelný vliv.

Imisní situace

K hlavním problémům kvality ovzduší v současné době patří znečištění suspendovanými částicemi, přízemním ozonem a polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU), vyjádřenými jako benzo(a)pyren.

V devadesátých letech dvacátého století byl v ČR patrný klesající trend ve znečištění ovzduší oxidem siřičitým, suspendovanými částicemi PM₁₀, oxidem dusičitým i oxidy dusíku. Na přelomu tisíciletí však došlo k zastavení klesajícího trendu a do roku 2003 koncentrace uvedených znečišťujících látek naopak vzrostly, v případě oxidu siřičitého jen velmi mírně.

Vzhledem k rostoucí dopravě (včetně transitu) rostou imisní koncentrace NO_x, trvale jsou na významné části území ČR překračovány limity pro troposférický ozon a v některých městech rostou také koncentrace PM₁₀. V blízkosti silně frekventovaných komunikací se s nárůstem dopravy postupně zvyšují také koncentrace benzenu.

Zejména v některých částech ČR přetrvává významný negativní vliv individuálního vytápění rodinných domů pevnými palivy na imisní koncentrace benzo(a)pyrenu a suspendovaných částic PM₁₀ a PM_{2,5}. Dle posledního sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) podíl domácností vytápěných pevnými palivy klesl od roku 2001 do roku 2011 z 19,3 % na 15,1 %, průměrně tedy o cca 0,4 % ročně. Naproti tomu spotřeba energie z pevných paliv v domácnostech spíše narůstá (viz např. ČSÚ - Souhrnné energetické bilance v metodice České republiky za roky 2000 až 2010). Tento paradox lze vysvětlit způsobem dotazování při SLDB, kdy je uváděn převažující typ individuálního vytápění rodinných domů. Doplňkové zdroje tepla na pevná paliva v domácnostech, jejichž počet nepřetržitě stoupá (viz MPO, Malá spalovací zařízení na pevná paliva pro domácnosti, Výsledky statistických zjišťování pro rok 2010, listopad 2011) produkují oproti vytápění plynými nebo kapalnými palivy několikanásobně až řádově vyšší množství emisí, a to i v případě jejich velmi omezeného provozu. Trend podílu těchto zdrojů znečišťování na kvalitu ovzduší je při výše uvedených protichůdných statistických datech obtížně hodnotitelný.

Za uspokojivou lze považovat dosaženou míru znečištění ovzduší oxidem uhelnatým, která se pohybuje trvale hluboko pod úrovní imisních limitů. V případě benzenu dochází k překročení imisních limitů pouze v Ostravě v návaznosti na spolupůsobení vlivu automobilové dopravy a výroby koku, situace se zde v návaznosti na změny v koksárenství postupně zlepšuje.

Důsledkem výše uvedených trendů je skutečnost, že v případě suspendovaných částic po předchozím poklesu nastala stagnace a na řadě míst dokonce nárůst imisních koncentrací. Působení suspendovaných částic frakce PM₁₀ a polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU) na lidské zdraví

je proto stále v řadě oblastí vysoké, překračuje imisní limity a představuje zvýšené zdravotní riziko (imisní limit pro benzo(a)pyren je často překračován několikanásobně). Zdravotní rizika vyplývající z vystavení obyvatel účinkům SO₂, NO_x, těkavých organických sloučenin (VOC), a kovů (zvláště olova) ve venkovním ovzduší se v posledních 15 letech postupně snížila. V případě příklonu k použití uhlí pro individuální vytápění domácností vyvolaného snížením cenové dostupnosti ušlechtilějších paliv hrozí zvýšení lokálních imisních koncentrací SO₂ a těžkých kovů, zejména v menších obcích, kde může mít vytápění domácností dominantní emisní podíl. Znečištění ovzduší suspendovanými částicemi frakce PM₁₀ zůstává jedním z hlavních problémů znečištění venkovního ovzduší ČR, zejména z důvodu přítomnosti toxikologicky závažného znečištění na povrchu prachových částic. Nejvíce zatíženou oblastí je Ostravsko a navazující část pánevní oblasti Moravskoslezského kraje, kde ke zhoršení imisní situace přispívá kromě kumulace místního těžkého průmyslu, lokálních topenišť a dopravy také dálkový přenos znečištění z Polska.

Další ohniska znečištění ovzduší v ČR jsou vázána na:

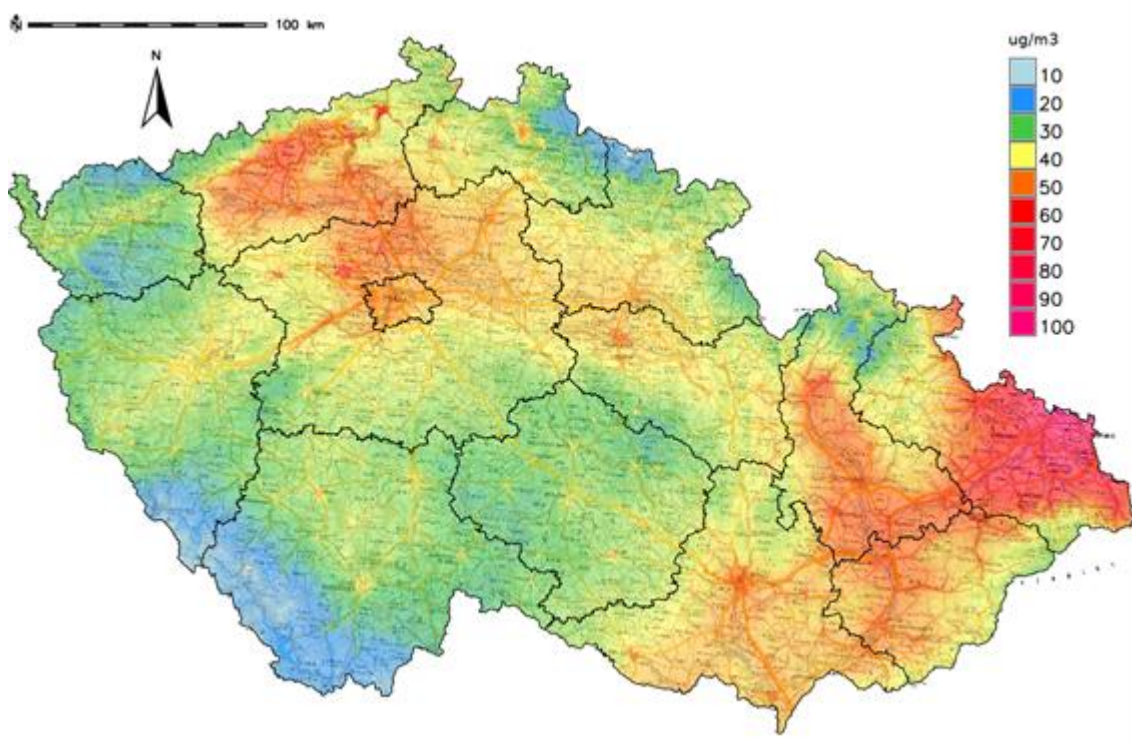
- velká města s rozvinutou automobilovou dopravou,
- Podkrušnohorskou pánev, kde zhoršenou situaci způsobuje komplex vlivu průmyslu, zejména vysoké koncentrace energetických závodů, povrchové těžby uhlí a lokálního vytápění domácností,
- Kladensko s podobnými faktory jako na Ostravsku, ale působícími s nižší intenzitou a bez příspěvku znečištění z Polska,
- údolní oblasti s vyšším zalidněním (typicky podhorské kotliny s menšími městy nebo nahlučením menších obcí), kde dominuje vliv lokálního vytápění domácností.

Měření imisních koncentrací je prováděno především buď ve velkých sídlech, nebo naopak v pozadových lokalitách (neznečištěné, obvykle horské oblasti, pokud možno dostatečně vzdálené od vlivů lidské činnosti). S vysokou pravděpodobností lze proto očekávat, že zvýšené koncentrace řady látek se vyskytují i v malých obcích, kde měření není prováděno, a ve kterých v České republice žije poměrně značná část populace. Jedná se zejména o koncentrace suspendovaných částic, PAU a těžkých kovů. Zásadní vliv na znečištění ovzduší zde má geomorfologie území a způsob vytápění, role průmyslu a dopravy je v sídlech této velikosti obvykle nevýznamná.

Podle dříve platného zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší, v platném znění, bylo prováděno každoroční hodnocení kvality ovzduší ČR a byly vymezovány oblasti se zhoršenou kvalitou ovzduší (OZKO), tj. takové oblasti, ve kterých je překročen imisní limit pro ochranu zdraví lidí pro alespoň jednu z hlavních znečišťujících látek (jedná se o NO₂, SO₂, CO, PM₁₀, Pb, As, Cd, Ni a benzen).

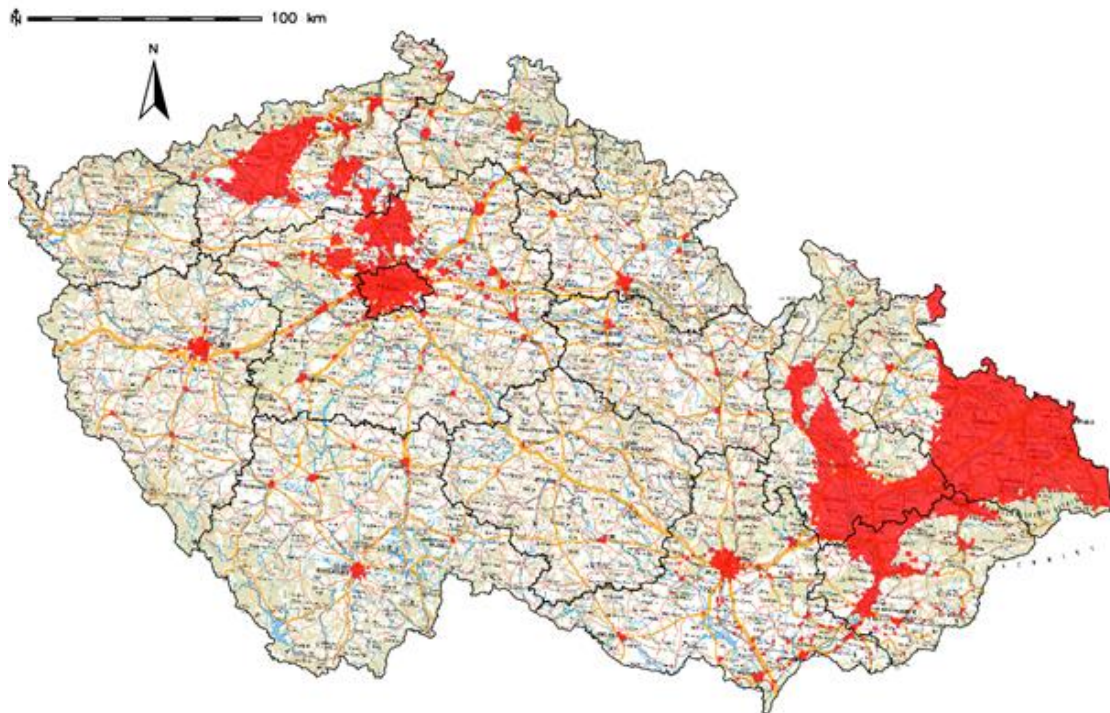
V současné době jsou imisní limity pro zásadní znečišťující látky v ovzduší stanoveny Přílohou 1 zákona č. 201/2012 Sb. Za účelem snížení nejistoty vyvolané meziročním kolísáním klimatických podmínek je oblast překročení imisních limitů konstruována na základě 5-ti letých průměrů koncentrací.

Oblast s překročením limitů pro lidské zdraví vymezuje především znečištění ovzduší prachem, kritickým parametrem jsou z tohoto hlediska denní maxima koncentrací suspendovaných částic PM_{10} . Hodnota imisního limitu pro nejvyšší denní koncentrace PM_{10} může být překročena 35x za rok. Plošné rozložení 36. nejvyšších koncentrací suspendovaných částic PM_{10} dokumentuje mapa na obrázku 4.

Obrázek 4: *Pětiletý průměr 24 hodinových koncentrací suspendovaných částic PM_{10} za období 2008-2012 (36. nejvyšší denní hodnoty)*
(zdroj: ČHMÚ)

Souhrnná mapa oblastí ČR s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví (týká se NO_2 , SO_2 , PM_{10} , $PM_{2,5}$, benzo(a)pyrenu, As, Pb, Ni, Cd a benzenu) je znázorněna na obrázku 5.

Obrázek 5: *Mapa oblastí ČR s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví dle pětiletých průměrů koncentrací za období 2008-2012 (zdroj: ČHMÚ)*

Motorem zásadního zlepšení kvality ovzduší před rokem 2000 byla celková ekologizace energetiky a těžkého průmyslu spolu s doznívajícím útlumem výroby. Od roku 2000 se již technologie používané v průmyslu v ČR zásadně emisně neliší od okolních vyspělých zemí EU, modernizační proces se proto s ohledem na konkurenceschopnost zpomalil. Průmyslové podniky již v současnosti vykazují emise v intervalu hodnot BAT.

Pozitivní trend průmyslových emisí je spolehlivě nastaven platnou legislativou (EIA, IPPC, zákon o ovzduší a jejich průběžná aktualizace dle legislativy EU). Další snižování emisí v průmyslu již většinou narazí na současné technické limity, a tudíž i vysoké náklady, a nelze od něj očekávat obdobně skokové zlepšení, jaké proběhlo v 90. letech minulého století. Až na specifické lokální výjimky v závětrí největších průmyslových závodů již průmysl není určujícím faktorem kvality ovzduší a jeho role bude stále menší.

Naopak v ČR existují skupiny zdrojů znečišťování, které za posledních 20 let neprošly prakticky žádnou modernizací a jejich emise zůstávají na vysoké úrovni, naprosto nesrovnatelné s podmínkami v sousedních vyspělých zemích EU. Jedná se o lokální topeniště v rodinných domech využívající tuhá paliva. Významné zlepšení kvality ovzduší, které přinesla státem podporovaná plynofikace obcí, je již minulostí a bez dalších masivních modernizačních opatření nelze žádoucí pokles emisí z domácností očekávat. Naopak je nutno monitorovat a případně reagovat na potenciální hrozbu

návratu části domácností k vytápění pevnými palivy vedenou ekonomickými důvody.

Ve srovnání s průmyslovými zdroji jsou dlouhodobě podceňována opatření ke zmírnění negativních vlivů dopravy na ovzduší, která je dominantním faktorem kvality ovzduší v centrech měst. Aktivita ke snižování emisí z dopravy ve většině případů narážejí na jejich vysokou ekonomickou náročnost (budování dopravní infrastruktury) a/nebo na nedostatečnou připravenost opatření směřujících ke snižování intenzit silniční dopravy (zvýšování dostupnosti a komfortu hromadné silniční a železniční dopravy a nákladní železniční dopravy, multimodální překladiště, nízkoemisní zóny atd.).

2.2.3 Emise skleníkových plynů

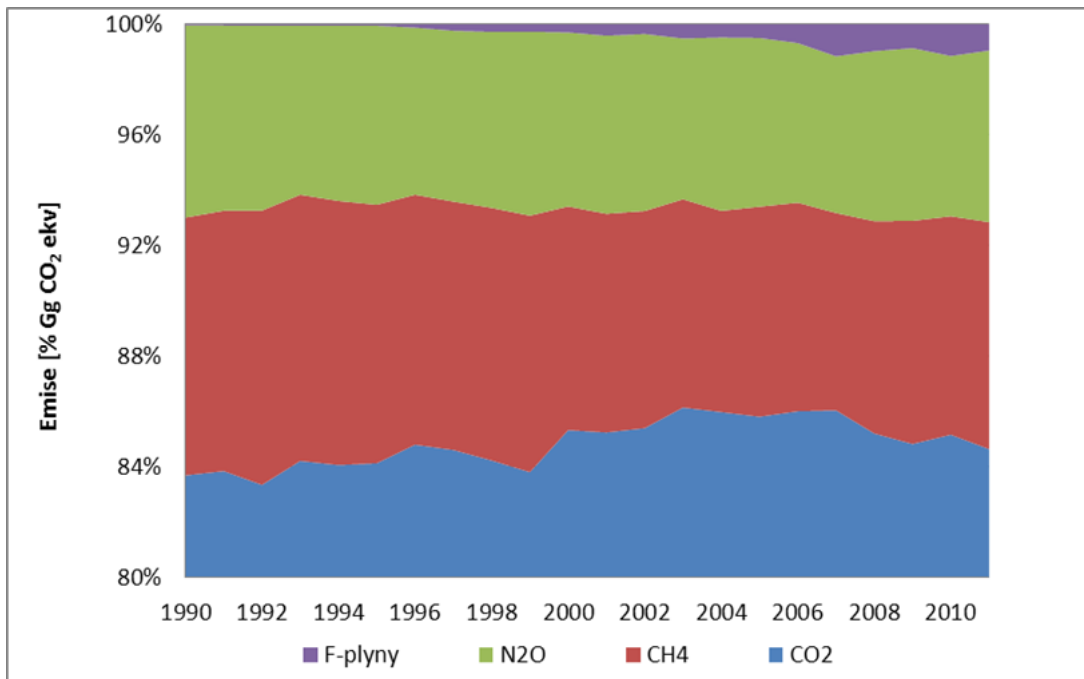
Výsledky inventarizace skleníkových plynů za období 1990 až 2011 jsou v základním sektorovém členění uvedeny v Tabulce 1. Jak je zřetelné z této tabulky, celkové emise skleníkových plynů včetně emisí souvisejících s využíváním půdy LULUCF (tzn. land use, land-use change and forestry) poklesly v ČR z 192,42 mil. tun CO_{2ekv.} v roce 1990 na 125,54 mil. tun CO_{2ekv.} v roce 2011. Emise bez LULUCF poklesly z 196,04 mil. tun na 133,49 mil. tun CO_{2ekv.}, takže vzhledem k referenčnímu roku 1990 došlo ke snížení národních emisí o 31,91 %. V emisní inventuře jsou též zahrnuty emise HFC, PFC a SF₆ (tzv. F-plyny). Podíly emisí jednotlivých plynů na celkových emisích skleníkových plynů (bez LULUCF) byly v roce 2011 85,6 % pro CO₂, 7,7 % pro CH₄, 5,8 % pro N₂O a 0,9 % pro F-plyny.

Tabulka 1: Celková inventura skleníkových plynů za období 1990-2011 (Zdroj: ČHMÚ)

Agregované emise CO ₂ ekvivalentu v sektorovém členění	1990 (Gg)	1995 (Gg)	2000 (Gg)	2005 (Gg)	2010 (Gg)	2011 (Gg)
Energetika	156765	123652	119603	120084	113328	109515
A. Spalování paliv	147807	116806	114437	115468	109073	105297
1. Energetický průmysl	57967	60745	59570	61158	58905	58424
2. Zpracovatelský průmysl a stavebnictví	46754	27869	27285	23301	19438	17943
3. Doprava	7756	9895	12364	17944	17424	17255
4. Instituce, domácnosti, společnosti, ostatní sektory	33702	17086	13955	11946	12198	10559
5. Ostatní	1628	1211	1262	1119	1108	1116
B. Fugitivní emise z paliv	8958	6846	5166	4616	4255	4217
1. Pevná paliva	8057	6166	4457	3912	3529	3538
2. Ropa a zemní plyn	902	681	709	704	726	679
Průmyslové procesy	19603	13188	13561	12979	12026	11791
A. Minerální produkty	4833	3605	4172	3860	3429	3827
B. Chemický průmysl	2033	1888	1880	1674	1111	1090
C. Výroba kovů	12660	7619	7096	6755	5973	5679
D. Ostatní produkty	NA	NA	NA	NA	NA	NA
E. Výroba F-plynů	NO	NO	NO	NO	NA,NO	NA,NO
F. Spotřeba F-plynů	78	76	413	690	1514	1194

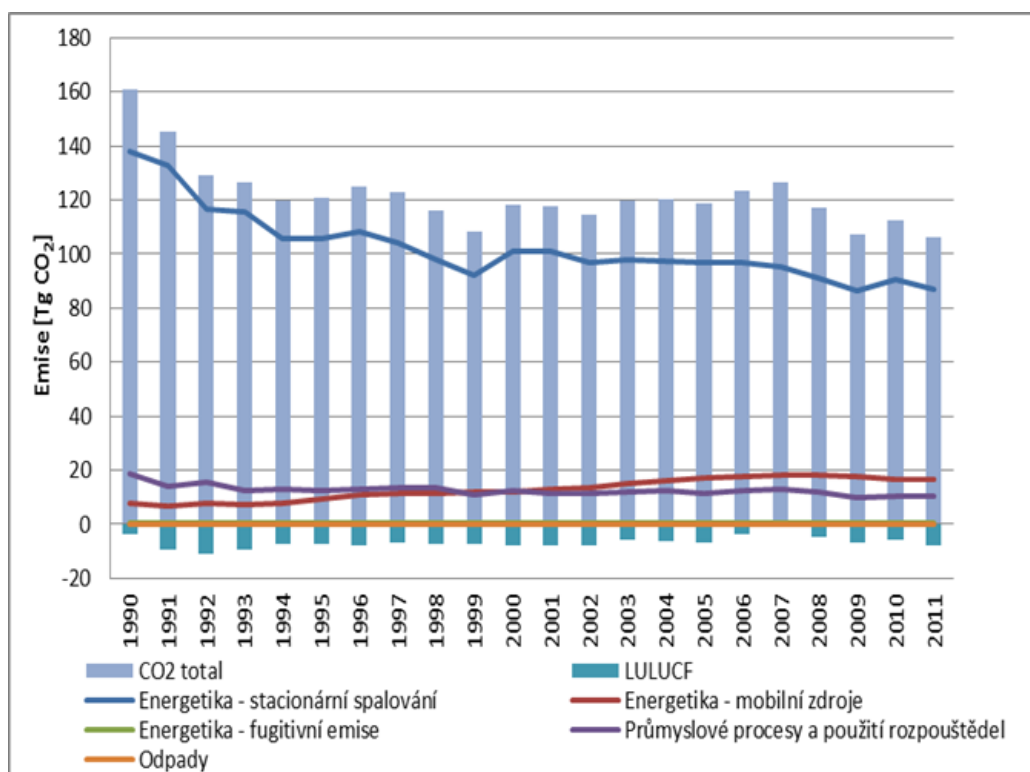
G. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Použití rozpouštědel a dalších látek	765	596	569	514	492	469
Zemědělství	16233	10332	9095	8385	7965	8065
A. Enterická fermentace	4219	2632	2241	2094	1999	2003
B. Hospodarení s hnojem	2710	1742	1544	1236	1079	1043
C. Pěstování rýže	NO	NO	NO	NO	NO	NO
D. Zemědělské půdy	9304	5959	5310	5054	4886	5019
E. Řízené vypalování savan	NO	NO	NO	NO	NO	NO
F. Polní spalování zemědělských organických zbytků	NO	NO	NO	NO	NO	NO
G. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Využití území, změny ve využití území a lesnictví (LULUCF)	-3618	-7210	-7524	-6686	-5488	-7959
A. Lesní půdy	-4947	-7267	-7491	-6625	-5410	-7903
B. Zemědělské půdy	1337	289	210	152	139	154
C. Zatrvané půdy	-128	-331	-419	-388	-371	-329
D. Mokřiny	23	10	28	20	34	32
E. Osídlená území	86	88	127	155	118	87
F. Ostatní půda	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO
G. Ostatní	12	1	21	1	2	0
6. Odpady	2673	2908	3058	3297	3612	3656
A. Skládání pevného odpadu	1663	2020	2253	2408	2708	2745
B. Nakládání s odpadní vodou	987	815	741	710	720	721
C. Spalování odpadů	24	72	64	179	183	191
D. Ostatní	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Jiné (nutno specifikovat)	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Celkové emise včetně LULUCF	192421	143466	138362	138574	131934	125536
Celkové emise bez emisí/propadů CO ₂ z LULUCF	196039	150676	145886	145259	137423	133496
Položky vykazované zvlášť:						
Emise v mezinárodním prostoru	568	605	644	1066	1040	1031
Mezinárodní letecká doprava	568	605	644	1066	1040	1031
Mezinárodní námořní doprava	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO	NA,NO
Multilaterální operace	NO	NO	NO	NO	NO	NO
Emise CO ₂ z biomasy	2368	4593	5354	7181	10692	11259

Podíly a vývoj podílů jednotlivých plynů či jejich skupin na celkových emisích skleníkových plynů v jednotlivých letech je zobrazen na následujícím obrázku. Rozdíly v jednotlivých letech jsou minimální. Lze pozorovat trend poklesu podílu metanu v důsledku poklesu fugitivních emisí a emisí ze sektoru Zemědělství a nárůst podílů tzv. F-plynů (HFC, PFC a SF₆) jako výsledek procesu, kdy jsou používány jako náhrada za škodlivější freony poškozující ozonovou vrstvu Země (regulované Montrealským protokolem) v chladírenství a jejich uplatňování v moderních technologiích. Nejvýznamnějším skleníkovým plynem je oxid uhličitý s podílem 84,7 % na celkových emisích, následovaný metanem 8,2 %, oxidem dusným 6,2 % a F-plyny 1 % (dle stavu v roce 2011, emise jsou uvažovány včetně LULUCF).

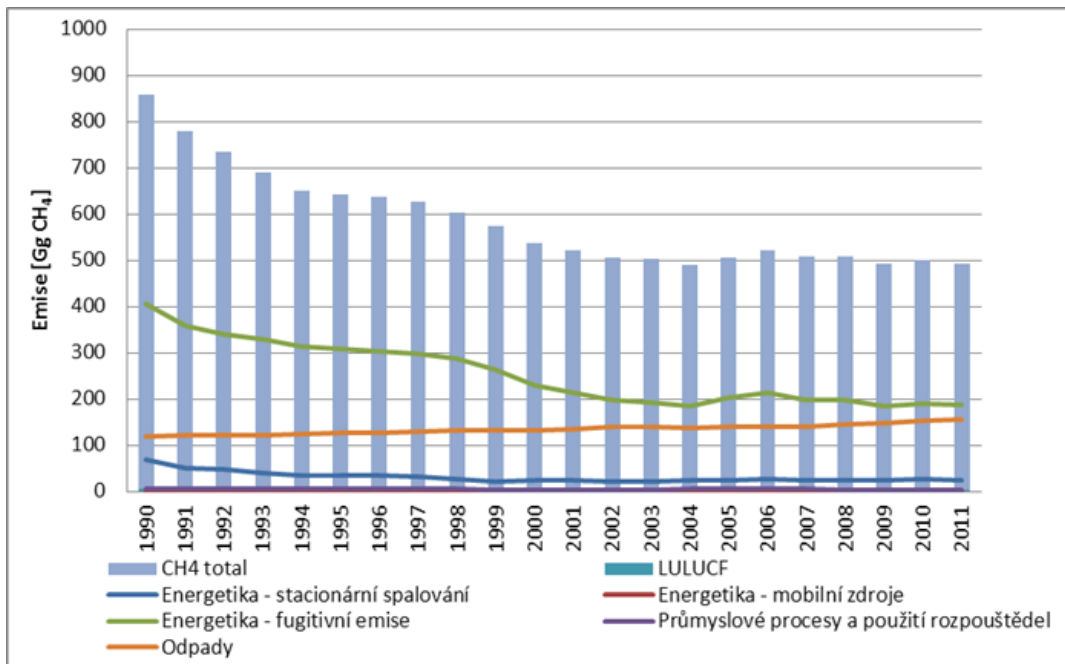
Obrázek 6: Podíl jednotlivých plynů a sektorů na celkových emisích v ČR (zdroj: ČHMÚ)

U oxidu uhličitého, který je nejvýznamnějším antropogenním skleníkovým plynem, mezi roky 1990 a 2011 došlo k jejich poklesu o 34 % a podílely se na něm zejména sektory Zpracovatelský průmysl a stavebnictví a Ostatní sektory (domácnosti, instituce a služby), které patří do sektoru Energetika. Pokles emisí při spalování paliv v sektoru Zpracovatelského průmyslu a stavebnictví na začátku 90. let byl dán útlumem a restrukturalizací některých průmyslových odvětví, ke konci období byl pokles emisí způsoben především úsporami a zaváděním nových technologií. Snížení emisí v Ostatních sektorech lze připsat na vrub hospodárnějšího využití energií (zvyšování energetické účinnosti, zateplování budov apod.). Opačný trend vykazuje Doprava, kde je od roku 1990 patrný více než dvojnásobný nárůst (2,5krát), což je dáno obecně rozvojem dopravy, zejména individuální automobilové dopravy a silniční nákladní dopravy. Pozitivně se na vývoji emisí projevuje trend klesajícího podílu tuhých paliv a nárůst podílu zemního plynu. V posledních letech však dochází k výraznému růstu cen plynu, což v některých lokalitách vedlo k přechodu na využívání jiných druhů paliv.

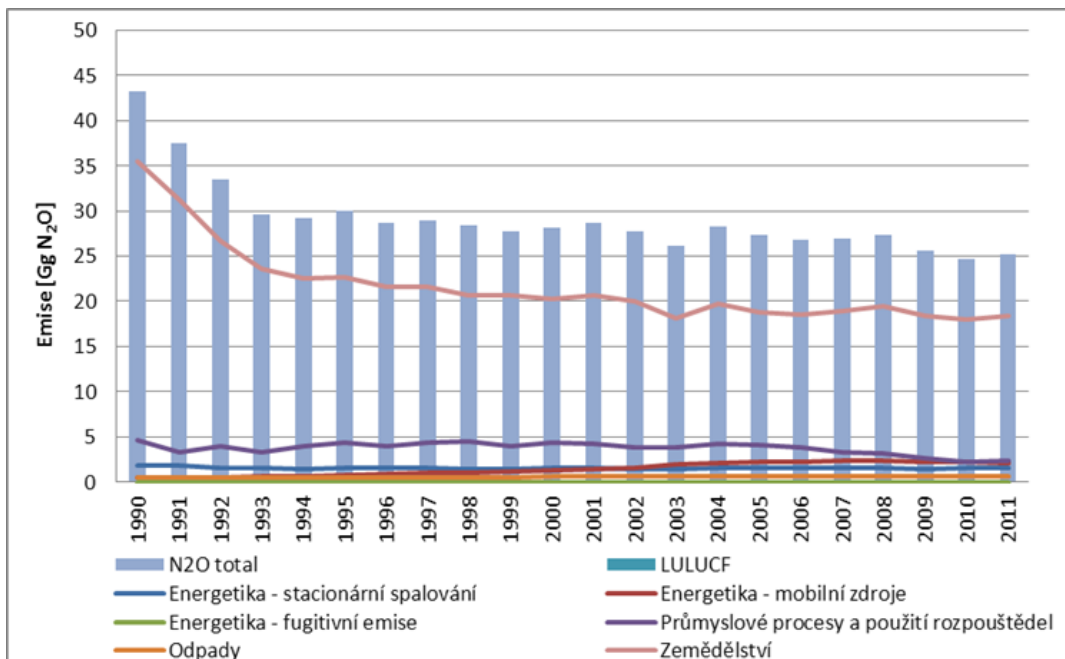
Obrázek 7: Vývoj emisí CO₂ a podíl jednotlivých sektorů v ČR v časové řadě 1990-2011 (zdroj: ČHMÚ)

U emisí metanu poklesl jejich podíl v rámci celkových agregovaných emisí skleníkových plynů od roku 1990 z 9,3 % na 8,2 % v roce 2011. V období 1990 – 2011 došlo ke snížení emisí metanu o 42,6 %, které bylo způsobeno zejména poklesem těžby uhlí a poklesem stavu hospodářských zvířat. Následující obrázek zobrazuje podíly jednotlivých sektorů na celkových emisích CH₄ v ČR.

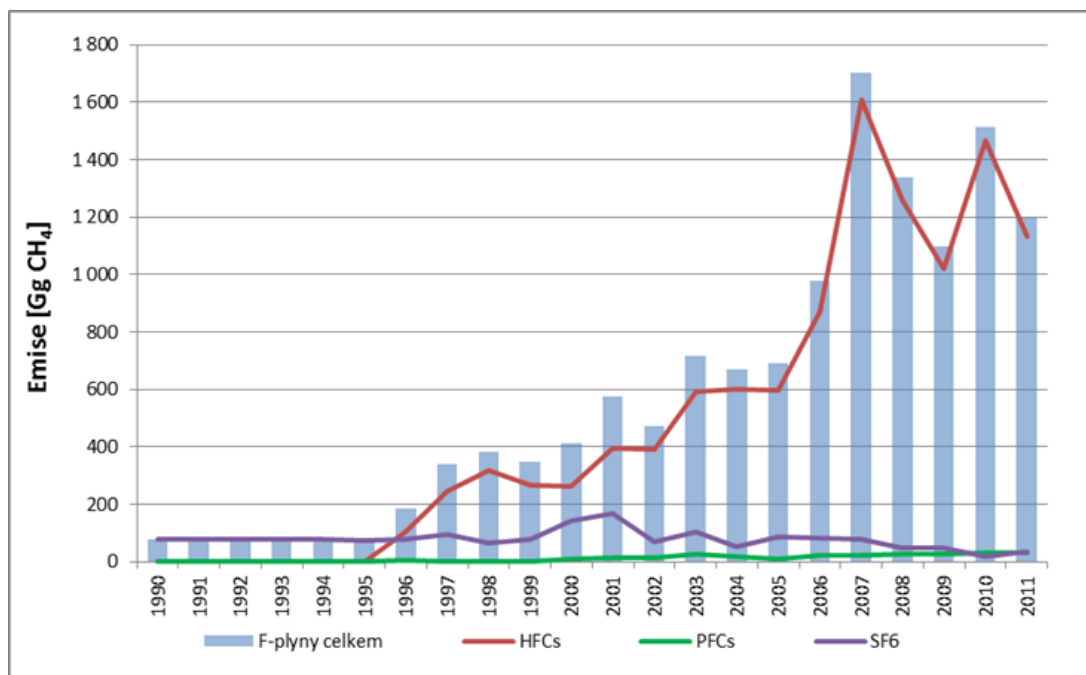
Obrázek 8: Podíly jednotlivých sektorů na celkových emisích CH₄ v ČR (Zdroj: ČHMÚ)

Podíl emisí oxidu dusného na celkových agregovaných emisích skleníkových plynů poklesl od roku 1990 z 6,9 % na 6,2 % v roce 2011. Podíl jednotlivých sektorů na celkových emisích N₂O je znázorněn na následujícím obrázku. V období 1990 – 2011 došlo k poklesu emisí oxidu dusného o 41,8 %, zejména v důsledku snížení používání umělých hnojiv v zemědělství, v důsledku poklesu stavu hospodářských zvířat a v poslední době též v důsledku cíleného zavádění technologií na odstraňování emisí oxidu dusného při výrobě kyseliny dusičné.

Obrázek 9: Podíly jednotlivých sektorů na celkových emisích N_2O v ČR v časové řadě 1990-2011 (Zdroj: ČHMÚ)

Emise F-plynů vzrostly od roku 1995 (referenční rok) ze 76 na 1 194 Gg CO_2 ekv. v roce 2011 a obdobně vzrostl i relativní podíl F-plynů (0,1 % v 1995, 1 % v 2011) na celkových emisích. Tyto látky nejsou v České republice vyráběny a jejich spotřeba je kryta dovozem. Nárůst emisí je způsoben nejen substitucí látek poškozujících ozónovou vrstvu ale i rostoucí aplikací F-plynů v nových technologiích, zejména v chladírenské technice (HFCs), v elektrotechnice (SF_6), a v některých specializovaných výrobcích (nízkoenergetická okna, hasící prostředky, hnací plyny pro aerosoly a nadouvadla apod.).

Obrázek 10: Výsledky inventarizace F-plynů za období 1990-2011 (CO_2 ekv) (Zdroj: ČHMÚ)

2.2.4 Voda

Využívání vodních zdrojů

Jak vyplývá z dat za rok 2012, pokračuje pozitivní trend snižování odběrů a spotřeby vody. Podílejí se na tom zejména odběry z povrchových vod. Odběry z podzemních vod stagnovaly. Oproti roku 2011 došlo k nejvýraznějšímu snížení odběrů pro energetiku (o 7,8 %). Poklesla i celková spotřeba vody v domácnostech (88,1 l/obyv. za den) a ztráty vody v trubní síti (19,3 % v roce 2012 oproti 25 % v roce 2000). Dále roste počet obyvatel připojených k vodovodní síti.

Ve struktuře odběrů vody meziročně vzrostly pouze odběry pro zemědělství (11,1 %) a dále odběry pro průmysl (5,0 %). Z celkových odběrů vody jsou nejvyšší odběry uskutečňovány pro energetiku (45,7 %, 840,7 mil. m³ v roce 2012). V naprosté většině se jedná o odběry vody pro průtočné chlazení parních turbín, a tak je 99,8 % odběrů pro energetiku (839,2 mil. m³) uskutečňováno z povrchových vod. Oproti předešlému roku se tyto odběry snížily o 7,7 %. Většina odebíraných chladících vod je opět navrácena do vodních toků, a to s mírně pozměněnou kvalitou (zvýšení teploty, snížení obsahu kyslíku) a část vody se ztratí výparem.

Naopak největší objem odběrů z podzemních zdrojů (312,4 mil. m³, 82,3 %) je využíván vodovody pro veřejnou potřebu jako zdroj pro výrobu pitné vody. V roce 2012 bylo v ČR 50,0 % pitné vody vyrobeno z podzemních zdrojů. Za účelem úpravy a rozvodů vody pro veřejnou potřebu je uskutečňována celkově třetina veškerých odběrů v ČR. Tyto odběry od roku 2000 poklesly o 20,8 %, což souvisí s poklesem poptávky po pitné vodě způsobeným růstem cen a tím i úsporami v domácnostech a v průmyslu.

Celkově třetím největším odběratelem vody (resp. povrchové vody) byl v roce 2012 průmysl (15,8 %, 290,4 mil. m³). Odběry pro průmysl (včetně dobývání nerostných surovin) vykazují sice v dlouhodobém měřítku pokles (od roku 2000 o 36,5 %), avšak v meziročním srovnání došlo oproti roku 2011 k nárůstu odběrů jak z podzemních zdrojů (o 5,0 %), tak povrchových (o 5,2 %). K tomuto nárůstu došlo i přesto, že se meziročně snížila celková průmyslová produkce. V odvětví výroby chemických látek a chemických přípravků, které patří k významným odběratelům vody, se produkce meziročně zvýšila a odrazila se tak v navýšení odběrů. Na odběry vody pro průmysl má obecně vliv nejen zavádění nových šetrnějších technologií výroby, a to z důvodů environmentálních a úsporných, ale i ekonomický vývoj v sektorech s nejvyššími odběry (potravinářský, chemický a papírenský průmysl).

Stabilně nízké odběry vykazuje zemědělství (2,4 % z celkových odběrů v roce 2012), které v případě rostlinné výroby z velké míry vystačí s vodou dodávanou srážkami, a meziroční kolísání odběrů je závislé na průběhu teplot a množství srážek během vegetační sezony. V posledním meziročním srovnání došlo k nárůstu odběrů vody pro zemědělství o 11,1 %. Vliv na navýšení odběrů mělo částečně srážkově podnormální jarní období roku 2012.

Kvalita vod

Ve všech hodnocených ukazatelích jakosti vody došlo v dlouhodobém pohledu k pozitivním trendům v povrchových vodách. Málo uspokojivá je obecně situace ohledně eutrofizace stojatých a tekoucích vod a je třeba trvale snižovat zátěž vod živinami, zejména sloučeninami fosforu.

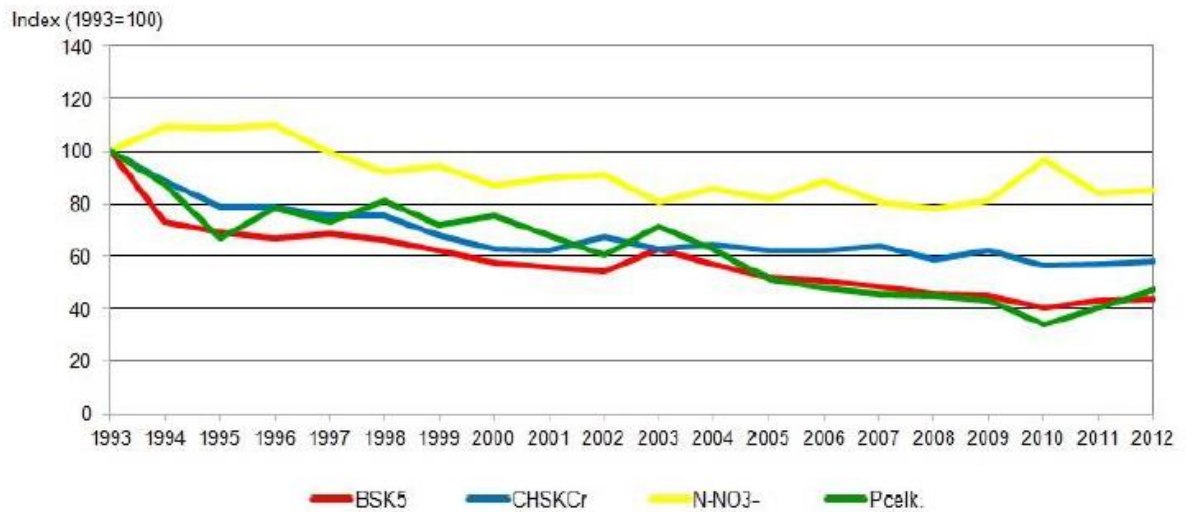
Za posledních 20 let se ve vodních tocích ČR podařilo nejvíce zredukovat znečištění BSK₅ a P_{celk}, jejichž průměrná koncentrace v roce 2012 tvořila 44 %, resp. 47 % hodnoty z roku 1993. Koncentrace organických látek (CHSK_{Cr}) a především N-NO₃⁻ za toto období nepoklesly tak výrazně, ale i přesto tvoří ca 58 %, resp. 85 % hodnoty z roku 1993.

Ke snižování průměrné koncentrace organického znečištění ve vodních tocích, které pochází především z komunálních odpadních vod, přispívá nejen snižování produkce tohoto typu znečištění, ale také lepší účinnost ČOV. Dlouhodobě objemově nejvíce produkovaného a následně z ČOV do vodních toků vypouštěného znečištění ze čtyř výše zmiňovaných ukazatelů je CHSK₅, a to i přesto, že účinnost jeho odstraňování v ČOV je velmi vysoká (94,6 % v roce 2012). Účinnost odstraňování znečištění v ukazateli BSK₅ je ještě vyšší (98,1 %). Konečná koncentrace organického znečištění charakterizovaná jako CHSK_{Cr} v tocích ČR tak v roce 2012 dosáhla 17,81 mg/l a BSK₅ 2,7 mg/l, přičemž meziročně nedošlo ke změně v koncentracích.

Z dlouhodobého pohledu se snižuje i průměrná koncentrace celkového fosforu, která v roce 2012 dosáhla ve vodních tocích 0,15 mg/l. Důvodem pozitivního dlouhodobého vývoje je skutečnost, že část znečištění fosforem pochází z bodového znečištění, které prochází čištěním a jehož objem se obecně snižuje. Pokles vnosu fosforu byl podpořen i omezením používání fosfátů v pracích prostředcích (od roku 2006) a v posledních letech i nižším objemem aplikovaných fosforečných hnojiv v zemědělství. Přesto podstatná část fosforu v současnosti pochází z plošných zdrojů znečištění (hnojení zemědělské půdy).

Znečištění fosforem ze zemědělských zdrojů je možno předejít správnou zemědělskou praxí řízenou zásadami GAEC (Good agricultural and environmental conditions). V posledních dvou letech sice došlo k nárůstu koncentrace fosfátů v povrchových vodách. Podílí se na tom nejen aplikace fosforečných hnojiv, ale i vzrůstající obliba myček nádobí, kterými je vybavena zhruba třetina českých domácností, a které používají mycí prostředky s obsahem fosforu. Regulace obsahu fosfátů v prostředcích pro myčky bude platná až od roku 2015.

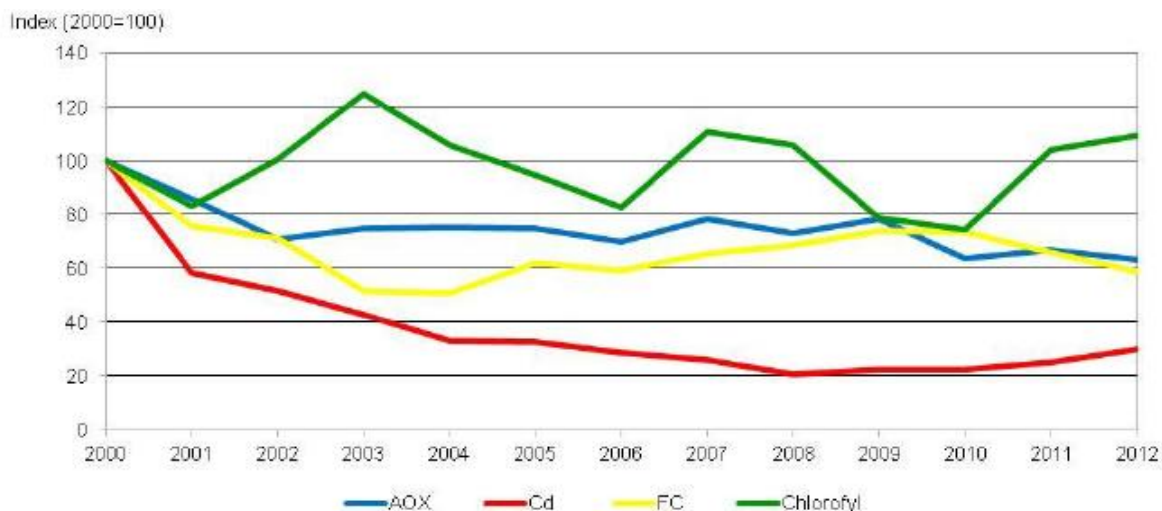
Koncentrace dusičnanového dusíku ve vodních tocích oproti ostatním ukazatelům tak výrazně neklesla a od roku 2003 má spíše kolísající trend. Díky nižší průměrné účinnosti odstraňování dusíku (74,8 % v roce 2012) a vyššímu objemu vypouštěného anorganického dusíku z bodových zdrojů, není pokles znečištění vodních toků dusíkatými látkami tak jednoznačný jako např. u fosforu. Zemědělství je zdrojem i dalších znečišťujících látek, především pesticidů. Mezi pesticidy významně zatížené oblasti patří díky zemědělství povodí řek: Sázava, Želivka, Úhlava, Radbuza.

Obrázek 11: Vývoj koncentrací ukazatelů znečištění ve vodních tocích ČR (index, 1993 = 100)

(zdroj: s. p. Povodí – převzato ze Zprávy o stavu životního prostředí ČR v roce 2012, CENIA)

Mezi dalšími hodnocenými ukazateli zaznamenalo v tocích ČR největší pokles od roku 2000 kadmium (o 69,9 % na 0,1 µg/l v roce 2012), které patří mezi nebezpečné látky a jehož NEK (0,3 µg/l) není od roku 2003 prakticky na sledovaných profilech překračována (pouze u 6 % profilů). Průměrné koncentrace organických halogenovaných látek vyjádřená jako AOX z dlouhodobějšího hlediska stagnují (21,2 mg/l v roce 2012) a od roku 2009 dále klesají, ale podíl profilů nevyhovujících NEK (25 µg/l) je hned po celkovém fosforu nejvyšší z hodnocených ukazatelů (23,5 %). Důvodem je skutečnost, že se jedná o těžko odbouratelné znečištění pocházející např. z papírenského a chemického průmyslu, komunálních odpadních vod, ale částečně i přírodních zdrojů. Koncentrace chlorofylu charakterizuje úroveň primární produkce vodních ekosystémů (resp. míru eutrofizace) a kromě koncentrace nutrientů se uplatňuje také vliv klimatických faktorů (srážky, teploty).

Obrázek 12: Vývoj koncentrací ukazatelů znečištění ve vodních tocích ČR (index, 1993 = 100)

(zdroj: s. p. Povodí – převzato ze Zprávy o stavu životního prostředí ČR v roce 2012, CENIA)

Zdroje znečištění

Z dlouhodobého pohledu pokračuje trend ve snižování znečištění vypouštěného z bodových zdrojů. Tento trend se projevuje i v posledním meziročním srovnání. Emise BSK₅ poklesly od roku 1993 o 93,9 %, CHSK_{Cr} o 87,1 %, NL o 90,9 %. Emise N_{anorg.} se od roku 2003 snížily o 25,4 % a P_{celk} o 33,6 %.

Celkové množství odpadních vod vypouštěných z bodových zdrojů v posledních deseti letech stagnuje. Struktura bodových zdrojů odpadních vod koresponduje se strukturou odběratelů a za posledních 10 let se výrazně nezměnila. Největší podíl zaujímá vypouštění veřejnými kanalizacemi (44,3 % a 835,7 mil. m³) a energetikou (37,4 % a 704,7 mil. m³). Tyto vody představují významné bodové zdroje znečištění, a to především organického.

Oproti tomu vody vypouštěné energetickým sektorem tvoří téměř výhradně odpadní vody z průtočného chlazení, které ovlivňují pouze teplotu a kyslíkový režim vody. Dalším významným zdrojem znečištění jsou průmyslové odpadní vody (14,2 % a 268,1 mil. m³), které jsou zdrojem nejen organického znečištění, ale i znečištění např. těžkými kovy a specifickými organickými látkami. Mezi největší producenty průmyslových odpadních vod patří chemický, papírenský, těžební a potravinářský průmysl. Specifickým znečišťovatelem povrchových vod je zemědělství, které vypouštělo v roce 2012 sice pouze 0,4 % objemu odpadních vod vypouštěných z bodových zdrojů (6,6 mil. m³), ale patří v ČR mezi významné zdroje znečištění. Většina znečištění pocházejícího ze zemědělství se totiž do povrchových vod nedostane z bodových zdrojů, ale jako plošné znečištění splachem ze zemědělské půdy. Tento druh znečištění není plošně evidován, ale výrazně se promítá do výsledné jakosti povrchové vody, zejména v malých

vodotečích.

V současné době ovlivňuje vývoj vypouštěného znečištění především efekt rozsáhlé výstavby a modernizace ČOV určených nejen pro čištění komunálních, ale i průmyslových vod.

Čištění odpadních vod

V posledním meziročním srovnání (2011/2012) došlo ke zpomalení růstu podílu obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV. Pokračuje zvyšování počtu obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci, v roce 2012 bylo 82,5 % obyvatel ČR připojeno na veřejnou kanalizaci, z čehož 94,9 % na kanalizaci zakončenou ČOV. Oproti předchozímu roku se o 3,0 % snížil objem odpadních vod vypouštěných do kanalizace (bez vod srážkových). Celkem 97,3 % odpadních vod vypouštěných do kanalizace bylo čištěno. Dále pokračuje zvyšování celkového počtu ČOV, a to především těch s terciárním čištěním. Průměrná účinnost ČOV se pohybuje mezi 74,8 – 98,1 %.

Celkový počet ČOV pro veřejnou potřebu v ČR se oproti roku 2000 zdvojnásobil na 2 318. Jejich celková kapacita se z důvodu rekonstrukce starších ČOV mírně snížila (o 3,7 %), ovšem postupně poklesl i objem odpadních vod vypouštěných do kanalizace. V současné době mají všechny aglomerace nad 10 000 EO zajištěno terciární čištění, i když ne všechny plní požadavky směrnice na limity jakosti vypouštěných odpadních vod. Do konce roku 2012 stále nebylo vyřešeno čištění odpadních vod u všech aglomerací s počtem EO nad 2 000 tak, jak je požadováno směrnicí Rady 91/271/EHS, ale v průběhu roku 2013 došlo k dokončení výstavby nových ČOV a k rekonstrukci nebo rozšíření stávajících ČOV.

Průměrná účinnost ČOV (množství odbouraného znečištění) u BSK_5 v roce 2012 dosahovala 98,1 %, u NL 97,5 %, u $CHSK_{Cr}$ 94,6 %, u P_{celk} 82,9 % a u N_{celk} 74,8 %. Hodnoty jsou obdobné jako v předchozích letech, což souvisí s dokončenou rekonstrukcí většiny velkých ČOV a se stabilizovanou produkcí znečištění v jednotlivých aglomeracích.

Odpadní vody produkované 21,6 % obyvatel nebyly v roce 2012 přímo čištěny v ČOV, ale byly shromažďovány v žumpách, septicích a jiných zařízeních, odkud byly k čištění následně převezeny nebo byly bez řádného čištění vypouštěny přímo do vodních toků.

2.2.5

Půda a horninové prostředí

Půda citlivě reaguje na nevhodné postupy hospodaření a podléhá řadě degradačních procesů, mimo vodní a větrné eroze jsou to např. zhutňování, acidifikace, kontaminace, ztráta biodiverzity půdní mikroflóry a organické hmoty. Degradace má obecně za následek omezení či úplnou ztrátu produkčních i mimoprodukčních funkcí půdy, a tím i ztrátu ekosystémových služeb, které půda poskytuje.

Významným rizikem je antropogenně podmíněná zrychlená eroze zemědělské půdy. Náhylnost půdy k erozi je dána přírodními faktory (klimatické podmínky, půdní poměry, morfologie reliéfu, vegetační poměry). Lidská činnost je spouštěcím faktorem zrychlené eroze i na jinak erozně neohrožených pozemcích. Antropogenně zrychlená eroze může mít oproti přirozenému procesu eroze relativně vysokou rychlost, naopak vznik půdy (pedogeneze) je vždy procesem velmi pomalým.

Nejčastější příčinou zrychlené eroze zemědělské půdy je nevhodný způsob hospodaření, jako např. masivní zcelování pozemků, pěstování rozsáhlých monokultur, obhospodařování půdy bez ohledu na svažitost pozemků a další fyzickogeografické podmínky, příp. i nevhodné využití půdy pro pěstování energetických plodin (např. kukuřice). Zrychlená eroze snižuje kvalitu půdy odnosem jejích neúrodnějších podílů a tím i klasá úrodnost půdy, nastává ztráta ekologických funkcí půdy a snížení retence a infiltrace vody.

Vodní erozí v ČR je potenciálně ohrožena zhruba polovina zemědělské půdy. Škody způsobené erozí se také projevují i na znečištění vodních zdrojů, zanášení vodních nádrží a ve škodách ekonomických (splach hnojiv a přípravků na ochranu rostlin, zanášení meliorační a kanalizační sítě, ztráta osiv a sadby). Právě splach půdních částic a na nich vázaných živin a dalších chemických látek představuje významné znečištění povrchových toků a vodních nádrží.

Větrnou erozí je v ČR ohroženo cca 10 % zemědělské půdy. Mimo ztráty neúrodnějších částí půdního profilu a zhoršování fyzikálně-chemických vlastností půdy poškozují větrná eroze klíčící rostliny, znečišťují ovzduší (PM₁₀) a způsobují škody na infrastruktuře navátím ornice.

Ke zhoršování kvality půdy dochází nejen při nevhodném používání zemědělských přípravků, ale i při lokální kontaminaci chemikáliemi z havárií, při únicích kontaminovaných vod, vypouštění odpadů přímo do půdy, výluhem ze skládek apod. Nadměrné či nevhodné používání minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin přispívá ke zhoršování kvality půdy, způsobuje pokles biodiverzity půdních mikroorganismů, ovlivňuje jakost povrchových i podzemních vod, narušuje rovnováhu ekosystémů a zasahuje do potravního řetězce živočichů včetně člověka. Do půdy se dostávají také rizikové prvky a látky, které přímo nesouvisí se zemědělskou činností, ale např. s průmyslovou výrobou. Řada těchto cizorodých látek se v půdě váže na půdní částice a akumuluje se v půdě. Prostřednictvím potravního řetězce se pak mohou tyto často zdraví ohrožující látky dostat dále do potravin. Vymýváním znečišťujících látek (především dusičnanů) dochází ke kontaminaci zdrojů pitné vody.

Vývoj stavu ZPF

Ke konci roku 2012 největší část území ČR pokrývala orná půda (38 %), 33,8 % území je les, 15,6 % tvoří ostatní zemědělské pozemky (zejména

trvalé travní porosty), 10,6 % území představují zastavěné a ostatní plochy a 2 % vodní plochy. Podíl zemědělského půdního fondu (ZPF) na půdním fondu ČR je 53,6 %.

Vývoj skladby zemědělského půdního fondu ČR je z environmentálního pohledu příznivý, dochází k poklesu výměry intenzivně obhospodařované orné půdy (za období 2000-2012 o 2,9 %) a naopak narůstá plocha trvalých travních porostů (za období 2000-2012 o 3,2 %), které mají stabilizační funkci.

Celková výměra zemědělské půdy zvolna klesá, v letech 2000-2012 se jednalo o ztrátu 55,5 tis. ha (1,3 %). Přibližně polovina záborů zemědělské půdy nastala v důsledku nárůstu rozlohy zastavěných a ostatních ploch, které ke konci roku 2012 zaujímaly 10,6 % území ČR a jejich rozsah se zvýšil od roku 2000 o 3,3 % (26,4 tis. ha).

Trendy změn v zastoupení jednotlivých kategorií využití území po roce 2000 jsou charakteristické postupným nárůstem zastavěných a ostatních ploch, lesních pozemků i vodních ploch na úkor zemědělské půdy. V rámci zemědělského půdního fondu (ZPF) klesá výměra orné půdy a postupně se zvyšuje plocha trvalých travních porostů.

Od roku 2000 výměra orné půdy poklesla o 2,9 %. Největší část úbytku orné půdy (cca 47 %) způsobila přeměna orné půdy na trvalé travní porosty, dalších zhruba 32 % z celkového úbytku orné půdy bylo přeměněno na zastavěné a ostatní plochy. Trvalé travní porosty (TTP) se rozšířily od roku 2000 o 3,2 %. Rozsah zastavěných a ostatních ploch, mezi které patří kromě vlastní zástavby i dopravní komunikace a další dopravní infrastruktura, průmyslové areály, dobývací prostory a další kategorie člověkem přetvořeného území, se zvýšil od roku 2000 o 26 366 ha (3,3 %).

Riziko degradace půdy

Na území ČR je 18,8 % ZPF (podle databáze BPEJ) silně až extrémně ohroženo vodní erozí a 5,4 % větrnou erozí.

Odhaduje se, že roční ztráta půdy v ČR dosahuje 21 mil. t. Potenciální míru ohroženosti zemědělské půdy vodní erozí lze kvantifikovat pomocí dlouhodobé průměrné ztráty půdy (v t/ha za rok). Extrémnímu ohrožení vodní erozí je vystaveno 5,2 % zemědělské půdy a znamená to, že dlouhodobá průměrná ztráta půdy na jednom hektaru je zde vyšší než 10,1 t za rok. Středně až velmi silně erozně ohrožené půdy zaujímají 30,8 % zemědělské půdy.

Přímým nástrojem sloužícím k posuzování vodní eroze v ČR a určujícím takový rámcový způsob hospodaření na půdních blocích, při kterém ještě nedochází k projevům nadlimitní ztráty půdy vodní erozí, je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace (CP). Rámcový způsob hospodaření na základě CP je doporučen celkem u 51,2 % zemědělské půdy v ČR. U potenciálně nejohroženějších půd je doporučeno převést příslušné

půdní bloky nebo jejich části mezi trvalé travní porosty, tyto půdy zaujímají pouze 0,03 % zemědělské půdy ČR. Pěstování pouze víceletých píceň (např. jetel, vojtěška) je doporučeno na silně ohrožených půdách (1,04 % zemědělských půd ČR). U půd klasifikovaných jako erozně ohrožené (21,4 % plochy zemědělské půdy) je doporučeno vyloučit pěstování širokořádkových plodin a úzkořádkové plodiny lze pěstovat pouze s využitím půdoochranných technologií. Širokořádkové plodiny lze pěstovat na mírně ohrožených půdách (28,7 %), ale pouze s využitím půdoochranných technologií. Hodnoty CP byly využity i pro vymezení silně a mírně erozně ohrožené orné půdy pro potřeby standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC), které zajišťují hospodaření ve shodě s ochranou životního prostředí. Oproti roku 2011 došlo v roce 2012 k mírnému zlepšení, tzn. nárůstu rozlohy orné půdy bez ohrožení erozí.

Celková spotřeba minerálních hnojiv po roce 1990 výrazně klesla. Zatímco v druhé polovině 80. let dosahovala celková spotřeba čistých živin dodaných minerálními hnojivy v průměru 223,8 kg/ha zemědělské půdy za rok, v roce 1995 to bylo již jen 82,8 kg/ha. Od roku 2000 se celková spotřeba minerálních hnojiv začala opět zvyšovat. V roce 2012 činila 117,6 kg/ha čistých živin. V letech, kdy došlo k poklesu spotřeby minerálních hnojiv, bylo hlavním důvodem sucho, které postihlo některé oblasti republiky a zemědělci tudíž některé plodiny nehnojili.

V období 2000-2012 stoupla spotřeba přípravků na ochranu rostlin o 32,9 %. Od roku 2000 se postupně zvětšují osevňovací plochy ve prospěch kukuřice na zrno (284 %) a řepky (128 %). Klesá podíl neoseťové půdy a úhoru, snižuje se plocha pěstování zeleniny a raných brambor.

Ekologické zemědělství

Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy, počet ekofarem a počet subjektů vyrábějících biopotravinu se zvyšuje. Od roku 1990 do roku 2012 vzrostla v ČR výměra zemědělské půdy obhospodařované ekologicky ze 480 ha na 490 762 ha. V roce 2012 bylo ekologicky obhospodařováno 11,6 % celkové výměry ZPF. Dále pokračuje nárůst celkového objemu finančních prostředků vyplacených do ekologického zemědělství v rámci agroenvironmentálního opatření Programu rozvoje venkova. Trend zvyšování výměry ekologicky obhospodařované zemědělské půdy se zpomalil, poslední meziroční nárůst činil jen 1,6 %. Meziročně se snížila výměra orné půdy a ostatních ploch v ekologickém zemědělství.

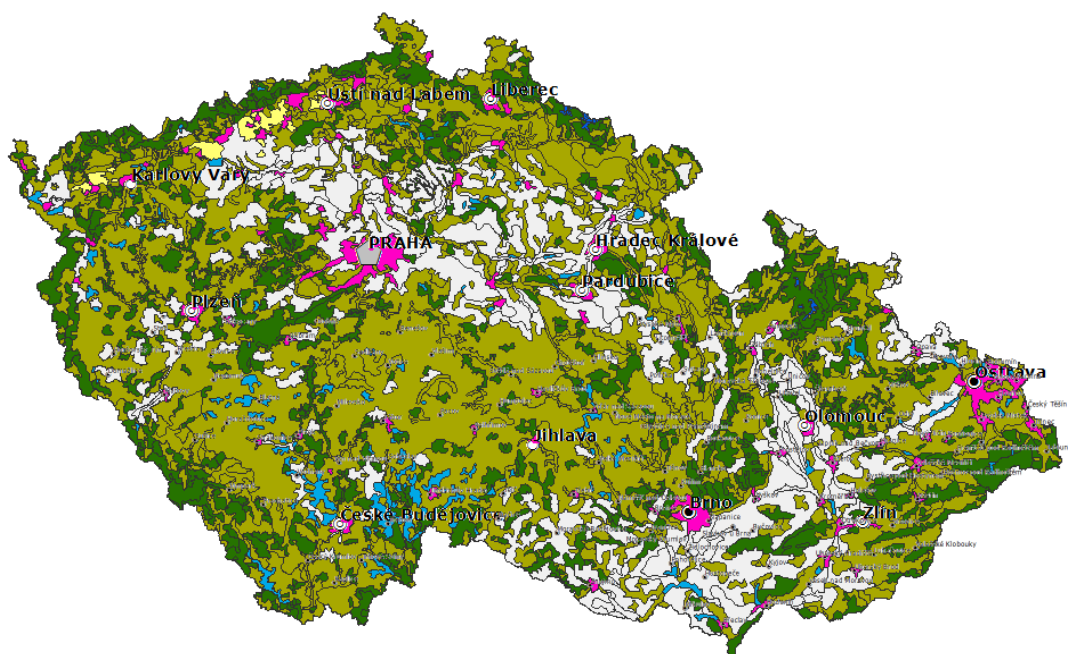
Od roku 2000 se rozrostl počet subjektů (ekofarem) hospodařících podle stanovených zásad ekologického zemědělství téměř 7krát na 3 934 v roce 2012. Kontinuálně roste též počet výrobců biopotravin. Zatímco v roce 2001 vyrábělo biopotravinu 75 výrobců, v roce 2012 to bylo již 454 výrobních provozoven (432 výrobních subjektů). Maxima bylo dosaženo v roce 2011, kdy na trhu působilo 646 provozoven biopotravin (422 výrobních subjektů).

2.2.6 Příroda a krajina

Česká republika má díky geografickým a historickým podmínkám poměrně vysokou rozmanitostí krajiny, rostlin a živočichů i typů přírodních stanovišť. Toto bohatství je však vážně narušeno působením člověka. Významně se snižuje velikost populací řady druhů i rozloha jimi obývaného území, dochází k úbytku a degradaci přírodních stanovišť a významně je narušeno fungování krajiny jako celku.

Krajina

Dlouhodobým vývojem se na většině území ČR vytvořila pestrá krajinná mozaika různých biotopů, která významně přispívala k vysoké biodiverzitě. Značné změny nastaly v souvislosti s odsunem německého obyvatelstva, úplným vysídlením pohraničí po r. 1948 a zejména změnou způsobu zemědělského hospodaření – intenzifikací, scelováním pozemků, odvodňováním krajiny a likvidací drobných přírodních i antropogenních prvků. Významné části území byly zasaženy těžbou uhlí. V současné době jsou významnými negativními činiteli v krajině zejména intenzivní zemědělství a naopak absence hospodaření v některých územích, rozvoj dopravní infrastruktury a rozšiřující se zástavba (komerční zóny, logistická centra, rezidenční čtvrti...). Stále se tak zvyšuje fragmentace krajiny, snižuje se její průchodnost, ubývá přírodních biotopů vlivem záboru a degradace, dochází k zástavbě volné krajiny. Přetrvává problém narušeného vodního režimu krajiny, chybí drobné krajinné prvky (polní cesty a drobné vodoteče s doprovodnou zelení, meze a remízky, přechodová stanoviště, solitérní dřeviny apod.). Další rizika negativního ovlivnění krajiny vyplývají z tlaků rekreačních činností (motoristické sporty, chataření a zahrádkaření, lyžařské a jiné sportovní areály). V posledních 20 letech lze zaznamenat i dílčí pozitivní změny: revitalizace a zprůchodňování vodních toků, zvýšení podílu ekologického zemědělství, snaha o druhově bohatší složení lesních porostů, realizace opatření pro zvýšení ekologické stability a retenční schopnosti krajiny apod. Jedná se však spíše o jednotlivé projekty zatím s nedostatečným rozsahem, celkový trend je spíše negativní.

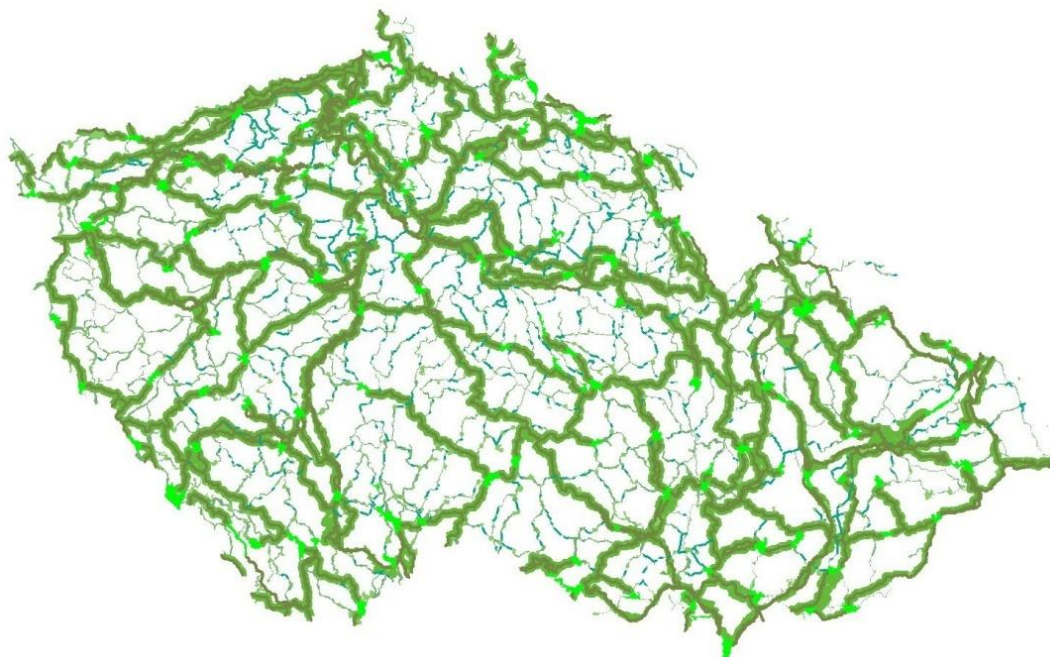

typy využití

- (H) Krajiny horských holí
- (L) Lesní krajiny
- (M) Lesozemědělské krajiny
- (R) Rybníční krajiny
- (U) Urbanizované krajiny
- (X) Krajiny bez vymezeného pokryvu
- (Z) Zemědělské krajiny

Obrázek 13: *Rámcové typy krajiny ČR podle využití (zdroj: CENIA)*

Veřejným zájmem je podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, vytvoření územního systému ekologické stability (ÚSES), který zahrnuje ekologicky stabilní, přírodní nebo přírodě blízké části krajiny a tvoří prostor pro výskyt, rozmnožování a migraci širokého spektra druhů organismů. ÚSES se skládá z biocenter, biokoridorů a interakčních prvků a je vymezen na lokální, regionální a nadregionální úrovni. Řada prvků ÚSES zahrnuje vodní toky a vodní plochy. Tento nástroj je však nedostatečně využíván. Řada prvků ÚSES existuje ve skutečnosti jen na plánech, jednotlivé existující funkční prvky nejsou vzájemně propojeny a často je zde tlak na zásahy neslučitelné s cíli ÚSES.

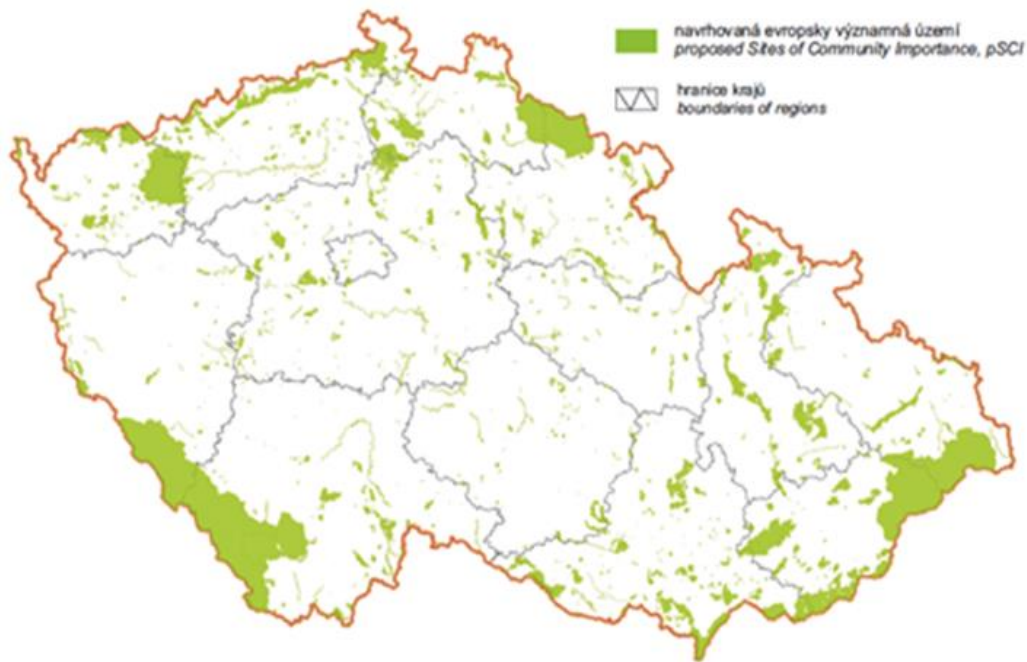
Obrázek 14: *Nadregionální a regionální ÚSES (zdroj: CENIA)*

Ekologicky, geomorfologicky nebo esteticky hodnotná část krajiny tvoří významný krajinný prvek (VKP) a je chráněna před poškozováním a ničením. VKP ze zákona jsou lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Další prvky mohou být jako VKP vyhlášeny. Stav VKP rovněž často není z ekologického hlediska uspokojivý.

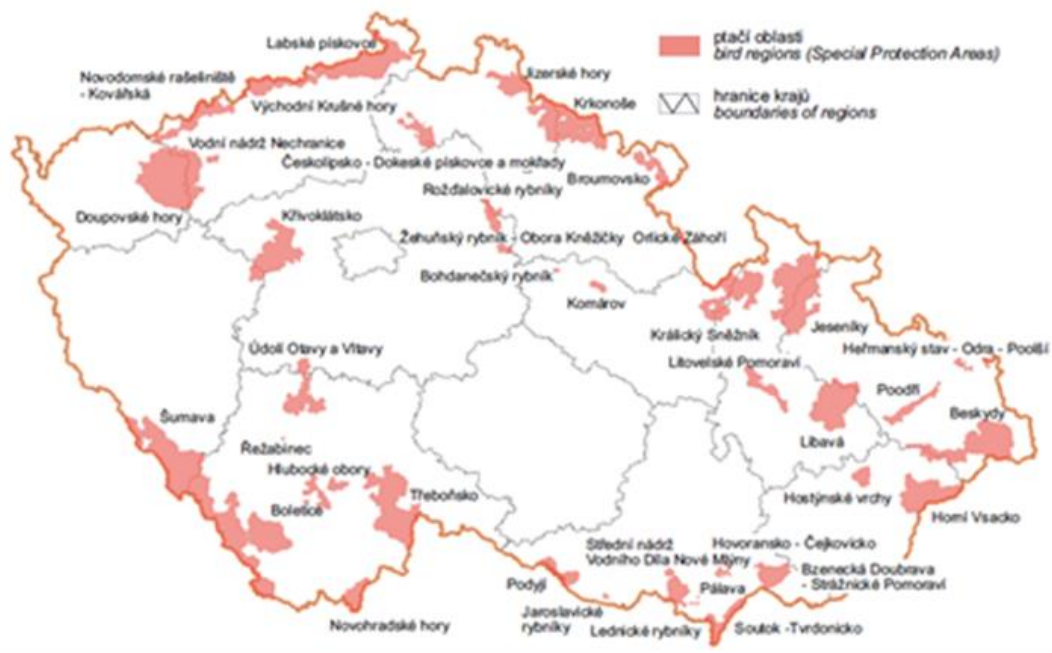
V souvislosti s pokračující zástavbou, budováním dopravních staveb a vertikálních struktur (vysílače GSM, elektrovedy, větrné elektrárny apod.) je třeba zmínit složitou problematiku krajinného rázu. K ochraně krajinného rázu v územích s významnými hodnotami jsou zřizovány přírodní parky s omezením využití území.

Zvláště chráněná území

Zvláště chráněná území zaujímají 15,9 % rozlohy ČR – 12,5 tis. km². Jejich jednotlivé kategorie se místy překrývají, a tak 25 chráněných krajinných oblastí má celkovou výměru 10,9 tis. km² (13,8 % rozlohy ČR), 4 národní parky 1,2 tis. km² (1,5 %) a maloplošná zvláště chráněná území dohromady kolem 1,2 % rozlohy státu.

Obrázek 16: Území soustavy natura 2000: Evropsky významné lokality k 31.12.2010
(zdroj: Statistická ročenka ŽP 2011)

Obrázek 17: Území soustavy natura 2000: Ptačí oblasti k 31.12.2010
(zdroj: Statistická ročenka ŽP 2011)

Množství zvláště chráněných území odpovídá evropskému průměru. Významným problémem řady zvláště chráněných území a území Natura 2000 je ale nedostatek financí a dalších zdrojů pro péči o ně. Zejména velkoplošná ZCHÚ jsou také dlouhodobě pod silným tlakem na větší využití. Hlavními problémy jsou rozvoj sportovních areálů, turistických tras a

turistické infrastruktury, zvyšování ubytovacích kapacit, umístování zařízení na využití obnovitelných zdrojů energie, dopravní stavby včetně cyklostezek, nevhodné lesnické hospodaření.

Biodiverzita

Z dlouhodobého hlediska je možné pozorovat vymírání některých druhů, a to především vlivem nevhodného hospodářského využívání krajiny. Péče vedoucí k zachování druhů je cílena jak na jednotlivé druhy, tak k zajištění udržení vhodných biotopů a ekosystémů, v nichž tyto druhy žijí. Z výsledků každoročního monitoringu vybraných druhů a biotopů ČR a aktuálních červených seznamů vyplývá, že ohroženo a na ústupu je více jak polovina sledovaných rostlinných a živočišných druhů. Důležité je, že negativní populační trendy ohrožených druhů vesměs nejsou v naprosté většině případů důsledkem přímého využívání, ničení či pronásledování jednotlivých druhů, ale představují následky nevhodného využívání krajiny, jako je např. fragmentace přírodních celků, odvodňování krajiny, intenzifikace zemědělství (v dnešní době hlavně využívání výkonné techniky, chemických látek a plošné unifikace agrotechnických termínů a postupů v důsledku dotační politiky), vymizení některých tradičních způsobů hospodaření či zábor zemědělské a lesní půdy. Dochází rovněž k významnému úbytku přírodních stanovišť vlivem záboru a degradace.

Stále závažnějším faktorem ohrožení biodiverzity na úrovni druhů i celých společenstev je v celosvětovém měřítku i v ČR šíření nepůvodních, invazivních druhů rostlin a živočichů. Invazivní druhy jsou nejen významným konkurentem původních rostlin a živočichů, ale znamenají také riziko přenosu nebezpečných chorob. V souvislosti s probíhající klimatickou změnou je pravděpodobné další zlepšování podmínek pro šíření těchto nežádoucích druhů v ČR.

2.2.7

Odpady

Produkce odpadů

Celková evidovaná produkce odpadů mezi lety 2003 a 2012 poklesla o 16,8 %. Tento pokles je ovlivněn především změnami ve struktuře průmyslové výroby: rozvojem průmyslových technologií a technologií pro úpravu a zpracování odpadů zvyšujících efektivitu výroby, zanedbatelný není ani ekonomický vliv spočívající v růstu cen primárních surovin. Od roku 2007 osciluje hodnota celkové produkce odpadů mírně nad hodnotou 30 mil. tun. Kolísání je zapříčiněno především výkyvy souvisejícími s ekonomickou situací, která se projevuje mimo jiné také poklesem či nárůstem stavební činnosti, jež je jednou z oblastí produkující velké množství odpadů. Poslední meziroční trend byl také pozitivní, neboť došlo k mírnému poklesu celkové produkce odpadů, a to o 2,1 %.

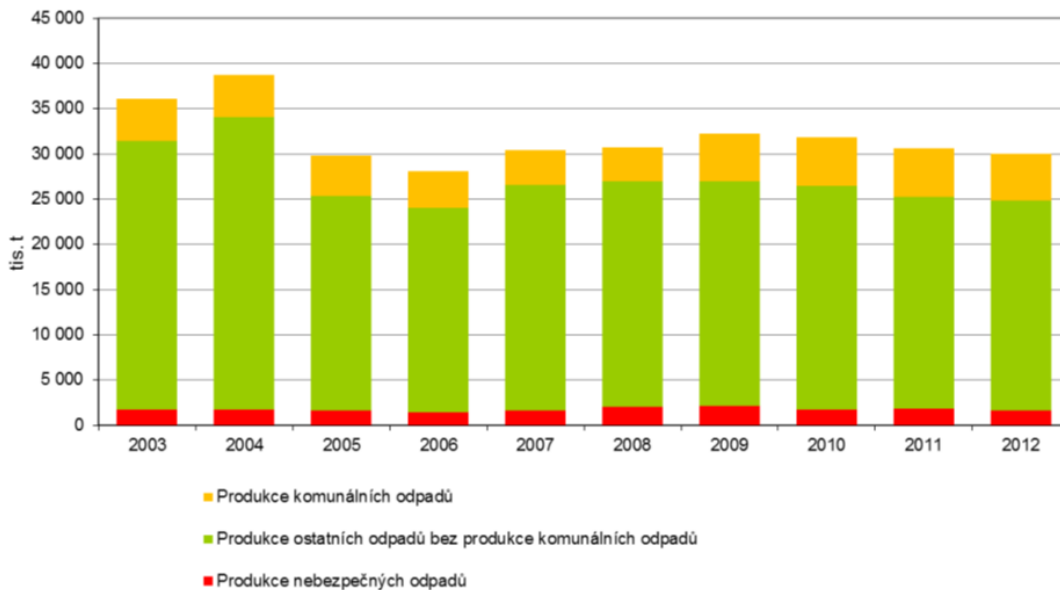
Stejný trend vykazuje i kategorie odpadů ostatní. Od roku 2003 postupně dochází k poklesu produkce, k největší meziroční změně došlo v letech 2004-2005, nicméně i v letech 2009-2012 se meziroční pokles produkce ostatních odpadů pohybuje v rozmezí 0,3 – 4,0 %.

K pozitivnímu trendu z hlediska ochrany životního prostředí došlo v oblasti produkce odpadů kategorie nebezpečný, kde byl meziročně zaregistrován pokles o 11,1 %. Tato situace může souviset s ekonomickou recesí, se kterou je spojena i nižší průmyslová produkce, mezi jejíž projevy patří právě i generování specifických druhů nebezpečných odpadů. Nicméně trend v případě produkce nebezpečných odpadů je od roku 2003 spíše kolísavý, nejvyšší hodnota byla zaregistrována v roce 2009.

Komunální odpady

Při vyhodnocení vývoje celkové produkce komunálních odpadů je nutno přihlídnout ke skutečnosti, že od roku 2009 byla upravena metodika vykazování dat, proto lze mezi sebou porovnávat jen období před zavedením metodiky a po jejím zavedení. Mezi roky 2004 – 2008 docházelo k postupnému snižování celkové produkce komunálních odpadů, a to o 18,0 % v celém období. Od roku 2009 dochází k mírnému nárůstu celkové produkce komunálních odpadů, nicméně oscilace se pohybuje v rámci maximálně jednotek procent. Meziročně došlo k poklesu produkce komunálních odpadů o 3,7 %.

Mezi nejčastější způsoby nakládání s komunálními odpady patří i nadále odstraňování skládkováním, nicméně od roku 2008 dochází k setrvalému poklesu podílu této kategorie. V roce 2012 se podíl komunálních odpadů odstraněných skládkováním pohyboval na úrovni 53,7 %. Mezi další významně zastoupené způsoby nakládání s komunálními odpady patří materiálové využívání, jehož podíl od roku 2003 postupně narůstá, nicméně v roce 2012 byl zaregistrován mírný pokles oproti předchozímu roku. V roce 2012 tak bylo materiálově využito 30,3 % komunálních odpadů. Postupně také dochází k nárůstu významu energetického využití komunálních odpadů, v roce 2012 bylo využito 11,8 % komunálních odpadů a spalováním bylo v roce 2012 odstraněno 0,04 % komunálních odpadů.

Obrázek 18: *Celková produkce odpadů dle kategorie nebezpečný, ostatní a komunální v ČR [tis. t], 2003-2012*

Zdroj: ISOH (VÚV TGM, v.v.i., CENIA)

V ČR je dosahováno jedné z nejnižších produkcí komunálních odpadů v rámci EU27. Důvodem je mimo výše zmíněné rozdíly v definici samotného pojmu komunální odpad i nižší kupní síla obyvatelstva, se kterou souvisí vzorec spotřebitelského chování i četnost výměny spotřebního zboží a která je především ve středoevropských a východoevropských zemích nižší než v zemích západní Evropy. V západních zemích je produkce komunálních odpadů spíše stagnující, v některých státech i rostoucí, opačný trend je v zemích EU12.

Z hlediska nakládání s komunálními odpady situace v ČR není již tak dobrá jako v případě samotné produkce komunálních odpadů. V ČR dle Eurostatu převažuje skládkování vyprodukovaných odpadů, zatímco ve vyspělých západoevropských zemích je množství skládkovaného odpadu minimální.

Nakládání s odpady

Od roku 2003 dochází k pozitivnímu trendu postupného zvyšování podílu využívání odpadů vůči odstraňování odpadů. Důvodem jsou především změny v technologiích zajišťujících vyšší efektivitu jak ve výrobní sféře (minimalizace vzniku odpadů), tak i v oblasti samotného nakládání s odpady. Od roku 2009 dochází k mírnému poklesu podílu odstraněných odpadů, kdy důvodem může být projev finanční krize v průmyslovém sektoru a současně odklon části vyprodukovaných odpadů vhodných k využití do režimu vedlejších produktů.

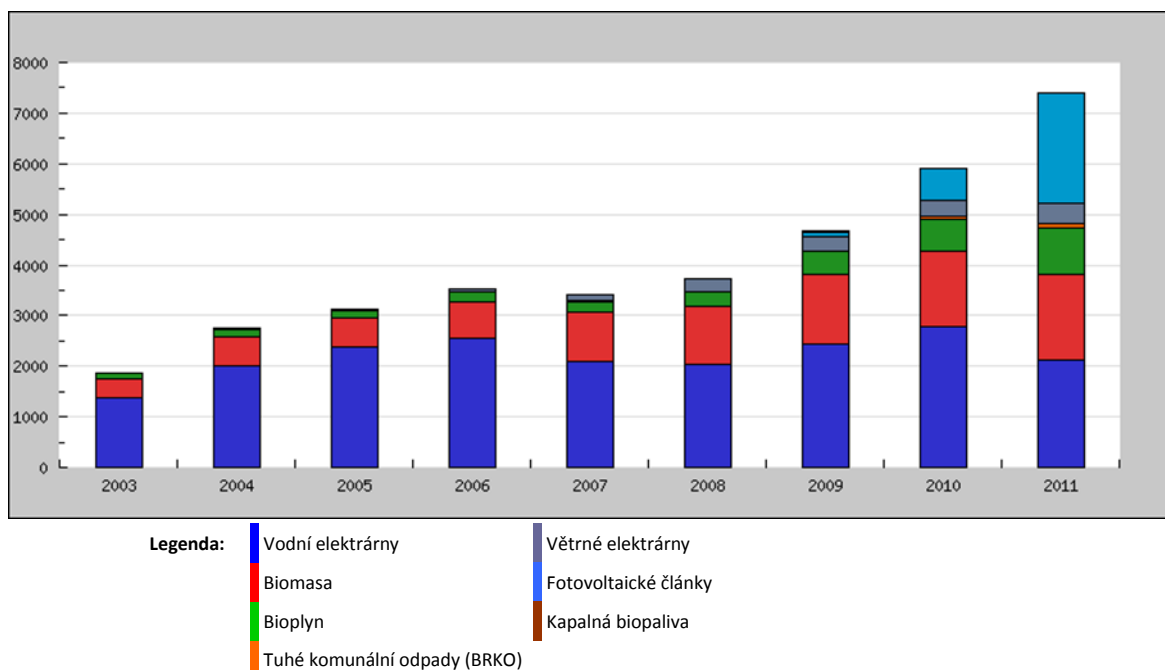
K pozitivnímu trendu docházelo v oblasti využívání odpadů, kdy se v letech 2003-2008 zvýšil podíl vybraných způsobů využívání odpadů z 62,2 % na

85,3 %. V roce 2009 však tempo růstu pravděpodobně díky ekonomické stagnaci pokleslo na hodnotu 74,7 %, nicméně od tohoto roku opět dochází k postupnému nárůstu až na 79,3 % v roce 2012. Meziročně došlo k mírnému nárůstu o cca 1,0 %. Z hlediska struktury vybraných způsobů využívání odpadů nejsou v několika posledních letech zaznamenány výraznější změny. I nadále patří mezi nejčastější způsoby využívání odpadů jejich využívání na terénní úpravy (21,0 %) a recyklace, příp. znovuzískání ostatních anorganických materiálů (15,1%).

V letech 2003 až 2012 poklesl podíl odstraněných odpadů z celkové produkce odpadů. V rámci jednotlivých kategorií odstraňování odpadů i nadále významně převažuje ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování), které v roce 2012 dosáhlo hodnoty 96,9 %. Dalším způsobem, který dominuje mezi vybranými způsoby odstraňování, je spalování na pevnině. K významnému nárůstu došlo zejména u kategorie konečné či trvalé uložení (D12), která tvoří sice jen 2,6% podíl z celkové hodnoty odstraněného odpadu, nicméně meziročně zde došlo k více než čtyřnásobnému nárůstu.

2.2.8 ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Význam obnovitelných zdrojů energie (OZE) v české energetice roste. Každoročně stoupá jimi vyrobené množství energie (viz následující obrázek) i podíl na celkové vyrobené energii v ČR.

Obrázek 19: Výroba elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a z odpadů v ČR [GWh] v letech 2003-2011

(zdroj: CENIA – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

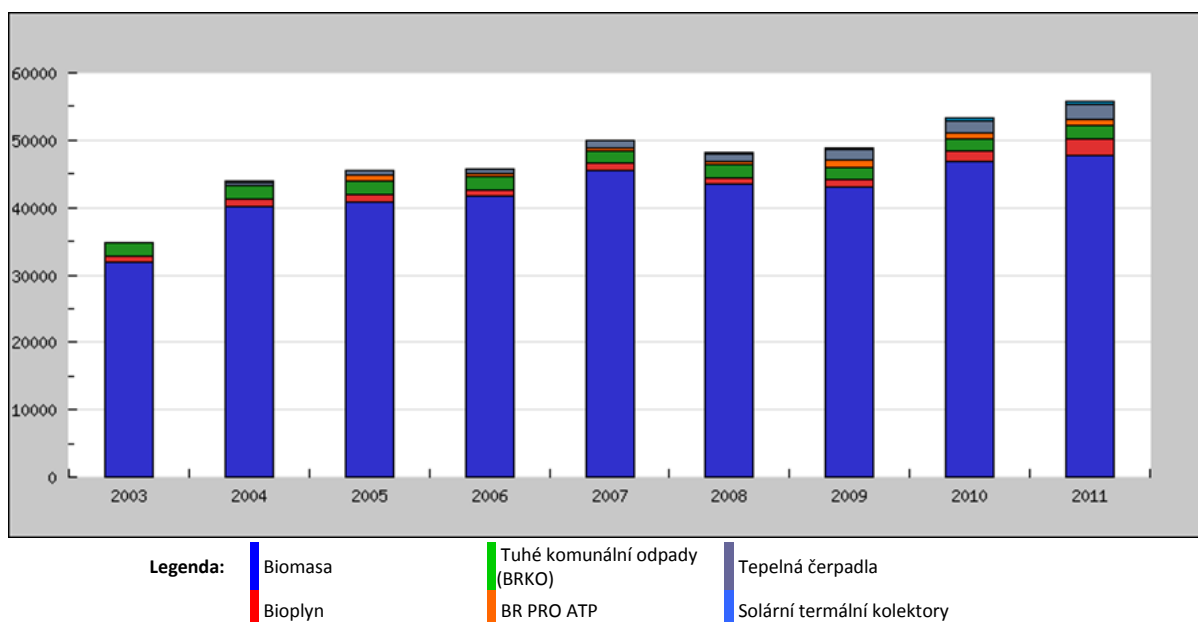
Struktura výroby elektřiny z OZE je poměrně pestrá a poměr jednotlivých zdrojů se začíná vyrovnávat. Doposud hlavním a největším zdrojem elektřiny z OZE byly v ČR vodní elektrárny, jejich prvenství však v roce 2011 vystřídala elektřina z fotovoltaických elektráren (29,4 % z fotovoltaiky oproti 28,7 % z vodních elektráren). Také výroba elektřiny z biomasy každoročně vzrůstá, její podíl v roce 2011 činil 22,7 %. Ostatní OZE jsou zatím využívány v menším měřítku, jedná se především o výrobu energie z bioplynu (12,6 %), větrných elektráren (5,4 %) a spalování tuhého komunálního odpadu (1,2 %).

V roce 2011 bylo z OZE v České republice vyrobeno 7 410 GWh elektrické energie, což odpovídá 8,5% podílu celkového množství elektřiny vyprodukované v ČR (v roce 2010 byl tento podíl 6,9 %). Oproti roku 2010 tak byl zaznamenán vzestup o 25,5 %. Tento nárůst je způsoben zejména pokračujícím rozvojem fotovoltaiky, jejíž produkce elektřiny meziročně vzrostla z 616 GWh v roce 2010 na 2 182 GWh v roce 2011, tedy přibližně 3,5krát. Zvýšilo se ale i množství elektřiny vyrobené z biomasy (o 12,8 %), větrnými elektrárnami (o 18,5 %), z bioplynu (o 46,9 %) a z odpadů (o 150,5 %). Jediný pokles byl zaznamenán u vodních elektráren, jejichž produkce je závislá na množství srážek. Výroba elektřiny z velkých vodních elektráren byla od roku 2004 na historicky nejnižší hodnotě, meziročně poklesla o 23,8 %.

Náhrada fosilních paliv OZE přispívá k redukci emisí skleníkových plynů i některých znečišťujících látek do ovzduší. Díky skutečnosti, že obnovitelné zdroje pochází z vlastního území, pomáhají také přispět k větší energetické bezpečnosti a nezávislosti na mezinárodním obchodu s energetickými surovinami. Jejich přínos je však diskutován, neboť jsou zvýhodňovány vůči převládajícím tradičním fosilním zdrojům, ovlivňují ceny energie pro spotřebitele a jejich instalace mohou narušovat socioekonomické a krajinné vazby. Rozsáhlé pěstování energetické biomasy může urychlovat antropogenní erozi a degradaci půdy.

Důsledkem podpory výroby elektřiny z OZE je zvýšení cen elektřiny. To je problematické zejména u velkých odběratelů, např. v hutnictví, chemickém, papírenském nebo sklářském průmyslu. Navýšení cen může ohrožovat jejich konkurenceschopnost či dokonce jejich samotnou existenci.

Výroba tepla z OZE dlouhodobě stoupá, v roce 2011 byl zaznamenán její meziroční nárůst o 4,8 % (viz následující obrázek). Největší podíl je zajišťován prostřednictvím biomasy (85,6 %), kde je rozhodujícím faktorem spotřeba paliv v domácnostech, zejména dřeva. Meziročně vzrostla výroba tepla z biomasy o 2,2 %. Ostatní zdroje se na výrobě tepla podílejí mnohem menším podílem (odpady 5,4 %, bioplyn 4,3 %, tepelná čerpadla 3,9 %, solární termální kolektory 0,8 %). Výraznější meziroční nárůst byl zaznamenán u výroby tepla z bioplynu, a to o 47,8 %, kdy výroba tepla vzrostla z 1 610 TJ v roce 2010 na 2 379 TJ v roce 2011.

Obrázek 20: Výroba tepla z obnovitelných zdrojů energie a z odpadů v ČR [TJ] v letech 2003-2011

(zdroj: CENIA – převzato z ISSaR: Klíčové indikátory ŽP ČR, CENIA)

Při zvyšování podílu energie z obnovitelných zdrojů se diverzifikuje skladba používaných paliv, což napomáhá zlepšovat zabezpečení dodávek energie. Využívání energie z obnovitelných zdrojů je v současné době celkově dražší než využívání uhlovodíků, ale tento rozdíl se zmenšuje – obzvláště pokud se zohlední náklady související se změnou klimatu.

Díky energii z obnovitelných zdrojů se zvyšuje podíl energie vyráběné na našem území, diverzifikuje se skladba používaného paliva a zdroje dovozu energie, zvyšuje se podíl energie z politicky stabilních oblastí a jsou vytvářena nová pracovní místa; tím vším využití OZE napomáhá zlepšovat zabezpečení dodávek energie. Z energií z obnovitelných zdrojů pocházejí pouze nízké emise skleníkových plynů, nebo dokonce dané energie k takovým emisím vůbec nevedou (solární, větrná, vodní); většina z nich pak přináší značné přínosy, pokud jde o kvalitu ovzduší.

V porovnání s ostatními státy EU se ČR řadí mezi státy s nižším podílem OZE na celkové spotřebě elektrické energie. Problémem je malá dostupnost potenciálu OZE v ČR, kde nejsou tak velké možnosti pro vodní elektrárny, jako např. v Norsku a Rakousku, nebo pro velké větrné elektrárny, jako např. v Německu. Ve využití biomasy je však potenciál ČR srovnatelný s ostatními zeměmi střední Evropy.

2.3 PRAVDĚPODOBNÝ VÝVOJ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE

Na základě dosavadního vývoje a aktuálního stavu lze pro jednotlivá témata životního prostředí předpokládat, že v horizontu platnosti Dohody let 2014-2020 bude pokračovat stávající vývoj ve většině aspektů životního prostředí, jak je popsán v předchozí části. Může také docházet ke zpomalení pozitivních trendů, jak je popsáno blíže níže v textu.

Dílčí změny lze očekávat v důsledku implementace některých environmentálních opatření, vesměs vyplývajících z evropské legislativy a zejména v závislosti na vývoji ekonomické situace ČR.

Ovzduší

Budoucí vývoj v znečištění ovzduší by byl bez provedení DoP určován především ekonomickou prosperitou ČR, legislativními požadavky a požadavky orgánů ochrany ovzduší a návrhem a realizací dalších rozvojových strategií a strategií k ochraně životního prostředí v ČR.

Z výše uvedeného popisu dosavadního vývoje kvality ovzduší vyplývá, že prioritními strategiemi z hlediska dopadů na kvalitu ovzduší jsou v současnosti koncepce v oblasti energetiky a dopravy.

Veškeré stávající a případné budoucí cíle těchto strategií jsou a pravděpodobně budou stanoveny vždy tak, aby byly reálně splnitelné. Stanovení cílů a termínů jejich dosažení je zásadním způsobem určováno legislativními požadavky v rámci EU a ekonomickými možnostmi ČR. Bez vhodně zacílených finančních prostředků z fondů EU nelze proto očekávat významný posun v plnění cílů ochrany ovzduší oproti současnosti.

V případě nerealizace Dohody, tzn. absence prostředků z EU, lze očekávat zpomalení stávajících aktivit v oblasti ochrany ovzduší, zejména při snižování emisí z průmyslu, do kterého doposud směřovala největší část podpory z fondů EU ze všech typů zdrojů znečišťování. Po realizaci již rozběhnutých projektů na snižování emisí z průmyslu, které jsou financovány v rámci končícího sedmiletého období, a dalších opatření, které budou provedeny v návaznosti na požadavky legislativy EU do roku 2020, již průmyslový sektor do budoucna nebude představovat hlavní zátěž pro kvalitu ovzduší.

Hlavním znečišťovatelem ovzduší bude v budoucnu při zachování současné průmyslové struktury nebo při jejím posunu směrem k čistším technologiím doprava a individuální vytápění domácností. Tyto skupiny zdrojů vykazují dlouhodobě buď stagnaci, nebo mírný nárůst emisí do ovzduší, navíc u nich existují rizika dalšího zhoršení situace (nárůst automobilové dopravy a ekonomicky podmíněný přechod k emisně méně kvalitním palivům a zdrojům tepla).

Bez významných investic vedoucích ke snížení emisí z těchto typů zdrojů znečišťování nelze na území České republiky, zejména v jejich

nejzatíženějších regionech, očekávat dosažení legislativně stanovených limitů ochrany ovzduší ve středně ani dlouhodobém horizontu a nelze počítat ani s významným zlepšením kvality ovzduší. DoP je strategií, která zpřístupní finanční zdroje a umožní tak prostřednictvím navazujících operačních programů významně urychlit zlepšování kvality ovzduší.

Snižování emisí skleníkových plynů

Z uvedeného popisu emisí skleníkových plynů vyplývá, že od roku 1994 je v ČR zřetelný trvalý trend snižování emisí. Do roku 2011 poklesly celkové emise skleníkových plynů v porovnání s rokem 1990 o 34,76 % (včetně LULUCF), respektive o 31,91 % (bez LULUCF).

Případné fluktuace jsou způsobeny např. rozdílnými teplotami v zimních obdobích, meziročními změnami HDP či mírou implementace přijímaných opatření. Znatelný je pokles emisí v sektoru Energetiky (stacionární spalování) a v sektoru Zemědělství, naopak emise ze sektoru Dopravy dlouhodobě narůstají.

Tento trend bude patrně i nadále pokračovat. Dominantním faktorem majícím vliv na budoucí projekce je a bude ekonomický vývoj a opatření uplatněná zejména v sektoru dopravy. V případě, že by se nerelizovala Dohoda, mohlo by to znamenat zpomalení tohoto trendu (viz 6. Národní sdělení ke Kjótskému protokolu, scénáře projekce emisí skleníkových plynů WEM a WAM).

Vody

V případě nerealizace Dohody z hlediska vodního hospodářství lze předpokládat, že pozitivní trendy v oblastech efektivního užívání vody jako zdroje a ochrany vodního prostředí před antropogenním znečištěním budou z dlouhodobého horizontu zpomaleny, protože aplikace administrativních nebo ekonomických nástrojů bez odpovídajícího rozvoje lidských zdrojů (efektivita regulátora, chování znečišťovatelů) a nových technologií (eko-inovace) působí zejména v střednědobém časovém rámci. Krom toho jsou již dosažené pozitivní trendy v oblasti ochrany vod silně závislé na charakteru a rozsahu budoucí změny klimatu, která se promítá do variability hydrologické bilance i distribuce strážek během hydrologického roku. Zde opět implementace DoP může hrát vysoce pozitivní roli, pokud ovšem budou adaptační opatření podporované DoP vycházet z objektivní a úplné analýzy zranitelnosti ČR, která však stále chybí.

Půdy a horninové prostředí

V oblasti ochrany půdy lze předpokládat, že bez realizace Dohody mohou být dosavadní pozitivní trendy zvráceny neudržitelným využíváním energetické biomasy, které povede ke zrychlení degradace půdy. Možnosti administrativní ochrany půdy a horninového prostředí (včetně strategických zásob podzemních vod) před antropogenní degradací jsou nutně omezeny, protože pouhá aplikace administrativních nebo ekonomických nástrojů bez

odpovídajícího rozvoje lidských zdrojů (zemědělství a územní plánování) a vývoje nových technologií (eko-inovace) působí jen v krátkodobém časovém rámci. Krom toho pozitivní trendy v ochraně půdy jsou silně závislé na charakteru a rozsahu změny klimatu. To činí zemědělství a tím i produkci energetické biomasy významně zranitelnými. Právě zde implementace DoP může hrát vysoce pozitivní roli, pokud budou adaptační opatření podporovaná DoP vycházet z objektivní a úplné analýzy zranitelnosti ČR, která však stále chybí.

Příroda a krajina

V případě ochrany přírody a krajiny předpokládat pokračování výše zmíněných trendů. Vzhledem k současné ekonomické a politické situaci nelze očekávat významnější zvýšení prostředků na ochranu přírody a krajiny, které by bylo potřebné pro zpomalení či zastavení jmenovaných negativních trendů. Rovněž převažující přístup veřejnosti k této problematice nedává naději na brzkou zásadnější pozitivní změnu. Prostředky určené v Dohodě na oblast životního prostředí mohou k řešení některých problémů přispět, záleží samozřejmě na rozdělení prostředků uvnitř oblasti a na konkrétních podpořených projektech.

Naopak bez implementace Dohody lze očekávat zdržení nebo nerealizaci některých projektů včetně dopravních staveb, technických opatření pro přizpůsobení se změně klimatu a dalších záměrů, které mohou být se zájmy ochrany přírody a krajiny v konfliktu.

Pro budoucí vývoj je významným prvkem ekonomická situace, její zlepšení může znamenat větší přísun prostředků do ochrany přírody a krajiny, zvýšení zájmu o produkty ekologického zemědělství apod., ale také větší množství záměrů např. ve zvláště chráněných územích (sportovní a rekreační areály, ubytovací kapacity). Velký vliv bude mít např. připravovaný zákon o Šumavě, rozhodnutí o prolomení těžebních limitů, změna zákona o posuzování vlivů na životní prostředí a další legislativní změny. Důležitá budou politická rozhodnutí o vnitrozemských vodních cestách včetně staveb na Labi a kanálu Dunaj-Odra-Labe a o dalších dopravních stavbách. Zanedbatelné nemusí být ani důsledky klimatické změny. Rozhodující vliv bude mít postoj veřejnosti. Tyto faktory jsou do značné míry nejisté.

Odpadové hospodářství

Jak vyplývá z popisu stávajícího stavu problematiky odpadů, celková evidovaná produkce odpadů mezi lety 2003 a 2012 poklesla. Tento pokles je ovlivněn především změnami ve struktuře průmyslové výroby: rozvojem průmyslových technologií a technologií pro úpravu a zpracování odpadů zvyšujících efektivitu výroby, zanedbatelný není ani ekonomický vliv spočívající v růstu cen primárních surovin. Od roku 2007 osciluje hodnota celkové produkce odpadů mírně nad hodnotou 30 mil. tun. Zároveň také dochází k pozitivnímu trendu postupného zvyšování podílu využívání

odpadů vůči odstraňování odpadů. Důvodem jsou především změny v technologiích zajišťujících vyšší efektivitu jak ve výrobní sféře (minimalizace vzniku odpadů), tak i v oblasti samotného nakládání s odpady.

K pozitivnímu trendu z hlediska ochrany životního prostředí došlo v oblasti produkce odpadů kategorie nebezpečný, kde byl meziročně zaregistrován pokles o 11,1 %.

V případě nerealizace Dohody z hlediska odpadového hospodářství lze předpokládat, že pozitivní trendy v oblastech efektivního využívání odpadů budou zpomaleny. Produkce komunálních odpadů souvisí se spotřebou obyvatelstva, která bude pravděpodobně stagnovat. Zvyšování podílu materiálově i energeticky využitých odpadů bude záviset na zavedení nových nástrojů podpory využívání odpadů. Jedná se zejména o přípravu nového zákona o odpadech, nový POH ČR, snížení podílu BRKO ukládaného na skládky, resp. celkové snížení skládkovaného TKO. To vše souvisí s plněním závazků plynoucích z legislativy EU stejně jako podpora využití OZE (tzv. klimaticko-energetický balíček, 2009).

3 CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY

Dohoda o partnerství zahrnuje celé území České republiky. V rámci SEA Dohody zpracovatel identifikoval oblasti a témata životního prostředí pro naplňování Dohody představuje určitá rizika či naopak příležitosti ke zlepšení jejich stavu.

3.1 OVZDUŠÍ

Z hlediska ovzduší jsou významné následující oblasti, které mohou být potenciálně ovlivněny naplňováním Dohody:

Nové technologie: Rozvoj čistých technologií bude přispívat ke snížení měrných výrobních emisí. Na druhé straně inovace zastaralých technologií umožňují často zvýšení objemu výroby (lepší uplatnění kvalitnějších výrobků na trhu), což často může vést ke zvýšení emisí do ovzduší (přímý vliv vlastní výroby + nepřímý dopad spojený s dopravou produkce).

Energetika a obnovitelné zdroje energie: Budování dostatečně kapacitní přenosové soustavy zvýší možnosti využití OZE v energetice a také dostupnost některých čistých technologií (náhrada spalovacích za nespalovací s náležitým odloučením), budování multimodálních terminálů, opatření v hromadné a železniční dopravě přispějí ke snížení emisí ze silniční dopravy.

Tento pozitivní efekt pro kvalitu ovzduší může být částečně negativně kompenzován lepší dopravní obslužností, tj. nárůstem dopravy, průmyslové produkce a s tím souvisejícím potenciálním zvýšením emisí, včetně výroby ve stávajících, často ekologicky méně příznivých provozech.

Vyvážený rozvoj území: Z hlediska vyváženého rozvoje území předpokládá Dohoda rozvoj méně rozvinutých regionů, resp. území. Nelze očekávat, že tento rozvoj (infrastrukturní, průmyslový, urbanistický) se odehraje na úkor více rozvinutých regionů. Nedojde tedy ke snížení průmyslové výroby, či jiných aktivit, v územích, které již jsou rozvinuté, ale bude se jednat o nový příspěvek vlivů na životní prostředí v územích, která budou nově rozvíjena.

Obecně vlivem rozvoje průmyslové činnosti, urbanizace i dopravní infrastruktury (včetně TEN-T) nelze vyloučit případný konflikt s cíli SPŽP, zaměřenými na udržení kvality ovzduší a plnění národních emisních stropů.

3.2 KLIMA

V roce 2008 byla dokončena integrace regionálního klimatického modelu (RCM) ALADIN–CLIMATE/CZ se scénářem emisí A1B pro období 1961-2050 s horizontálním rozlišením 25 km. V krátkodobém časovém horizontu (střed k roku 2030) se průměrná roční teplota vzduchu na území ČR zvýší cca o 1 °C, oteplení v létě a zimě bude jen o něco menší než na jaře a na podzim. Simulace dále naznačují, že se změní i některé související teplotní charakteristiky. V letním období tak lze očekávat mírný nárůst četnosti výskytu letních a tropických dní či tropických nocí, v zimě naopak pokles četnosti výskytu mrazových, ledových i arktických dní.

U změn úhrnů srážek je situace složitější. Ve většině uzlových bodů modelu je v zimě simulován pokles budoucích srážek dosahující lokálně až 20 %, na jaře jejich zvýšení (2 - 16 %). V létě a zejména na podzim se situace na různých částech území ČR liší (lokálně slabý pokles o několik procent nebo zvýšení až o 20 – 26 %), v létě převládá slabý pokles, lokálně naopak zvýšení až o 10 %. V období od začátku podzimu do začátku léta je předpokládán růst srážek doprovázen odpovídajícím růstem územní evapotranspirace způsobené růstem teplot. V letním období dochází k poklesu srážek a v důsledku úbytku zásob vody v půdě pravděpodobně nebude docházet k výraznému zvyšování územní evapotranspirace. Důležitým zjištěním je posun doby tání sněhové pokrývky ve vyšších nadmořských výškách v důsledku vyšší teploty z dubna na leden-únor.

Pro střednědobý časový horizont (střed k roku 2050) je simulované oteplení již výraznější, nejvíce se zvýší teploty vzduchu v létě (o 2,7 °C), nejméně v zimě (o 1,8 °C). Ve střednědobém horizontu jsou již patrné zimní poklesy srážek až o 20 % a jejich navýšení na podzim. V létě začne být dominantní pokles srážek, který v dlouhodobém horizontu bude ještě výraznější, zatímco pokles zimních úhrnů srážek bude oproti předchozímu období menší.

Častější výskyt extrémních projevů počasí se už v současnosti projevuje na změnách vodního režimu, v zemědělství a lesnictví a působí i na zdravotní stav obyvatelstva. Ve střednědobém časovém horizontu (kolem roku 2030, viz scénáře pro období 2010-2039) lze předpokládat další zvyšování negativního působení na jednotlivé složky přírodního prostředí a nově je nutné počítat i s dopady na energetický sektor, rekreační možnosti a turistický ruch i na celkovou životní pohodu obyvatelstva zejména ve větších městech.

Vodní hospodářství

Ve střednědobém horizontu lze očekávat, že se průměrné průtoky v mnoha povodích sníží v rozmezí od 15 – 20 % („optimistické“ scénáře) do 25 – 40 % („pesimistické“ scénáře) a tedy ke změnám celkového hydrologického režimu. Poklesy průtoků se projeví na změnách kvality povrchových vod

zvýšením teploty vody a její následnou eutrofizací. Vzrostou deficity vody v letních a podzimních měsících i v relativně vlhčích oblastech a riziko zvýšeného výskytu jarních povodňových a záplavových situací. Intenzivní srážkové epizody, ke kterým dochází při letních bouřkách, budou představovat vyšší riziko přívalových povodní i při relativně neměnných dlouhodobých srážkových úhrnech.

Zemědělství

Adaptace zemědělství na změnu klimatu souvisí především s produkcí potravin a potravinovou bezpečností, příp. s produkcí energetické biomasy. Změna klimatu bude působit na genetickou rozmanitost v zemědělství, půdní úrodnost, kvalitu a dostupnost vody k závlahám. Změny dosavadního srážkového režimu a častější výskyt přívalových srážek mohou zvýšit riziko vodní eroze půdy, kterou je v současnosti postižena již více než polovina výměry domácích zemědělských půd.

Změny vegetačních období budou mít vliv i na složení rostlin, zejména těch, které se měnícím se podmínkám hůře přizpůsobují. Změna klimatu ovlivní podmínky příznivé pro rozšíření chorob a škůdců rostlin.

Lesní hospodářství

Předpokládané zvýšení průměrných teplot se proto projeví posunem výskytu mnoha druhů dřevin do vyšších nadmořských výšek. Například zvýšení průměrné roční teploty o 1 – 2 °C může vést k posunu hranice lesa o 100 až 200 m nadmořské výšky.

Z hlediska klimatické změny je horko a sucho nejvýznamnějším rizikovým faktorem, který zvyšuje nebezpečí vzniku lesních požárů a působí zhoršování zdravotního stavu a stability smrkových monokulturních lesů v nižších a středních polohách, tedy v oblastech, které představují těžiště produkce dřeva v ČR. Zároveň se zvýší četnost kalamit způsobovaných abiotickými vlivy při náhlých klimatických epizodách (bořivé nárazové větry, mokrý sníh, svahové sesuvy po extrémních srážkách, lesní požáry atd.).

Biodiverzita

Z hlediska změny klimatu mezi nejvíce zranitelné ekosystémy v České republice patří horské ekosystémy a ekosystémy tvořené zbytky původních travinných porostů. Změny se nejvíce projeví v ekosystémech nad posouvající se horní hranicí lesa, kde zranitelnost umocňuje jejich relativně malá rozloha. Zhruba jedné desetině sledovaných rostlinných druhů hrozí do konce století vyhynutí, zatímco jedna pětina rostlinných druhů se měnícímu klimatu může snadno přizpůsobit. Klimatická změna také podpoří šíření invazních nepůvodních druhů, jejichž záměrné vysazení nebo neúmyslné zavlečení a následné rozšíření ohrožuje biologickou rozmanitost, biotopy nebo i celé ekosystémy.

Urbanizovaná krajina

Uvedené změny teplot a srážek směrem k extrémním výkyvům budou mít zejména ve velkých městech zcela výrazný dopad na kvalitu života související také s dostupností a kvalitou vody. Klimatické změny ovlivní vnitřní prostředí budov, stavební konstrukce a stavební práce. Povětrnostní extremality mají negativní vliv na pláště budov, snižují hodnotu staveb a zkracují životnost, což přináší i vyšší náklady na opravy.

Doprava

Extrémní výkyvy počasí mohou mít výrazný vliv na silniční, železniční, říční, ale i leteckou dopravu. Lze očekávat častější nesjízdnost dopravních úseků v důsledku jejich zaplavení, fyzického poškození či zničení, zatarasení popadanými stromy následkem vichřice apod. Sesuvy půdy v úsecích silničních či železničních komunikací mohou významně narušit dopravní infrastrukturu.

Zdraví a hygiena

Změna klimatu může působit na zdraví populace širokou škálou přímých i nepřímých vlivů. Přímé účinky na lidské zdraví jsou důsledkem zvýšené frekvence a intenzity extrémních klimatických jevů. Nepřímé účinky jsou výsledkem působení jednotlivých složek životního prostředí a dalších podmínek života, které byly ovlivněny klimatickými změnami, např. zvýšený výskyt infekčních nemocí.

V důsledku zhoršených klimatických podmínek může docházet ve vyšší míře k migraci obyvatel z postižených území. Může tak dojít ke zvýšené poptávce po humanitární pomoci a ochraně zdraví ohrožených skupin migrujících do ČR, případně by mohlo dojít i k nutnosti zajistit vyšší kapacitu zdravotnictví a léčiv.

Průmysl a energetika

V sektoru energetiky bude vlivem změny klimatu velmi pravděpodobně docházet k nerovnováze v nabídce a poptávce energie. Změna klimatu také ovlivní distribuci srážek v průběhu roku a to se promítne do výroby elektřiny z vodních zdrojů. Změny klimatu nepříznivě ovlivní distribuční soustavy a přenosovou soustavu, které budou ovlivněny nejen zvýšenou poptávkou po chlazení v době letních teplotních špiček, ale také dopady vichřic nebo povodní.

Nedostatek srážek ovlivní nejen produkci energetické biomasy ale i výrobní sektory náročné na vodu (např. papírny, chemické závody). Naopak silné srážky/povodně mohou narušit elektrické sítě a produktovody a omezit či znemožnit zásobování po železnici i silnicích, vyřadit některé výrobní kapacity, zejména vodní elektrárny, ohrozit průmyslové podniky a způsobit možný únik nebezpečných látek, stejně jako narušit produkci energetické biomasy.

3.3 PŘÍRODA A KRAJINA

Vzhledem k tomu, že Dohoda zahrnuje řadu zájmových oblastí a je formulována velmi obecně, může ovlivnit prakticky všechny složky přírody a krajiny. Byly identifikovány následující hlavní problémy.

Krajina

- Zrychlující se nárůst urbanizovaného území a zastavěných ploch,
- vysoký podíl orné půdy, intenzivní využívání zemědělské půdy s vysokými dávkami hnojiv a pesticidů, eroze půdy,
- nevhodná druhová a prostorová skladba velké části lesů, uniformní hospodaření a upuštění od tradičních způsobů hospodaření v lesích,
- fragmentace a nízká průchodnost krajiny v důsledku realizace liniových staveb, scelování zemědělských pozemků, oplocování rozsáhlejších pozemků,
- nízká retenční schopnost krajiny, nevhodné využívání údolních niv, odvodnění mokřadů,
- regulace a fragmentace vodních toků,
- trvalý pokles odolnosti ekosystémů z důvodu změn ve využívání krajiny i změny klimatu,
- rostoucí vlivy lidské činnosti na krajinu (urbanizace, intenzivní zemědělství, rekreace atd.),
- sílicí tlaky na využívání OZE (biomasa, větrné elektrárny, fotovoltaické elektrárny, vodní elektrárny),
- těžba surovin.

Zvláště chráněná území včetně území NATURA 2000

- Nedostatečná nebo nikoli ideální péče o ZCHÚ,
- tlaky na větší hospodářské, komerční a rekreační využití území,
- izolace přírodních území v intenzivně využívané a fragmentované krajině.

Zachování biologické rozmanitosti

- Vysoký počet vyhynulých nebo kriticky a silně ohrožených druhů,
- zrychlování procesu vymírání druhů,
- mizení vhodných biotopů a ekosystémů v důsledku nevhodného využívání krajiny,
- šíření nepůvodních, invazivních druhů rostlin a živočichů,
- intenzifikace lidské činnosti v chráněných oblastech (cestovní ruch, využívání OZE),

- nedostatečná a nesystémová ochrana a podpora ekosystémů ve volné krajině,
- nedostatečné stanovování limitů využití v územních plánech ve vztahu k biodiverzitě.

Prostředí v sídlech

- Zatížení sídel dopravou,
- nedostatečné a nevhodné plochy zeleně a jejich další ubývání vlivem výstavby,
- brownfields jako ekologický a estetický problém.

Hlavní problémy v oblasti ochrany přírody a krajiny byly z velké části v Dohodě identifikovány jako potřeby rozvoje. Následně jsou reflektovány v tematických cílech a očekávaných výsledcích. Řada výše uvedených problémů může být naplňováním Dohody pozitivně ovlivněna, a to zejména v oblasti ochrany životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu nebo v rámci kvalitního vzdělávacího systému a také v oblasti výzkumného a inovačního systému, který bude propojený s aplikační sférou a bude směřovat ke komerčně využitelným výsledkům.

Další problémové oblasti Dohody naopak obsahují potřeby, jejichž naplňování může být s ochranou přírody a krajiny v rozporu. Hlavní střety zájmů jsou očekávány v problematice dopravy (nové dopravní stavby, vnitrozemské vodní cesty apod.). Dále mohou nastat konflikty v oblasti energetické infrastruktury (budování a údržba sítí) nebo konkurenceschopných podniků (některé typy podniků zvl. v oblasti zemědělství a rybnářství). Z problematiky životního prostředí mohou být v konfliktu záměry z oblasti přizpůsobení se změně klimatu (technická protipovodňová opatření, případné budování přehrad) nebo využití obnovitelných zdrojů energie. Některé z uvedených problémů tak mohou být implementací Dohody prohloubeny

3.4

ENERGETIKA A OBNOVITELNÉ ZDROJE ENERGIE

Z hlediska energetiky a obnovitelných zdrojů energie jsou významné následující oblasti, které mohou být potenciálně ovlivněny naplňováním Dohody:

Lze očekávat podpoření stávajícího vývoje technologií ke zvýšení účinnosti výroby při zachování nebo snížení emisí a/nebo odpadů (trend snížení obsahu nebezpečných složek v odpadech a následné vynětí z režimu odpadů, tj. přechod k certifikovaným výrobkům, kde certifikace zaručuje skutečně bezpečnost a kde výrobky jsou i bezpečně užívány. Podpora může také směřovat do oblasti vývoje motorových biopaliv druhé generace, které by měly mít vyšší energetickou návratnost (EROI) a menší negativní dopady na půdu a kvalitu povrchových vod.

Lze očekávat podporu rozvoje energetických systémů založených na spalování/zplyňování biomasy, většinou s kogenerací tepla a elektřiny, a podporu energetických úspor v podnicích.

Při hodnocení možných vlivů Dohody je nutné zohlednit také potenciální negativní dopady rozvoje OZE.

3.5 VODY

V oblasti vodního hospodářství jsou klíčové následující informace:

- Zlepšuje se efektivita užívání vodních zdrojů, klesají odběry vody. Zvyšuje se kvalita povrchových vod a to poklesem vypouštěného znečištění. Pozitivně se projevuje větší účinnost ČOV i rostoucí objem třetího stupně čištění komunálních odpadních vod. Přes to není zcela plněn požadavek Směrnice č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod zejména u sídel mezi 2 - 10 000 EO.
- Neklesá znečištění nutrienty a agrochemikáliemi ze zemědělství, významná část povrchových vod je postižena eutrofizací. Průmyslové znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami až na ojedinělé výjimky splňuje legislativní limity.
- Dlouhodobé trendy ve spotřebě vody i zlepšování její kvality jsou pozitivní.
- Pozitivní vývoj ovlivňuje několik faktorů. Jednak je to národní legislativa harmonizovaná s EU, dlouhodobé plánování v souladu s Rámcovou vodní směrnicí a dále investice zejména do kanalizačních sítí a ČOV (výstavba a rekonstrukce). Neznámým faktorem je kontaminace povrchových vod nerozpuštěnými látkami v důsledku vodní eroze, která závisí na způsobu využívání zemědělské půdy i srážkových extremalitách, jejichž frekvence i intenzita souvisí se změnou klimatu.
- Přetrvávajícím problémem je neexistence regulačního úřadu, který je vyžadován legislativou EU a měl by mimo jiné dohlížet na internalizaci externalit do cen vody a dalších služeb souvisejících s jejím užíváním.

Dohoda se do posuzované oblasti promítá nepřímo a to pozitivně vzhledem k rozvoji nových technologií a vyšší efektivitě užívání energie a surovin v průmyslovém sektoru a klasické energetice (tepelné elektrárny). Další pozitivní vliv je i v oblasti vývoje nových čistírenských technologií a recyklace fosforu, protože fosfáty patří mezi neobnovitelné zdroje. V rámci současných aktivit VaV jsou tyto nové technologie v ČR již mapovány.

Pozitivně se projeví i adaptace na změny klimatu (zejména v oblasti protipovodňové ochrany a ochrany vodních zdrojů), která je nosným tématem Dohody. Hydrologická bilance ČR je zcela závislá na srážkách a dostupnost vody pro uživatele i stabilita vodních ekosystémů může být v suchých letech narušena (srážkový deficit). To souvisí nejen se zvyšováním

přirozené retence vody v krajině, ale i s dostatečnou kapacitou umělých nádrží (viz plány managementu hlavních povodí).

Negativní vliv na kvalitu povrchové vody může mít nerealistické zvyšování kapacity vodní dopravy, která působí jako významný zdroj znečištění (provoz a zejména havárijní úniky). Při rozvoji dopravní a další infrastruktury je nutno respektovat ochranná pásma vodních zdrojů i cenné vodní ekosystémy, které jsou nenahraditelné z hlediska ekosystémových služeb.

Posledním identifikovaným možným negativním dopadem Dohody (rozvoj obnovitelných zdrojů energie) je případná podpora výroby tzv. motorových biopaliv první generace, která při použití nevhodných technologií vede k nadměrné spotřebě vody

Další pozitivní přínos Dohody lze očekávat v rozvoji lidských zdrojů nejen ve státní správě (plánování, vodoprávní řízení, inspekční činnost, regulace cen apod.), ale i v oblasti VaV a soukromém sektoru (zavádění konceptu „čistší produkce“).

3.6 PŮDA A HORNINOVÉ PROSTŘEDÍ

Z hlediska ochrany půd a horninového prostředí jsou shrnuta následující zjištění:

- Klíčovým problémem v oblasti ochrany půdy je ubývání a znehodnocování ZPF a to jednak zástavbou, antropogenní zrychlenou erozí a kontaminací. Další nepříznivé antropogenní procesy jsou zejména zhutňování, acidifikace, ztráta biodiverzity půdní mikroflóry a organické hmoty. Ztráta organické hmoty snižuje retenční schopnost půdy.
- Dlouhodobý vývoj skladby zemědělského půdního fondu ČR je z environmentálního pohledu příznivý, protože od roku 2000 došlo k mírnému poklesu výměry intenzivně obhospodařované orné půdy (za období 2000-2012 o 2,9 %) a naopak narůstá plocha trvalých travních porostů (za období 2000-2012 o 3,2 %), které mají stabilizační funkci.
- Vodní erozí v ČR je potenciálně ohrožena zhruba polovina zemědělské půdy. Splach půdních částic a na nich vázaných živin a dalších chemických látek představuje významné znečištění povrchových toků a vodních nádrží. Větrnou erozí je v ČR ohroženo cca 10 % zemědělské půdy.
- V období 2000-2012 stoupla spotřeba přípravků na ochranu rostlin o 32,9 %. Důvodem je intenzifikace zemědělské produkce a střední až silný výskyt chorob a škůdců v pěstovaných zemědělských plodinách, ovlivněný teplotně nadnormálními roky a srážkově deficitními jarními měsíci. V této oblasti se může ve střednědobém horizontu projevit negativně změna klimatu (šíření chorob, škůdců a invazních druhů), která si vyžádá nové přístupy k ochraně zemědělské produkce (např. biologická kontrola, vývoj GM plodin

apod.). Environmentální dopady a rizika těchto přístupů musí být posuzovány jako součást projektů VaV.

- Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy, počet ekofarem a počet subjektů vyrábějících biopotravinu se zvyšuje. Od roku 1990 do roku 2012 vzrostla v ČR výměra zemědělské půdy obhospodařované ekologicky ze 480 ha na 490 762 ha. Nicméně trend rostoucí spotřeby biopotravin se v posledních letech zpomalil a může souviset s omezenou kupní silou většiny obyvatel.
- Konkurentem výroby kvalitních potravin je využití orné půdy na výrobu energetické biomasy: kukuřice (bioplyn), řepky (biodiesel) a surovin pro výrobu biolihu (obilniny, brambory a cukrovka). Jedná se o intenzivní výrobu na velkých rozlohách, což může přispívat k zrychlené antropogenní erozi (vodní i větrná). Klesají například osevy konzumní zeleniny a raných brambor, naopak markantně se zvyšují osevní plochy řepky a kukuřice (ČSÚ, 2013).
- Ochrana horninového prostředí souvisí s těžbou nerostů a energetických surovin, která je regulována legislativně. Problémem souvisejícím nejen s těžbou, ale stávající energetikou je omezená zásoba energetického uhlí (30-40 let) a zastaralé tepelné elektrárny a teplárenství. Náhrada fosilních paliv energetickou biomasou za stavu nouze může způsobit nevratnou degradaci půdy i lesních ekosystémů.

Dohoda se do posuzované oblasti promítá nepřímo a to pozitivně vzhledem k akcentované adaptaci na změny klimatu, která je nosným tématem Dohody. Hydrologická bilance ČR je zcela závislá na srážkách a dostupnost vody pro uživatele může být narušena v suchých letech (srážkový deficit). Sucho se projevuje výrazně v zemědělství, kde jsou zatím umělé závlahy používány jen omezeně. Podobně mírné zimy a suchá léta mohou potencovat šíření plevelů a hmyzích škůdců.

Přímým možným negativním dopadem Dohody do oblasti ochrany půdy je rozvoj intenzivního pěstování energetických plodin na zemědělské půdě a možná konverze trvalých travních porostů (TTP) např. na plantáže rychle rostoucích dřevin. Velkoplošné pěstování kukuřice (bioplyn) zvyšuje rychlost antropogenně vyvolané půdní eroze a spotřebu pesticidů. Podobně nevhodná je výroba tzv. motorových biopaliv první generace, která de facto nevede ke snížení emisí skleníkových plynů (emise oxidu dusného z hnojiv). Je nutno respektovat fakt, že půda je neobnovitelný zdroj, protože její tvorba (pedogeneze) probíhá o mnoho řádů pomaleji než její antropogenní znehodnocení.

Horninové prostředí je v ČR regionálně narušeno těžbou nerostů a fosilních paliv. Energetika i teplárenství jsou technologicky zastaralé a zásoby energetického uhlí jsou omezeny na 30-50 let, přičemž t.č. neexistuje jejich náhrada, co se týče disponibilní kvantity. ČR závisí snad více než jiné evropské země na vývoji nových technologií včetně využití OZE, ač podmínky

pro efektivitu fotovoltaické konverze ani využití větrné energie nejsou ideální. Hlavním dlouhodobým trendem by mělo být zvyšování energetické účinnosti technologií, materiálové a energetické využívání odpadů, snižování energetické náročnosti budov a dopravy.

3.7 ODPADY

Ve vztahu k odpadovému hospodářství jsou zásadní následující zjištění:

- Produkce nebezpečných odpadů v meziročním srovnání poklesla o více než 11 % (při srovnání let 2011 a 2012).
- Podíl vybraných způsobů odstraňování odpadů z celkové produkce odpadů dlouhodobě klesá, v roce 2012 byla zaregistrována nejnižší hodnota od roku 2003.
- V roce 2012 bylo recyklací využito 69,9 %, a energeticky 3,7 % vzniklých obalových odpadů.
- Nejčastějším způsobem nakládání s komunálními odpady v roce 2012 bylo i nadále ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování), které zaujímalo 53,7 %.
- Množství obalů vzniklých v roce 2012 se oproti roku 2003 zvýšilo o 33,6 %.

Nakládání s odpady bylo identifikováno v rámci Dohody jako jedna z oblastí životního prostředí, která by měla být podporována.

V posledních letech je problematická především produkce nebezpečných odpadů, kde je nutno vybudovat dostatečnou základnu pro nakládání. V rámci EU má ČR poměrně nízkou produkci komunálních odpadů na obyvatele. Pro dodržování hierarchie nakládání s odpady je nutno primárně zajistit prevenci vzniku odpadů a dále vybudovat dostatečnou síť zařízení pro materiálové a energetické využití. ČR sice patří mezi země s nadprůměrnou mírou vytříděných složek komunálních odpadů a s odpovědným nakládáním s obaly, pro další zlepšení, především v oblasti specifických druhů odpadů je potřeba pokračovat ve vytváření stabilní sítě sběrných dvorů a na ně navazujících zpracovatelských kapacit.

Naplňování Dohody může mít v rámci odpadového hospodářství zejména příležitosti k pozitivnímu vlivu, a to v oblasti aplikace inovací, které zmenší produkci odpadů nebo budou klást důraz na hierarchii v nakládání s odpady. Nízkouhlíkové hospodářství může být ovlivněno zvýšením účinného využívání zdrojů například prostřednictvím třídění odpadů, lepšího nakládání s odpady. Vhodné zaměření na řešení vysoké produkce odpadů a vysoké míry skládkování a podpora efektivního nakládání s odpady bude jednoznačně pozitivním přínosem v rámci programového období 2014-2020.

Rizika mohou být spojena s použitím technologií k využití a zpracování odpadů, které mohou způsobit vyšší emise do ovzduší.

4 VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (NAPŘ. OBLASTI VYŽADUJÍCÍ OCHRANU PODLE ZVLÁŠTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ)

Problémy životního prostředí jsou spolu s hlavními trendy vývoje jednotlivých složek životního prostředí popsány v kapitolách č. 2 a 3 dokumentace SEA.

Jako oblasti se zvláštním významem pro životní prostředí lze chápat evropsky významné lokality a ptačí oblasti, tj. lokality soustavy Natura 2000, dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Součástí této kapitoly je proto posouzení vlivů na tato území.

4.1 HODNOCENÍ VLIVŮ KONCEPCE NA EVROPSKY VÝZNAMNÉ LOKALITY A PTAČÍ OBLASTI DLE ZÁKONA Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY

Hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 je obsahem Přílohy 1 SEA dokumentace. Níže uvádíme shrnutí hodnocení a hlavní závěry:

Priorita: Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin

Hodnocení: Vazba priority na stav předmětů ochrany je spíše slabší, přesto zvláště ve velkých EVL a PO může být problémem nedostatek managementu daný mj. úbytkem obyvatelstva a nezájmem o práci v zemědělství, v tomto případě hospodaření v souladu s ekologickými nároky předmětů ochrany. Proto zde lze spatřovat určitý pozitivní potenciál. Vzhledem k obecnosti formulace priority však nelze vliv blíže hodnotit (?).

Priorita: Kvalitní systém celoživotního učení produkuje kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu

Hodnocení: Znalosti v oblasti ekologie, ochrany přírody a zejména možnosti ekonomicky rentabilního a zároveň šetrného hospodaření jsou podmínkou pro udržení a obnovu dobrého stavu předmětů ochrany v řadě lokalit, kde probíhá běžné hospodaření. V koncepci je zmiňována přímo potřeba vzdělávání pracovníků v zemědělství a lesnictví o udržitelném způsobu hospodářství, lze tedy očekávat pozitivní vliv. Důležité je pochopitelně také vytváření pozitivního a odpovědného vztahu k přírodě na všech úrovních vzdělávání. Priorita je hodnocena jako mírně pozitivní (+1).

Priorita: Výzkumný a inovační systém propojený s aplikační sférou a směřující ke komerčně využitelným výsledkům

Hodnocení: V oblasti ekologických nároků druhů a stanovišť – předmětů ochrany EVL a PO, možností jejich ochrany, vlivu lidské činnosti a snižování zátěže je stále značný potenciál pro výzkum. Podpora výzkumných projektů v této oblasti je nezbytná. Priorita má potenciálně pozitivní vliv. Vzhledem k obecnosti formulace priority však nelze vliv blíže hodnotit (?).

Priorita: Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství

Hodnocení: Zakládání a rozvoj podniků může mít vliv na EVL a PO v závislosti na charakteru podniků co do činnosti i nároků na infrastrukturu, budovy, pozemky apod. Tyto vlivy lze řešit prakticky až na projektové úrovni. Významné může být i podnikání v oblasti cestovního ruchu.

Za potenciálně významné ve vztahu k EVL a PO lze považovat zvláště zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských, potravinářských a lesnických podniků a akvakultury. Tato odvětví mají přímý vliv na předměty ochrany v řadě lokalit. Podpora těchto projektů může znamenat celou škálu vlivů od pozitivních po významně negativní. Rizika jsou zejména v intenzifikaci nebo nevhodných způsobech hospodaření v EVL a PO a okolní krajině. Na druhou stranu udržení hospodaření je v mnoha případech nutnou podmínkou pro zachování předmětů ochrany.

Dále je do této priority zařazena podpora posunu k nízkouhlíkovému hospodářství, zejména zvyšování energetické efektivity podniků, optimální využívání zdrojů a další snižování dopadů na životní prostředí. Tato potřeba je bez přímého vztahu k Natuře 2000.

Celkově vzhledem k obecnosti formulace priority nelze vliv hodnotit (?). Potenciálně může být vliv jednotlivých projektů mírně pozitivní až významně negativní.

Priorita: Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území

Hodnocení: Do této priority patří zlepšení přístupu k vysokorychlostnímu internetu. Budování infrastruktury může být v konkrétních případech ve střetu s EVL či PO (zásah do biotopu), významné vlivy je však možné eliminovat. Obdobně mohou střety nastat při modernizaci a zvyšování kapacity přenosové a distribuční soustav elektrické energie (střety s ptáky, zábor biotopu). Vlivy je nutné řešit na projektové úrovni.

Nejzávažnější vlivy lze předpokládat při budování dopravních staveb. Koncepce předpokládá rozšíření a zkvalitnění infrastruktury mimo TEN-T, rozšíření a zkvalitnění dopravní infrastruktury TEN-T a podpořený rozvoj udržitelné dopravy. Předpokládá se výstavba a rekonstrukce silnic, železnic, cyklostezek i rozvoj vodních cest. Projekty všech těchto typů mohou být v konfliktu s EVL či PO, může docházet k záborům stanovišť a biotopů druhů a jejich degradaci, fragmentaci lokalit, usmrcování a rušení živočichů a dalším změnám. V analýze potřeb jsou uvedeny některé předpokládané

záměry. Problematické mohou být např. Silniční okruh kolem Prahy, napojení Brno – Vídeň a další. Z infrastruktury vodní dopravy je problematickým záměrem zejména zajištění splavnosti Labe mezi Ústí n. L. a státní hranicí se SRN (způsob zajištění není blíže charakterizován). Předmětem Dohody ale není konkrétní územní vedení a technické řešení staveb, není tedy možné je podrobně vyhodnotit. Tyto stavby jsou hodnoceny zejména v rámci zásad územního rozvoje krajů a na projektové úrovni.

Vliv priority je potenciálně mírně negativní, vyloučit nelze ani významně negativní vlivy, záleží na konkrétních projektech. Vzhledem k obecnosti koncepce vliv nelze vyhodnotit (?).

Priorita: Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.

Hodnocení: Priorita je zaměřená na snižování administrativní zátěže, elektronizaci veřejné správy, odbornost a transparentnost. Vliv na EVL a PO je nulový (0).

Priorita: Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě

Hodnocení: Priorita je zaměřená na řešení nezaměstnanosti, chudoby, sociálně vyloučených lokalit, na sociální služby, dostupnou zdravotní péči apod. Vliv na EVL a PO je nulový (0).

Priorita: Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu

Hodnocení: Priorita je zaměřena ve vztahu k životnímu prostředí pozitivně. Hlavní pozitivní vlivy na EVL a PO lze očekávat díky podpoře zvýšení biodiverzity a ochrana krajiny a ekosystémů, částečně i adaptace na klimatické změny (přírodě blízká opatření, změny v rámci zemědělského a lesního hospodaření). Péče o lokality Natura 2000 je přímo jednou z identifikovaných potřeb.

Na druhou stranu může docházet i k negativním vlivům. Problematické mohou být např. technická opatření k adaptaci na klimatické změny, záleží samozřejmě na charakteru a umístění opatření. Součástí priority je i zvýšení produkce a využívání energie z obnovitelných zdrojů. Ty jsou poměrně často v konfliktu s předměty ochrany a celistvostí EVL a PO, např. se jedná o větrné elektrárny a tetřívka obecného a další ptáky či netopýry nebo o malé vodní elektrárny a ryby, zejména vrankskou obecnou. Vzhledem k obecné formulaci priority nelze na úrovni této koncepce tyto vlivy vyloučit, nevyplyvají však nutně a je možné je eliminovat výběrem podpořených projektů.

Vlivy projektů podpořených v rámci priority mohou být tedy od významně pozitivních po významně negativní. Vliv priority tak nelze hodnotit (?).

Vyhodnocení příspěvku koncepce k ochraně lokalit Natura 2000

Péče o EVL a PO je jednou z identifikovaných potřeb. Je zahrnuta v prioritě Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu, tematický cíl 6 Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů. Dle orientačního rozdělení podpory je na tento cíl vyhrazeno 2 151 287 122 EUR, což odpovídá cca 10% celkové podpory. V současné době samozřejmě není známo, jak velká podpora půjde na péči o EVL a PO a na jaké typy opatření. Přesto lze předpokládat významný přínos k jejich ochraně.

Součástí některých priorit jsou i oblasti, které mohou na lokality Natura 2000 mít i negativní vliv. Bude pochopitelně záležet na konkrétních projektech. Důležité je proto správné nastavení kritérií pro výběr projektů.

4.1.1 OPATŘENÍ PRO ELIMINACI A ZMÍRNĚNÍ NEGATIVNÍCH VLIVŮ

Hlavním opatřením je nastavení a dodržení kritérií výběru projektů. Zásadní podmínkou je vyloučení podpory všech projektů s významně negativním vlivem na předměty ochrany a celistvost EVL a PO. U projektů s mírně negativním vlivem musí být v maximální míře uplatněna opatření pro jejich minimalizaci. Projekty musí splňovat zákonné podmínky dle §45h a 45i zákona č. 114/1992 Sb. (u relevantních projektů doložit stanovisko orgánu ochrany přírody vylučující vliv na EVL a PO nebo hodnocení vlivů dle §45i).

4.1.2 VYHODNOCENÍ KUMULATIVNÍCH VLIVŮ

Dohoda o partnerství pokrývá mnoho oblastí činnosti, díky čemuž může kumulace vlivů vzniknout ve spojení s mnoha typy záměrů stávajících a připravovaných jak v rámci, tak mimo rámec Dohody. Vzhledem k obecnosti koncepce nelze tyto vlivy podrobně vyhodnotit. Hlavní kumulace lze předpokládat v oblasti dopravní infrastruktury, cestovního ruchu, obnovitelných zdrojů energie, akvakultury, zemědělství a lesnictví. Mohou nastávat zejména ve velkých EVL a PO, které jsou už v současné době pod silným tlakem. V těchto oblastech by tak podpora měla směřovat spíše do projektů přímo zaměřených na péči o lokality, hospodaření v souladu s ekologickými nároky předmětů ochrany a zmírňování negativních vlivů. Naopak rozvojové projekty (např. podpora cestovního ruchu) by měly být přednostně realizovány v méně zatížených lokalitách, což je i v souladu s potřebou vyváženého rozvoje území a efektivního využívání kulturního bohatství.

4.1.3 VYHODNOCENÍ MOŽNÝCH PŘESHraniČNÍCH VLIVŮ

Riziko možných přeshraničních vlivů nelze na úrovni Dohody identifikovat (tj. ani vyloučit či potvrdit). Přeshraniční vlivy mohou nastat u některých

dopravních staveb a u záměrů v příhraničních oblastech. Vlivy nevyplývají z koncepce nutně, záleží na konkrétních projektech. Ty však nejsou předmětem koncepce, takže je nelze v tuto chvíli hodnotit a jejich vlivy musí být řešeny na jiných úrovních (např. územně plánovací dokumentace, projektová úroveň). Vzhledem k obecnosti koncepce tedy nelze přeshraniční vlivy hodnotit (?).

4.1.4

ZÁVĚR

Koncepce „Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020“ nemá významný negativní vliv na předměty ochrany a celistvost evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.

Kompletní dokument vyhodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, je obsažen v Příloze č. 1 SEA dokumentace.

5 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI, A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZATY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ

5.1 ZPŮSOB STANOVENÍ HODNOTÍČÍHO RÁMCE

Základní rámec pro hodnocení Dohody představuje sada témat ochrany životního prostředí. Tato témata jsou stanovena na základě požadavků zákona 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí ve znění pozdějších předpisů, a analýzy stavu životního prostředí v zájmovém území, a při zohlednění požadavků závěru zjišťovacího řízení. Při stanovení témat a zejména při hodnocení vlivů jednotlivých opatření Dohody na tato témata byly zohledněny i cíle relevantních koncepčních dokumentů s vazbou na problematiku životního prostředí a veřejného zdraví na mezinárodní a národní úrovni. Přehled relevantních dokumentů je uveden v kapitole 1.5. Jako hlavní referenční dokument byla použita zejména Státní politika životního prostředí (2012) a další relevantní strategické dokumenty. Přehled těchto cílů je uveden níže v kapitole 5.2.

Sada témat životního prostředí pro hodnocení dohody

Níže uvedená sada témat životního prostředí představuje základní rámec pro hodnocení potenciálních vlivů Dohody na životní prostředí:

- Ovzduší
- Klima
- Voda
- Půda a horninové prostředí
- Příroda, krajina a ekosystémy
- Energetika a využití obnovitelných zdrojů energie
- Odpady

Návrhová část Dohody je hodnocena z hlediska, zda a jakým způsobem její naplňování ovlivní stav, případně trendy vývoje v rámci daného tématu životního prostředí a rovněž zda přispívá k naplnění cílů ochrany životního prostředí stanovených relevantními strategickými dokumenty s vazbou na problematiku životního prostředí (viz dále, kapitola 5.2). Kromě toho bylo samostatně provedeno též vyhodnocení Dohody z hlediska veřejného zdraví, včetně souladu koncepce s cíli strategie Zdraví 21 (viz kapitola 12 SEA dokumentace a samostatná Příloha 2 dokumentace SEA).

5.2 CÍLE OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ A NÁRODNÍ ÚROVNI

Cíle ochrany životního prostředí představují důležitý podklad pro tvorbu referenčního rámce pro hodnocení potenciálních vlivů koncepce na životní prostředí. Níže je uveden přehled hlavních strategických dokumentů a v nich obsažených vybraných environmentálních cílů, které byly zohledňovány při hodnocení jednotlivých opatření. Vzhledem k charakteru koncepce, která zahrnuje pouze obecně specifikované intervence, jsou brány v úvahu zejména hlavní relevantní strategické dokumenty EU a národní koncepce formulující politiku v oblasti ochrany životního prostředí, jejichž cíle jsou formulovány na úrovni obecnosti adekvátní úrovni obecnosti, na niž je zpracovávána Dohoda o partnerství. Níže uvedené dokumenty a jimi stanovené cíle byly využity při hodnocení potenciálních vlivů implementace koncepce na jednotlivá témata životního prostředí (viz kapitolu 6.2). V rámci hodnocení možných vlivů Dohody na jednotlivé složky životního prostředí tak hodnotitelé přihlíželi k tomu, zda a jakým způsobem mohou opatření navrhované v Dohodě přispět k naplnění cílů stanovených v níže uvedených dokumentech.

Hlavní zohledněné cíle strategických dokumentů:

Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

Klíčový strategický dokument EU pro období do roku 2020 vytyčující směr k vytvoření inteligentní a udržitelné ekonomiky, která podporuje sociální začleňování. Stanovuje cíle v pěti oblastech: Zaměstnanost; Výzkum, vývoj a inovace; Změna klimatu a energetika; Vzdělávání; a Chudoba a sociální vyloučení.

Z hlediska životního prostředí je relevantní zejména priorita: Udržitelný růst – konkurenceschopnější a ekologičtější ekonomika méně náročná na zdroje. Priorita specifikuje následující cíle:

1. Snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o 20 % (v porovnání se stavem v roce 1990). Evropská unie je připravena zvýšit tento cíl až na 30 %, pokud se v rámci celosvětové dohody zaváže i další rozvinuté země učinit totéž a pokud se v rámci svých možností na tomto cíli budou podílet i rozvojové země.
2. Zvýšit podíl obnovitelných zdrojů v celkové energetické spotřebě na 20 %.
3. Dosáhnout 20% zvýšení energetické účinnosti.

V kontextu tohoto směřování je v současnosti připravován **Návrh 7. Akčního programu EU pro životní prostředí** (Návrh rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o všeobecném akčním programu Unie pro životní

prostředí na období do roku 2020). Úkolem 7. akčního programu je stanovit právní rámec pro politiku životního prostředí do roku 2020, určit devět prioritních cílů, kterých by EU a členské státy měly dosáhnout v dlouhodobém horizontu do roku 2050. Tyto cíle jsou následující:

1. chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství Unie;
2. přeměnit Unii v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje;
3. chránit občany Unie před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky;
4. maximalizovat přínos právních předpisů Unie v oblasti životního prostředí;
5. zlepšit faktickou základnu pro politiku v oblasti životního prostředí;
6. zajistit investice pro politiku v oblasti životního prostředí a klimatu a správně nastavit ceny;
7. zlepšit začlenění problematiky životního prostředí a soudržnost politik;
8. posílit udržitelnost měst Unie;
9. zvýšit efektivnost Unie při řešení regionálních a celosvětových problémů v oblasti životního prostředí.

Na národní úrovni patří k základním dokumentům stanovující cíle relevantní pro politiku životního prostředí **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR**.

Tento zastřešující národní dokument schválený v lednu 2010, vytvářející rámec pro zpracování dalších materiálů koncepčního charakteru (sektorových politik či akčních programů), zohledňuje cíle Národního programu reformy ČR (národní akční plán ČR pro implementaci tzv. obnovené Lisabonské strategie EU) i Národního strategického referenčního rámce 2007-2013 a na základě konsensu všech resortů stanovuje dlouhodobé priority a cíle směřování ČR v horizontu roku 2030.

SRUR ČR formuluje následující priority rozdělené do pěti prioritních os:

Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví

Priorita 1.1: Zlepšování podmínek pro zdravý život

Priorita 1.2: Zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace

Priorita 1.3: Přizpůsobit politiky a služby demografickému vývoji a podpořit mezigenerační a rodinnou soudržnost

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

Priorita 2.1: Podpora dynamiky národní ekonomiky a posilování konkurenceschopnosti (průmyslu a podnikání, zemědělství, služeb)

Priorita 2.2: Zajištění energetické bezpečnosti státu a zvyšování energetické a surovinové efektivity hospodářství

Priorita 2.3: Rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělávání, vědy a výzkumu

Prioritní osa 3: Rozvoj území

Priorita 3.1: Upevňování územní soudržnosti

Priorita 3.2: Zvyšování kvality života obyvatel území

Priorita 3.3: Účinněji prosazovat strategické územní plánování

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

Priorita 4.1: Ochrana krajiny jako předpoklad pro ochranu druhové diverzity

Priorita 4.2: Odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví

Priorita 4.3: Adaptace na změny klimatu

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

Priorita 5.1: Posilování sociální stability a soudržnosti

Priorita 5.2: Efektivní stát, kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru

Priorita 5.3: Zvyšování připravenosti ke zvládnutí dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik a posilování mezinárodních vazeb.

Jednotlivé priority zahrnují cíle, jejichž naplňování by mělo být zajištěno prostřednictvím jednotlivých sektorových a průřezových politik. Cíle relevantní pro oblast životního prostředí, které byly zohledněny při hodnocení v rámci SEA Dohody, jsou uvedeny níže.

Prioritní osa 1: Společnost, člověk a zdraví

- Snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin
- Zlepšit životní styl a zdravotní stav populace
- Snižit dopady spotřeby obyvatel ČR na ekonomickou, sociální a environmentální oblast

Prioritní osa 2: Ekonomika a inovace

- Vytvořit příznivější podnikatelské prostředí a podpořit soukromou iniciativu
- Zkvalitnit a zefektivnit dopravu a zvýšit její bezpečnost
- Dosáhnout maximální nezávislosti (energetika)
- Dosáhnout maximální bezpečnosti (energetika)
- Podporovat udržitelnou energetiku
- Podporovat udržitelné materiálové hospodářství
- Podpořit vzdělávání a rozvoj lidských zdrojů
- Podpořit výzkum, vývoj a inovace

Prioritní osa 3: Rozvoj území

- Zvýšit a zkvalitnit dopravní dostupnost, technologickou, energetickou a znalostní úroveň sídel, a tím dosáhnout i zlepšení životního prostředí v sídlech.
- Hospodárně využívat zastavěné území a chránit území nezastavěné a nezastavitelné pozemky

Prioritní osa 4: Krajina, ekosystémy a biodiverzita

- Udržet a zvýšit ekologickou stabilitu krajiny a podporovat její funkce, zejména udržitelným hospodařením v krajině
- Chránit volnou krajinu
- Zastavit pokles biologické rozmanitosti
- Podporovat šetrné a přírodě blízké způsoby zemědělského hospodaření a rozvíjet jeho mimoprodukční funkce
- Zachovat a zlepšit biologickou rozmanitost v lesích podporou šetrných, přírodě blízkých způsobů hospodaření v lesích a posílením mimoprodukčních funkcí lesních ekosystémů
- Zajistit připravenost ke zvládnutí mimořádných událostí spojených se změnami klimatu
- Dosáhnout dobrého kvantitativního stavu podzemních i povrchových vod
- Zlepšit vodní režim krajiny
- Snižovat dopady očekávané globální klimatické změny a extrémních meteorologických jevů na lesní a zemědělské ekosystémy

Prioritní osa 5: Stabilní a bezpečná společnost

- Zvýšit připravenost obyvatel, veřejné správy a složek Integrovaného záchranného systému k řešení dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik.
- Rozvíjet spolupráci v rámci regionu a EU, posílit aktivní účast v mezinárodních organizacích a prosazovat principy udržitelného rozvoje na všech úrovních mnohostranných a bilaterálních vztahů a v souladu s nimi posilovat mezinárodní spolupráci v politické, ekonomické, sociální, environmentální a kulturní oblasti a usilovat o zvýšení objemu a zefektivnění oficiální rozvojové pomoci v uvedených oblastech.
- Podílet se na plnění mezinárodních závazků v oblasti snižování emisí skleníkových plynů

Státní politika životního prostředí ČR

Základní strategický dokument formulující cíle a priority rezortu ochrany životního prostředí. SPŽP stanovuje cíle ve čtyřech okruzích:

Ochrana klimatu a zlepšení kvality ovzduší

1. Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny
2. Snížení úrovně znečištění ovzduší

3. Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie

Ochrana a udržitelné využívání zdrojů

4. Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu
5. Omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí a podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin
6. Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí

Ochrana biologické rozmanitosti a environmentálně šetrné užívání krajiny

7. Ochrana přírodních stanovišť, původních druhů rostlin a živočichů, cenných částí přírody a přírodních procesů
8. Zachování přírodních a kulturně-historických hodnot krajiny a jejich přirozených funkcí
9. Zlepšení kvality prostředí v sídlech

Bezpečné prostředí

10. Předcházení rizik
11. Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami

Z hlediska strategických cílů relevantních pro dílčí složky životního prostředí je rovněž možné citovat řadu dokumentů na mezinárodní i národní úrovni.

Změna klima

V oblasti ochrany klimatu je klíčovým naplňování cílů **Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu a Kjótského protokolu**. Závazky stanovené pro období 2008-2012 ČR splnila.

Ze společného závazku EU (prosinec 2008) snížit do roku 2020 emise skleníkových plynů o nejméně 20 % ve srovnání s rokem 1990 a v případě dosažení nové mezinárodní dohody k navýšení tohoto cíle na 30 %. Pro ČR vyplývá z klimaticko-energetického balíčku závazek snížit emise v odvětvích spadajících do EU ETS o 21 % do roku 2020 ve srovnání s rokem 2005 a v odvětvích mimo EU ETS nezvýšit emise o více než 9 % v průběhu stejného období.

Další vývoj energetické politiky EU je v současné době předmětem diskusí, informace o představě EK dává „**Zelená kniha: Evropská strategie pro bezpečnou, konkurenceschopnou a udržitelnou energetiku**“. Konkrétní cíle nicméně v této fázi nebyly definovány. Budoucí cíle budou vycházet z cílů, které Komise stanovila v roce 2011 v plánu přechodu ke konkurenceschopnému nízkouhlíkovému hospodářství do roku 2050, v energetickém plánu do roku 2050 a v bílé knize o dopravě. Jedná se o tyto výchozí plány:

- do roku 2030 snížit emise skleníkových plynů v EU o 40 %, aby se do roku 2050 podařilo tyto emise snížit o 80–95 % oproti roku 1990,
- zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů, zlepšit energetickou účinnost a využívat lepší a inteligentnější energetické infrastruktury,
- do roku 2030 dosáhnout 30% podíl OZE na výrobě energie,
- značně investovat do modernizace energetického systému, ať už s dekarbonizací nebo bez, což ovlivní ceny energie v období do roku 2030.

V rámci ČR jsou redukční cíle k roku 2020 stanoveny **Národním programem na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR (2004)**, tj. snížit v porovnání s rokem 2000 do roku 2020:

- a) měrné emise CO₂ na obyvatele o 30 %,
- b) agregované emise o 25 %.

V současné době se připravuje nový dokument „**Politika ochrany klimatu**“, který by měl nahradit Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR. Předložení dokumentu se očekává v roce 2014. **Státní politika životního prostředí pro období 2012-2020** stanovila jako další emisní cíl snížení měrných emisí skleníkových plynů na obyvatele do roku 2020 přinejmenším na průměrnou hodnotu EU-27 z roku 2005 (10,5 t CO₂ ekv./obyv.).

V oblasti přizpůsobování se změně klimatu (adaptace) byla zveřejněno **Sdělení Komise KOM(2013)216 final, Strategie EU pro přizpůsobení se změně klimatu** a dokumenty EK, na které se tato strategie odkazuje. Při zvažování možných dopadů byla využita Zpráva EEA č. 12/2012 „Climate change, impacts and vulnerability in Europe 2012“, která identifikuje rizikové sektory.

Ochrana ovzduší

Z hlediska ochrany ovzduší stanovuje rámcové cíle na úrovni politiky životního prostředí EU **Tematická strategie o znečišťování ovzduší**, definující hlavní cíl jako dosažení „úrovně jakosti vzduchu, která nepředstavuje rizika pro lidské zdraví a pro životní prostředí, ani na ně nemá výrazně negativní dopad“.

Vzhledem k synergickým efektům politiky ochrany klimatu a ochrany ovzduší jsou pro zlepšování kvality ovzduší relevantní rovněž cíle výše zmíněvaného **Návrhu 7. Akčního programu EU pro životní prostředí**:

Prioritní cíl č. 1: Chránit, zachovávat a zvětšovat přírodní bohatství EU: Za účelem ochrany, zachování a zvětšování přírodního bohatství EU program na období do roku 2020 zajistí, aby: d) byly dále zmírněny dopady znečištění ovzduší na ekosystémy a biologickou rozmanitost; za tímto účelem je zapotřebí zejména zvýšit úsilí o dosažení plného souladu s právními předpisy

EU v oblasti kvality ovzduší a vymezit strategické cíle a opatření na období po roce 2020

Prioritní cíl č. 2: Přeměnit EU v zelené a konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje, tak, aby do roku 2020:

a) EU splnila své cíle v oblasti klimatu a energetiky stanovené pro rok 2020 a nadále usilovala o to, aby do roku 2050 snížila emise skleníkových plynů o 80–95 % v porovnání s rokem 1990, v rámci celosvětového úsilí o omezení průměrného nárůstu teploty na méně než 2 °C;

b) byl výrazně snížen celkový dopad průmyslu EU na životní prostředí ve všech hlavních průmyslových odvětvích a proto, aby byly účinněji využívány zdroje; za tímto účelem je zapotřebí zejména zevšeobecnit uplatňování „nejlepších dostupných technik“ a zvýšit úsilí o podporu zavádění nových inovačních technologií, postupů a služeb;

Prioritní cíl č. 3: Chránit občany EU před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky, tak, aby do roku 2020 byla výrazně zlepšena kvalita ovzduší v EU.

Za tímto účelem je zapotřebí zejména zavést aktualizovanou politiku EU v oblasti kvality ovzduší, která je v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky, a opatření zaměřená na boj proti znečištění ovzduší u zdroje;

Klíčovým dokumentem na úrovni ČR je **Národní program snižování emisí ČR**. Globálním cílem Programu je snížit, s důrazem na podporu nových environmentálně šetrných technologií a využití potenciálu energetických úspor, zátěž životního prostředí látkami poškozujícími ekosystémy a vegetaci a vytvořit předpoklady pro regeneraci postižených složek životního prostředí a pro snižování rizik pro lidské zdraví, která plynou ze znečištění ovzduší a tím přispět k naplnění strategického cíle Environmentálního pilíře Strategie udržitelného rozvoje České republiky.

Vybrané specifické cíle Programu jsou:

- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší PM₁₀ pod platné imisní limity,
- přispět ke snížení úrovně znečištění ovzduší benzo(a)pyrenem pod platný imisní limit

Ochrana půd a horninového prostředí

Z hlediska ochrany půdy a souvisejících složek životního prostředí jsou rozhodující především cíle stanovené na úrovni **Společné zemědělské politiky EU** a národních zemědělských koncepčních a strategických dokumentů. **Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007-2013** například zdůrazňuje podporu zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině a ochranu vody a půdy prostřednictvím opatření zaměřených na protierozní ochranu a vhodné používání zemědělského půdního fondu. Riziko vodní a větrné eroze spolu

s dalšími způsoby degradace půdy (např. zhutňováním) uvádí jako závažný problém i **Koncepce agrární politiky ČR po vstupu do EU (2004-2013)** a **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR. Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství** v letech 2011-2015 zdůrazňuje podporu zajišťování mimoprodukčních funkcí ekologického zemědělství, které přispívají k obnově a stabilitě přirozených procesů v půdě. Jednou z podporovaných oblastí, na kterou se zaměřují evropské i národní dotační programy, je právě udržitelné hospodaření na zemědělské půdě. Vyplácení přímých podpor pro zemědělce podle nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a dalších vybraných dotací je podmíněno právě plněním podmínek chránících půdu před zrychlenou erozí a vedoucích k zachování **Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)**. Důraz je kladen především na protierozní ochranu půdy na svažitých pozemcích, na ochranu půdy před vodní erozí a na snahu omezit negativní důsledky eroze. V ČR je vyplácení přímých plateb a dalších evropských podpor pro zemědělce podmíněno, mimo jiné, i plněním **Standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu (GAEC)**, **Povinných požadavků na hospodaření (SMR)** a **Minimálních požadavků pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v rámci agroenvironmentálních opatření**.

Jedním z hlavních témat současné zemědělské politiky je řešení negativních dopadů zemědělství na krajinu a životní prostředí. Do této problematiky patří i ochrana půdy před znečištěním souvisejícím se zemědělskou činností. **Národní akční plán ke snížení používání pesticidů v ČR** přijatý v roce 2012 byl připraven na základě požadavku **Směrnice 2009/128/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem používání optimálního minima pesticidů**. Národní akční plán si klade za hlavní cíle omezení rizik vycházejících z používání přípravků na ochranu rostlin, a to v oblastech ochrany zdraví lidí, ochrany vod a ochrany životního prostředí, a optimalizaci využívání přípravků bez omezení rozsahu zemědělské produkce a kvality rostlinných produktů. Národní akční plán a uvedená směrnice mají úzkou návaznost na opatření v oblasti ochrany vod. Souvislost lze hledat především se **Směrnicí Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů** (tzv. nitrátová směrnice). Cílem této směrnice je snížit znečištění vod způsobené dusičnany ze zemědělských zdrojů a předcházet dalšímu takovému znečištění, a to zejména pro zajištění dostatku kvalitní pitné vody. Akční program vyhlášený podle uvedené směrnice představuje systém povinných opatření v tzv. zranitelných oblastech, který má za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod.

Ekologické zemědělství představuje jeden z principů trvale udržitelného rozvoje. Evropská komise přijala v roce 2004 na podporu rozvoje ekologického zemědělství **Evropský akční plán pro biopotraviny a ekologické zemědělství**, který je zacílen na zlepšení povědomí o ekologickém zemědělství, podnícení jeho veřejné podpory prostřednictvím

rozvoje venkova, zlepšení norem produkce a posílení výzkumu v této zájmové oblasti. ČR přijala v roce 2010 **Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství** v letech 2011-2015. Tento Akční plán podporuje zejména oblasti ekologického zemědělství, které nejsou dostatečně rozvinuty, např. výzkum a vzdělávání zemědělců, domácí trh s produkty ekologického zemědělství, informovanost veřejnosti aj. V Akčním plánu jsou pro rok 2015 stanoveny cíle dosažení 15% podílu ekologického zemědělství z celkové plochy zemědělské půdy v ČR a minimálně 20% podílu orné půdy z celkové výměry půdy v ekologickém zemědělství. Dále je cílem Akčního plánu navýšení podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin na 3 % a zvýšení podílu českých biopotravin na domácím trhu až na 60 %.

Pravidla v oblasti ekologického zemědělství jsou upravena především **Nařízením Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů**, **Nařízením Komise (ES) č. 889/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007**, a **zákonem č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství**.

Evropská komise v červenci 2010 vydala také **Pokyny k provádění těžebních prací mimo energetický sektor v souladu s požadavky NATURA 2000**. Tyto pokyny se zabývají možnostmi, jak snížit dopad těžební činnosti na přírodu a biologickou rozmanitost na co nejnižší míru nebo jak takovému vlivu zcela zabránit. Evropská komise přijala v únoru 2011 také novou **Surovinovou strategii EU**, ve které definuje konkrétní opatření, jež zabezpečí a zlepší přístup EU k surovinám. Cíl této strategie je založen na následujících třech pilířích: Spravedlivé a udržitelné dodávky surovin ze světových trhů; Podpora udržitelných dodávek surovin v rámci EU; Zvýšení účinnosti zdrojů a podpora recyklace.

Ochrana vod

Koncepční a strategické dokumenty věnující se politice v oblasti ochrany vod v ČR si kladou za cíl ochranu životního prostředí před nepříznivými účinky vypouštění odpadních vod a jsou tak napojeny na evropskou legislativu zastoupenou **Směrnicí Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod**. **Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství** do roku 2015 v souladu s obecným cílem, principy a zásadami státní politiky v oblasti vod, dlouhodobými cíli stanovenými v Plánu hlavních povodí ČR a zmiňovanou směrnicí klade důraz na efektivní likvidaci odpadních vod bez negativních dopadů na životní prostředí. Je především nutné zajistit sekundární čištění městských odpadních vod v tzv. citlivých oblastech dle nitrátové směrnice, a to hlavně výstavbou chybějící vodohospodářské infrastruktury (zejména ČOV a kanalizačních systémů), rekonstrukcí a zlepšením technologie čištění odpadních vod ve všech aglomeracích nad 2 000 EO.

Základní koncepční dokument přímo věnovaný čištění odpadních vod představuje **Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR**. Jedná se

o střednědobou koncepci státní politiky v oboru vodovodů a kanalizací do roku 2015, která navazuje na další strategické dokumenty a rovněž respektuje požadavky vyplývající z příslušných předpisů EU (např. směrnice Rady č. 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod). Prvotním cílem v oblasti čištění odpadních vod je zvyšování podílu obyvatel připojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu a zvyšování podílu obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV. Pro **Plány rozvoje vodovodů a kanalizací území krajů** ČR se každoročně zvyšuje počet vydaných stanovisek MZe k navrhovaným změnám technického řešení zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod.

Snížení objemu odpadních vod a množství znečištění vypouštěného do vod je základním prostředkem ke zlepšování jakosti vod a zachování dobrého stavu vodních útvarů. Zároveň je předpokladem udržitelného využívání přírodních zdrojů. Hlavní národní strategické a koncepční dokumenty mají toto téma implementované do svých prioritních os. **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR** si mimo jiné klade za cíl snižovat zdravotní rizika související s negativními faktory životního prostředí a s bezpečností potravin či zlepšovat životní styl a zdravotní stav populace snižováním dopadů spotřeby obyvatel na ekonomickou, sociální a environmentální oblast. Dále klade důraz na udržitelné materiálové hospodářství podporou environmentálně šetrných technologií a jejich výzkumem a vývojem.

Stejně tak další národní strategické dokumenty, především Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství do roku 2015 a Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území ČR, zdůrazňují nutnost omezování vnosu znečišťujících látek do vod zejména stanovením emisních limitů pro jednotlivé ukazatele znečištění (v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES, která ustavuje rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky), minimalizací vnosu živin a nebezpečných látek do vodního prostředí (v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2006/11/ES o znečišťování některými nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí Společenství nebo směrnicí Rady č. 91/676/EHS o ochraně vod před znečišťováním dusičnany ze zemědělských zdrojů) a podporou výstavby a rekonstrukcí ČOV (v souladu s požadavky směrnice Rady 91/271/EHS o čištění městských odpadních vod).

Plán hlavních povodí ČR mimo jiné zdůrazňuje potřebu zavádění nejlepších dostupných technik (BAT) do výrobních procesů a nejlepších dostupných technologií do oblasti odstraňování odpadních vod. Konkrétní cíle a programy opatření ke zlepšování jakosti povrchových a podzemních vod jsou stanoveny v **Plánech oblastí povodí**. Od roku 2010 byly realizovány přijaté programy opatření a v průběhu roku 2012 probíhalo zhodnocení stavu a průběhu realizace těchto opatření.

Základní koncepční a strategické dokumenty týkající se životního prostředí se zaměřují na komplexní ochranu kvality i kvantity vody, prevenci zhoršování jakosti vody a podporují opatření, která vedou k dosažení dobrého stavu vod a s nimi spojených ekosystémů. Cíl dosažení alespoň tzv. dobrého stavu povrchových a podzemních vod do roku 2027 vychází ze **Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky** (tzv. rámcová směrnice). Konkrétní cíle a programy opatření ke zlepšování jakosti vod jsou stanoveny v Plánech povodí zpracovaných v současnosti pro 8 oblastí povodí. Hlavní opatření vztahující se k ochraně vod a ostatní opatření, která bezprostředně s ochranou vod nesouvisí, ale která v konečném důsledku k jejich ochraně přispívají, specifikuje i **Program na snížení znečištění povrchových vod nebezpečnými látkami a zvláště nebezpečnými látkami**. Tento program byl platný pro celé území ČR pro období od 1. ledna 2010 do 22. prosince 2013 a týká se látek nebo skupin látek nebezpečných pro vodní prostředí (nebo jeho prostřednictvím), uvedených v příloze č. 1 zákona č. 254/2001 Sb. (vodní zákon). Důležitým nástrojem z hlediska ochrany vod před prioritními nebezpečnými látkami se stala **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/105/ES o normách environmentální kvality v oblasti vodní politiky**. Dosažení těchto norem je povinností do konce roku 2015.

Významným zdrojem znečišťujících látek je i plošné znečištění související se zemědělstvím. Ochrana jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů prostřednictvím opatření souvisejících se zemědělskou činností se věnuje i jedna z os **Národního strategického plánu rozvoje venkova ČR** na období 2007-2013. Vzhledem k plošnému znečištění je významná **směrnice Rady 91/676/EHS o ochraně vod před znečišťováním dusičnany ze zemědělských zdrojů** (tzv. nitrátová směrnice).

Ochrana přírody a krajiny

Z hlediska ochrany přírody a krajiny je na mezinárodní úrovni významná pro ČR zejména legislativa EU (Direktiva o ptácích a direktiva o stanovištích) stanovující ochranu lokalit systému Natura 2000. Mezi strategickými dokumenty vytyčujícími cíle je aktuální **EU Strategie ochrany biodiversity do roku 2020**, zahrnující šest hlavních cílů:

- Plnou implementaci evropské legislativy k ochraně biodiversity
- Lepší ochranu ekosystémů a větší využití zelené infrastruktury
- Udržitelnější zemědělství a lesnictví
- Lepší management rybích populací
- Přísnější kontrola invazivních druhů
- Větší příspěvek EU k zastavení globálního úbytku biodiversity.

Na národní úrovni věnuje problematice ochrany přírody a krajiny pozornost již vzpomínaná **Státní politika životního prostředí ČR**, zejména důrazem na následující cíle:

- Zvýšení ekologické stability krajiny
- Obnova vodního režimu krajiny
- Omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny
- Udržitelné a šetrné zemědělské a lesnické hospodaření
- Zajištění ochrany a péče o nejcennější části přírody a krajiny
- Omezení úbytku původních druhů a přírodních stanovišť
- Omezení negativního vlivu nepůvodních invazních druhů na biodiverzitu
- Zlepšení systému zeleně v sídlech a jeho struktury
- Posílení regenerace brownfields s pozitivním vlivem na kvalitu prostředí v sídlech

V podrobnější rovině formuluje cíle **Státní program ochrany přírody a krajiny**:

- Udržet a zvyšovat ekologickou stabilitu krajiny – s mozaikou vzájemně propojených biologicky funkčních prvků a částí, schopných odolávat vnějším negativním vlivům včetně změn klimatu
- Udržet a zvyšovat přírodní a estetické hodnoty krajiny
- Zajistit udržitelné využívání krajiny jako celku především omezením zástavby krajiny, zachováním její prostupnosti a omezením další fragmentace s přednostním využitím ploch v sídelních útvarech, případně ve vazbě na ně.
- Zajistit odpovídající péči o optimalizovanou soustavu ZCHÚ a vymezený ÚSES jako o nezastupitelný základ přírodní infrastruktury krajiny, zajišťující zachování biologické rozmanitosti a fungování přírodních, pro život lidí nezbytných procesů.
- Udržení dostatečně početných a tím i geneticky kvalitních populací původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, schopných dlouhodobé samostatné existence. Minimalizace rizik zavážení nových invazních nepůvodních druhů v ČR, omezení dalšího rozšiřování již přítomných invazních nepůvodních druhů a jejich regulace a odstraňování v přírodně hodnotných územích, a to i s ohledem na probíhající a očekávané změny podnebí.

Řada dílčích cílů směřujících k naplnění mezinárodního cíle zastavení či významné zpomalení úbytku biodiverzity obsahuje rovněž **Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR** (původně do r. 2010).

Cíle stanovené v relevantních strategiích na národní (i mezinárodní) úrovni jsou doposud naplňovány spíše jen dílčím způsobem. V některých oblastech

se negativní trendy prohlubují (zejména úbytek přírodních stanovišť a druhů, fragmentace krajiny, zástavba volné krajiny, zemědělské a lesnické hospodaření, nevhodné využívání ZCHÚ).

Odpadové hospodářství

Z hlediska evropské legislativy je klíčovým dokumentem **směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/98/ES o odpadech**, která stanovuje požadavky na nakládání s odpady spíše jen na obecné úrovni, konkrétní řešení stanovuje vždy národní legislativa. Implementace požadavků evropské směrnice byla provedena prostřednictvím novely zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech již v roce 2010, nicméně i v dalších letech probíhaly novelizace jak tohoto hlavního legislativního předpisu, tak i jeho prováděcích právních předpisů.

Základním dokumentem v oblasti odpadového hospodářství je **Plán odpadového hospodářství na roky 2003-2013**, který určuje základní opatření a zásady pro všechny podstatné aspekty tohoto odvětví. V souvislosti se současným trendem, kdy dominují snahy o předcházení vzniku odpadů, případně jeho minimalizaci, jsou stanovena i opatření vedoucí k podpoře změny výrobních postupů, dále je doporučeno vypracovávat v této souvislosti i analýzy životního cyklu výrobků apod. Významný prostor je v Plánu věnován také nebezpečným odpadům, a to jak možnostem předcházení jejich vzniku, tak i nakládání s nimi. Platnost Plánu odpadového hospodářství je v současné době prodloužena do konce roku 2014, ale v současnosti je již řada cílů, definovaných v POH, naplněna. V přípravě je nový Plán odpadového hospodářství.

Dalším významným dokumentem zastřešujícím oblast odpadového hospodářství je i **Státní politika ŽP ČR**, která vychází ze základních opatření stanovených Plánem odpadového hospodářství. Oblast odpadů spadá do kapitoly „Udržitelné využívání přírodních zdrojů, materiálové toky a nakládání s odpady“. Zdůrazňuje se zde především potřeba předcházet využívání primárních zdrojů surovin a naopak s druhotnými zdroji nakládat efektivněji prostřednictvím jejich opětovného využití.

Oblast nakládání s odpady je upravena především **rámcovou směrnicí o odpadech**, která mimo jiné definuje i základní hierarchii nakládání s odpady. Na prvním místě je samotné předcházení vzniku odpadů, dále následuje opětovné použití, materiálové využití, energetické využití a posledním bodem v hierarchii je odstraňování odpadů. Tato hierarchie byla doporučena k implementaci do národních strategických a legislativních dokumentů, na úrovni ČR. V roce 2012 byla zároveň zahájena příprava **Plánů předcházení vzniku odpadů**, jejichž povinnost všem členským státům stanovuje rámcová směrnice o odpadech.

Problematika hierarchie nakládání s odpady, resp. upřednostňování opětovného použití a materiálového či energetického využití, je dále řešena

i v jiných strategických dokumentech. Jedná se zejména o **SPŽP ČR** a **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR**. V těchto dokumentech je doporučováno především vytváření jednotné a přiměřené sítě zařízení k nakládání s odpady a zároveň je v souladu s hierarchií nakládání s odpady kladen důraz na nepodporování výstavby dalších skládek odpadů. Studie Life Cycle Assessment (LCA) mohou být podporou pro preventivní přístup v oblasti nakládání s odpady, stejně jako zavedení další související legislativy do praxe, především s důrazem na používání BAT technologií.

6 **ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ**

6.1 **VYHODNOCENÍ VLIVŮ DOHODY**

Po diskusi s Ministerstvem pro místní rozvoj byly jako základní prvek návrhové části pro vyhodnocení možných vlivů Dohody na jednotlivá témata životního prostředí vzaty priority financování, které představují hlavní strukturu návrhové části Dohody. Nicméně při vlastním hodnocení možných vlivů byly zohledněny také hlavní výsledky pro tzv. tematické cíle Dohody. Tyto hlavní výsledky, jichž má být dosaženo s pomocí ESI fondů, představují hlavní změny, jež mají být uskutečněny v programovém období 2014 – 2020.

Vzhledem k charakteru Dohody je zřejmé, že z důvodu obecné formulace priorit financování, respektive hlavních výsledků, budou vlivy na životní prostředí a veřejné záviset z převážné části na způsobu naplňování Dohody tj. na formulaci jednotlivých opatření programů a následně na podpořených a implementovaných projektech. Posuzovatel se proto soustředil především na identifikaci těch priorit financování, jejichž naplňování může být spojeno s významnými riziky negativního ovlivnění jedné či více složek životního prostředí. Hlavní závěry hodnocení jsou shrnuty v níže uvedené Tabulce 2, komentáře k jednotlivým výsledkům hodnocení následují dále. Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

V souvislosti s hodnocením možných vlivů je nutné opět poznamenat, že samotná Dohoda nezahrnuje finanční rámec (s výjimkou finančních alokací dle tematických cílů a programů) a bude naplňována prostřednictvím jednotlivých programů. Identifikované vlivy tak nejsou nutně spojeny s Dohodou, ale také s navazujícími programy.

Tabulka 2: Hodnocení vlivů priorit financování Dohody z hlediska jednotlivých témat životního prostředí

Relevantní priorita financování Dohody o partnerství	Hodnocení možných vlivů
Ovzduší	
Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin	<p>Možný pozitivní vliv Zaměstnanost, včetně sociálně slabých skupin, zvyšuje životní úroveň a tím i využívání čistějších způsobů individuálního vytápění domácností.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.</p>

Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	Možný pozitivní vliv Možné snížení emisí do ovzduší, zejména z té části průmyslové sféry, kde stávající technologie již plní požadavky kladené na nejlepší dostupné techniky. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	Možný pozitivní vliv Možné snížení množství emisí do ovzduší. Snížení uhlíkové náročnosti technologií je většinou dosahováno způsobem, který vede současně ke snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší. Negativní vlivy: Nevýznamné.
Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území	Vliv nelze v této úrovni určit. Příležitosti: • Vyšší využití nízkoemisních OZE v případě zkapacitnění a modernizace elektrických přenosových soustav. • Snížení emisí v případě rozvoje systémů hromadné dopravy na úkor individuální silniční dopravy. Rizika: Zvýšení emisí z dopravy vlivem hospodářského růstu a zkapacitnění silničních komunikací, včetně TEN-T.
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	Možný pozitivní vliv • Zlepšení ovzduší ve městech posílením nízkouhlíkové dopravy na úkor konvenční individuální. • Snížení emisí při vhodném využití OZE (vhodný druh a podíl biomasy a vhodná zařízení k energetickému využití v místě zdroje) Možný negativní vliv • Zvýšení emisí při nevhodném využití OZE (nevhodný druh nebo podíl biomasy nebo nevhodná zařízení k energetickému využití, přeprava na větší vzdálenosti)
Klima	
Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	Možný významný pozitivní vliv Priorita má potenciál přispět ke snížení emisí skleníkových plynů za předpokladu, že budou podporovány převážně inovace, které: • podporují vývoj obnovitelných zdrojů energií - zejména biopaliv druhé a třetí generace, energetické využívání odpadů, apd. • snižují energetické nároky dopravních systémů, výroby a sídel • snižují spotřebu materiálů, zejména energeticky náročných surovin, • snižují emisní zátěž - zejména skleníkových plynů. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	Možný významný pozitivní vliv Priorita má potenciál přispět ke snížení emisí skleníkových plynů za předpokladu, že budou podporovány převážně inovace, které: • podporují vývoj obnovitelných zdrojů energií - zejména biopaliv druhé a třetí generace, energetické využívání odpadů, apd. • snižují energetické nároky dopravních systémů, výroby a sídel

	<ul style="list-style-type: none"> • snižují spotřebu materiálů, zejména energeticky náročných surovin, • snižují emisní zátěž - zejména skleníkových plynů. <p>Možné negativní vlivy Případná podpora inovací, které zvyšují materiálové a energetické nároky výroby, rozvoje sídel a dopravy (např. 3D tisk, apod.) s sebou ponese riziko zvyšování emisí skleníkových plynů.</p>
Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území	<p>Možný pozitivní vliv Priorita má teoretický potenciál přispět ke snížení emisí skleníkových plynů, pokud podpoří:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komplexní opatření na snižování emisí a spotřeby energie - zejména v oblasti dopravy • rozvoj přenosových sítí a smart grids <p>Možný významný negativní vliv Existuje vysoce pravděpodobné riziko, že rozvoj dopravních systémů povede ke zvyšování intenzit nákladní a individuální silniční dopravy a povede tak k navýšení emisí skleníkových plynů nad rámec alokací, které ČR získala v rámci EU non-ETS.</p>
Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události	<p>Možný pozitivní vliv: Priorita má potenciál přispět k plnění mitigačních a adaptačních cílů ČR, pokud zlepšení integrace klimatických hledisek do českého systému územního plánování a posuzování vlivů na životní prostředí.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.</p>
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	<p>Možný významný pozitivní vliv Priorita má potenciál přispět ke zlepšení klima, pokud</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpoří přípravu a implementaci sektorových a územních strategií na přechod na nízko-uhlíkovou ekonomiku, • podpoří přípravu a implementaci sektorových strategií pro adaptaci na změnu klimatu a • zlepšení integrace klimatických hledisek do českého systému územního plánování a posuzování vlivů na životní prostředí. <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.</p>
Vody	
Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin	<p>Možný pozitivní vliv: Údržba vodotečí a drobné infrastruktury k odvodu přívalových dešťových vod v rámci obcí</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.</p>
Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	<p>Možný významný pozitivní vliv: Využití nových technologií, ekoinovací.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.</p>
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	<p>Možný významný pozitivní vliv Při implementaci nových technologií.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány</p>
Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající	<p>Možný významný negativní vliv: V případě záměrů splavňování toků řek pro nákladní dopravu.</p>

obslužnost území	Rizikem může být únik přepravovaných látek a paliv do vodních toků.
Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události	Možný pozitivní vliv: Zkvalitnění činnosti regulátora. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	Možný významný pozitivní vliv: Ochrana proti záplavám, zvýšená akumulace vod v nádržích jako opatření pro období sucha Možné negativní vlivy: Výstavba zbytečně předdimenzovaných technických zařízení.
Půda a hodinové prostředí	
Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu	Možné pozitivní vlivy: Ochrana půdy a její udržitelné využívání vyžaduje kvalifikovanou pracovní sílu využívající poznatky VaV Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	Možné pozitivní vlivy: VaV směřující do šetrného využívání půdy (snižování spotřeby hnojiv a agrochemikálií, erozní ochrana), Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	Možné významné pozitivní vlivy: Přenos výsledků z VaV (viz výše) do praxe a možnost posílení exportu. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území	Možné negativní vlivy: Zábory ZPF kolem nových komunikací, letišť a plavebních cest.
Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události	Možné nepřímé pozitivní vlivy: Zkvalitnění územního plánování a ochrany ZPF. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	Možný významný pozitivní vliv: V případě projektů snižujících erozi a zvyšujících retenci vody v krajině. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Příroda a krajina	
Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispívají ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin	Možný pozitivní vliv Jedním z problémů ochrany přírody a krajiny je nedostatek kvalifikovaných pracovníků ve venkovských oblastech, kteří by zajistili environmentálně šetrné hospodaření v ekologicky cenných lokalitách. Podpora zaměstnanosti v těchto oblastech tak může mít pozitivní vliv. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu	Možný pozitivní vliv Znalosti v oblasti ekologie, ochrany přírody a zejména možnosti ekonomicky rentabilního a zároveň šetrného hospodaření mají zásadní význam pro ochranu přírody a krajiny. Jedním z očekávaných hlavních výsledků je

	<p>„zvýšení kvalifikace pracovníků v zemědělství, lesnictví a potravinářství zejména v oblasti účinného využívání přírodních zdrojů, přizpůsobování se změně klimatu a zmírňování této změny“. V případě vhodného zaměření podpory může priorita přispět ke zvýšení znalostí v oblasti environmentálně šetrného hospodaření, respektu k mimoprodukčním funkcím krajiny a zájmu o hospodaření v souladu s nároky ekosystémů. Dále je třeba tuto tematiku rozvíjet v odborném vzdělávání v souvisejících oborech, zejména v problematice územního plánování, vodohospodářství apod. Důležité je pochopitelně vytváření pozitivního a odpovědného vztahu k přírodě na všech úrovních vzdělávání.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány</p>
<p>Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům</p>	<p>Možný pozitivní vliv V případě environmentálně zaměřeného výzkumu a aplikace získaných poznatků do praxe.</p> <p>Negativní vlivy: Nejsou identifikovány</p>
<p>Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství</p>	<p>Vliv nelze určit (možný pozitivní vliv i možný negativní vliv) Absence hospodaření a nevhodné hospodaření je jedním z problémů ochrany přírody a krajiny na řadě lokalit. Podpora podniků zejména v zemědělství, lesnictví a akvakultuře může mít proto pozitivní vliv, pokud budou hospodařit environmentálně šetrně a s respektem k biodiverzitě a ekologickým funkcím krajiny. Takové hospodaření se uplatní významně ve zvláště chráněných územích i ve volné krajině. Příležitostí je i realizace pozemkových úprav, které při vhodném provedení mohou přispět ke zvyšování biodiverzity a podpořit ekologické funkce krajiny. Určitá rizika jsou spojena prakticky s každým typem podnikání, záleží na charakteru konkrétního projektu co do obsahu, nároků na infrastrukturu, budovy, pozemky apod. Tyto vlivy lze řešit prakticky až na projektové úrovni. Významné může být podnikání v oblasti cestovního ruchu, které může znamenat zvyšování zátěže v některých lokalitách (např. ve velkoplošných zvláště chráněných územích). Intenzivní zemědělské a lesnické hospodaření a nevhodné hospodaření na rybnících je spojeno s celou řadou problémů (vyčerpávání ekosystémů, jednotvárnost krajiny, eutrofizace, snížení biodiverzity, fragmentace krajiny, odvodňování, šíření invazivních druhů atd.). Takové hospodaření by mělo významně negativní vliv zejména ve zvláště chráněných územích, ale i v ekologicko-stabilizačních prvcích ve volné krajině. Budování podnikatelské infrastruktury může být spojeno také s likvidací zeleně v sídlech (zastavění volných prostor). Problematické může být i využití některých ekologicky cenných typů brownfields.</p>

<p>Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území</p>	<p>Možný pozitivní vliv Pozitivní je vyvedení dopravy mimo sídla, které je příležitostí pro doplnění sídelní zeleně. V některých sídlech však může dojít i ke zvýšení zátěže z dopravy.</p> <p>Možný negativní až významně negativní vliv Budování dopravních staveb všech typů má nevyhnutelné negativní dopady na přírodu a krajinu. Dochází k zásahům do přírodních stanovišť a biotopů původních druhů, fragmentaci populací, kontinuity přírodních stanovišť, usmrcování živočichů, šíření invazivních druhů. Dochází k fragmentaci krajiny jako celku a tím k oslabení jejích ekologických funkcí i vnitřních vztahů. Vznikají další migrační bariéry, migrační prostupnost při budování kapacitních liniových staveb je snižována i přes užití zmírňujících opatření v podobě migračních prvků (ekodukty, propustky apod.). Dále dochází ke změně vodního režimu krajiny zejména díky vynuceným úpravám koryt, odvodnění těles staveb, zásahům do podzemních vod atd. To se týká výstavby silnic, železnic i cyklostezek, míra vlivu záleží na jednotlivých projektech, jejich charakteru a umístění. Konkrétní stavby nejsou předmětem koncepce. (Některé stavby jsou sice přímo uvedeny v analýze potřeb jako zásadní, zda ale budou nakonec podpořeny či vůbec realizovány do r. 2020, není jisté. Nijak se navíc nespécifikuje jejich územní vedení a řešení.) Předpokládá se budování staveb z páteřní sítě TEN-T, hlavních navazujících dopravních staveb, obchvatů sídel, multimodálních terminálů, cyklostezek.</p> <p>Velmi problematická je otázka vodní dopravy, zejména splavňování Labe. Zde je vysoký tlak na výstavbu plavebních stupňů (zejména Děčín a Přelouč, nelze vyloučit ani další), které by byly spojeny s významnými vlivy na přírodu a krajinu. Konkrétní řešení není v Dohodě uvedeno.</p> <p>Méně významné vlivy mohou nastat při budování energetické infrastruktury a rozšíření pokrytí vysokorychlostním internetem.</p>
<p>Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu</p>	<p>Vliv nelze určit (možný významně pozitivní vliv, ale i negativní vlivy) Pozitivní vlivy lze předpokládat při realizaci opatření v oblasti ochrany biodiverzity, posilování ekologické stability krajiny, snižování fragmentace krajiny, realizace vhodných opatření v oblasti zemědělství a akvakultury, posílení retenční schopnosti krajiny, podpory zeleně v sídlech, snižování znečištění vodních toků a dalších aktivních opatření na ochranu přírody a krajiny. Přínosy priority je možné očekávat ve zvláště chráněných územích, lokalitách Natura 2000 i ve volné krajině.</p> <p>Nelze ovšem vyloučit ani negativní vlivy. Problematická je oblast obnovitelných zdrojů energie, které jsou mnohdy v konfliktu s ochranou biodiverzity (vliv větrných elektráren na ptáky a netopýry, vliv malých</p>

	vodních elektráren na vodní živočichy a ekosystém vodních toků, zábory půdy pro fotovoltaické elektrárny, intenzivní technologie při pěstování energetických plodin apod.). Dále mohou mít negativní vliv technická protipovodňová opatření (zásahy do toků, zábor přírodních biotopů, fragmentace toků...). I další projekty mohou mít negativní vliv v případě nevhodného umístění nebo způsobu realizace.
Energetika a využití OZE	
Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	Možný pozitivní vliv Rozšíření nových technologií a zlevnění výroby energie z OZE v případě uplatnění konkurenceschopných inovací v praxi. Možný negativní vliv Intenzivní pěstování energetických plodin s nízkou energetickou návratností (EROI) a používání biopaliv první generace.
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	Možný pozitivní vliv Zvýšení podílu OZE na výrobě energie směřující k plnění mezinárodních závazků ČR v této oblasti. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území	Možný pozitivní vliv Vyšší využití OZE umožněné zkapacitněním a modernizací elektrické přenosové soustavy. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	Možný pozitivní vliv Zvýšení podílu OZE na výrobě energie směřující k plnění mezinárodních závazků ČR. Možný negativní vliv Snížení kvality půdy extenzivním pěstováním energetické biomasy, ohrožení produkce potravin a snížení kvality ekosystémových služeb lesa.
Odpady	
Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům	Možný pozitivní vliv Aplikace inovací, které zmenší produkci odpadů nebo budou klást důraz na hierarchii v nakládání s odpady. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány.
Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství	Možný pozitivní vliv Nízkouhlíkové hospodářství může být ovlivněno zvýšením účinného využívání zdrojů například prostřednictvím třídění odpadů, lepšího nakládání s odpady. Možný negativní vliv Použití technologií využití a zpracování odpadů, které mohou způsobit vyšší emise do ovzduší.
Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu	Možný pozitivní vliv Vhodné zaměření na řešení vysoké produkce odpadů a vysoké míry skládkování; podpora efektivního nakládání s odpady. Negativní vlivy: Nejsou identifikovány

6.2 SOUHRN VYHODNOCENÍ NÁVRHOVÉ ČÁSTI DOHODY VČETNĚ POTENCIÁLNÍCH KUMULATIVNÍCH VLIVŮ

Ovzduší

Dohoda obsahuje priority, které mohou mít pozitivní vliv na ovzduší a mohou znamenat snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší. Mezi ně patří tyto priority financování Dohody:

- Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin
- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství

V rámci priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ nelze jednoznačně na této úrovni možné vlivy určit. Jsou zde příležitosti k pozitivnímu ovlivnění, např. využitím OZE, které neprodukují emise do ovzduší. Také rozvoj systému hromadné dopravy na úkor individuální silniční dopravy bude přínosem. Na druhou stranu jsou rizika zvýšení emisí z dopravy vlivem hospodářského růstu a zkapacitnění silničních komunikací, včetně TEN-T.

Při naplňování priority financování „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ je možný pozitivní vliv zlepšením ovzduší ve městech posílením nízkouhlíkové dopravy na úkor konvenční individuální nebo je možné snížení emisí při vhodném využití OZE. Naopak zvýšení emisí může nastat při nevhodném využití OZE (nevhodný druh nebo podíl biomasy nebo nevhodná zařízení k energetickému využití, přeprava na větší vzdálenosti).

Celkový možný kumulativní vliv na kvalitu ovzduší je dán zvýšením či snížením emisí znečišťujících látek, které lze očekávat současným uplatněním všech navržených priorit Dohody.

Z výše uvedeného přehledu je zřejmé, že Dohoda bude mít jednoznačně převažující pozitivní vliv na kvalitu ovzduší. Vyhodnocené příležitosti z hlediska ovzduší jednoznačně převažují nad identifikovanými riziky. Všechna vyhodnocená rizika jsou systémově poměrně snadno řešitelná a lze je zapracováním navržených doporučení do návazných operačních programů podstatně omezit, v některých případech zcela eliminovat.

Klima

Dohoda obsahuje řadu intervencí, které mohou mít významný pozitivní vliv na omezování negativních dopadů klimatické změny. Tyto intervence jsou obsaženy zejména v následujících prioritách financování Dohody:

- Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události.
- Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu.

Rozsah pozitivního vlivu bude záležet na kvalitě a relevantnosti připravovaných strategií a opatření na omezování negativních dopadů klimatické změny.

Dohoda zároveň obsahuje intervence, které rozvíjí inovační potenciál v ČR a teoreticky mohou mít významný pozitivní vliv na snižování emisí skleníkových plynů. Tyto intervence jsou obsaženy zejména v následujících prioritách financování Dohody:

- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům.
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství.

Z hlediska možnosti rozvíjení inovačního potenciálu v ČR míra pozitivního vlivu závisí na vytvoření adekvátního systému pro cílenou podporu ekoinovaci a jejich komerčního využívání.

Dohoda obsahuje v prioritě „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ intervence, které mohou mít jak významný pozitivní, tak významný negativní vliv na trendy emisí skleníkových plynů. Pokud rozvoj dopravních systémů povede ke dlouhodobému zvyšování intenzit nákladní a individuální silniční dopravy, existuje zde reálné riziko navýšení emisí skleníkových plynů nad rámec alokací, které ČR získala v rámci EU non-ETS.

Vody

Z hlediska problematiky ochrany vod jsou identifikovány zejména možné významné pozitivní vlivy, a to v rámci priorit:

- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství
- Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu

V rámci naplňování priority, která se týká udržitelné infrastruktury, jsou zároveň predikovány možné negativní vlivy splavňováním vodních toků nákladní dopravou.

Z hlediska možnosti ovlivnění vodních toků by mohlo dojít ke kumulaci negativních vlivů v případě akumulace toxických a perzistentních kontaminantů v sedimentech a biotě.

Půdy a horninové prostředí

Z hlediska možnosti ovlivnění půdy a horninového prostředí jsou identifikovány možné pozitivní vlivy v těchto prioritách financování Dohody:

- Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu
- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství
- Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území
- Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu

V rámci naplňování priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ jsou predikovány možné negativní vlivy z hlediska záboru ZPF.

Z důvodu navazujících záměrů a aktivit, které by byly vyvolány v území již realizovanou infrastrukturou, může docházet ke kumulaci vlivů na ZPF. Zde je důležitá otázka dodržování územních plánů.

Příroda a krajina

Dohoda o partnerství má vysoký potenciál příznivého vlivu na přírodu a krajinu ve všech složkách – biodiverzita, zvláště chráněné a další původní druhy, společenstva, zvláště chráněná území včetně lokalit Natura 2000, ekologické funkce krajiny a její estetickou hodnotu. Pozitivní vlivy lze očekávat především při naplňování priority „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ a dále „Kvalitní systém celoživotního učení produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu“ a „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“. Dílčí pozitivní vlivy může mít i prioritní „Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin“ a „Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství“. Finanční alokace směřující na ochranu životního prostředí je dle orientačního rozdělení podpory poměrně vysoká, tvoří cca 10 % veškeré podpory. Dohoda tak může zmírnit negativní trendy uvedené v kapitole 2 a přispět k dosažení relevantních cílů stanovených v oblasti ochrany přírody a krajiny ve strategiích na národní a nadnárodní úrovni.

Na druhou stranu existuje i potenciál negativních vlivů. Hlavní problematickou prioritou je pochopitelně „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost

území“, která zahrnuje dopravní infrastrukturu. Budování dopravních staveb s sebou nese téměř vždy negativní vlivy na všechny složky přírody a krajiny, přičemž míra vlivů záleží především na umístění stavby, dále na technickém řešení a konkrétním provedení. Možné jsou dále negativní vlivy jednotlivých projektů v rámci priorit „Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství“ a „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“.

Výsledný vliv Dohody o partnerství nelze v danou chvíli odhadnout. Záležet bude na nastavení jednotlivých operačních programů, rozdělení finančních alokací v rámci programů, nastavení kritérií a podmínek pro výběr projektů a na samotných podpořených projektech.

Energetika a využití OZE

Ve vztahu k využití obnovitelných zdrojů energie jsou možné pozitivní vlivy identifikovány v rámci těchto priorit financování:

- Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům
- Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství
- Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území
- Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu

V rámci priorit „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ a „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ jsou predikovány také možné negativní vlivy, které mohou souviset jednak s intenzivním pěstováním energetických plodin a používání biopaliv první generace s nízkou energetickou návratností (EROI) a dále pak se snížením bonity půdy, které je způsobeno extenzivním pěstováním energetické biomasy, dále s ohrožením produkce potravin a se snížením kvality ekosystémových služeb lesa.

Kumulativní vlivy jednotlivých priorit Dohody z hlediska šetrného využívání obnovitelných zdrojů energie bude významně pozitivní, s převažujícími příležitostmi nad potenciálními riziky.

Obtížně odstranitelné bude v praxi dlouhodobě známé a celosvětově nedořešené environmentální riziko spojené s podíly využívání OZE (vyváženost produkčních systémů potravin, motorových biopaliv a energetické biomasy). Jedná se o průřezový problém zasahující do mnoha oblastí (zemědělství, životní prostředí, doprava, průmysl a energetika). Aktivity ve všech těchto oblastech působí na téma "Efektivní a přírodě

šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie" kumulativně, a mohou proto působit velmi rychle (obdoba nadměrné podpory solární energie v minulém programovém období). Je proto potřebné zajistit koncepční provázanost budoucích opatření k využití OZE v rámci jednotlivých programů a navrhnout monitoring, který bude využit k včasnému odhalení a zastavení případných nežádoucích trendů v životním prostředí v průběhu programového období 2014-2020.

Odpady

Z hlediska odpadového hospodářství jsou v rámci priorit „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ a „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ předpokládány zejména pozitivní vlivy spojené s aplikací inovací, které zmenší produkci odpadů nebo budou klást důraz na hierarchii v nakládání s odpady, a při vhodném zaměření na řešení vysoké produkce odpadů a vysoké míry skládkování.

V rámci priority „Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství“ je také upozorněno na možnost vzniku negativních vlivů v případě, že budou použity v praxi technologie k využití a zpracování odpadů, které mohou způsobit vyšší emise o ovzduší.

Z hlediska odpadového hospodářství jsou v rámci relevantních priorit předpokládány převážně pozitivní vlivy spojené jednak s aplikací inovací, které zmenší produkci odpadů nebo budou klást důraz na hierarchii v nakládání s odpady, a při vhodném zaměření na řešení vysoké produkce odpadů a vysoké míry skládkování. Je nutné zamezit negativním vlivům v souvislosti s využitím v praxi inovačních technologií k využití a zpracování odpadů, které by mohly způsobit vyšší emise o ovzduší.

Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

6.3 PŘESHraniční vlivy

Na úrovni detailu, s nímž Dohoda pracuje, nebyly identifikovány žádné potenciálně negativní vlivy přesahující hranice ČR.

7 PLÁNOVANÁ OPATŘENÍ PRO PŘEDCHÁZENÍ, SNÍŽENÍ NEBO KOMPENZACI VŠECH ZÁVAŽNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ VYPLÝVAJÍCÍCH Z PROVEDENÍ KONCEPCE

K jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí identifikovaným v rámci hodnocení (viz kapitolu 6.1) byla navržena opatření pro předcházení, respektive minimalizaci těchto vlivů. Jejich přehled je uveden níže. Vzhledem k tomu, že Dohoda o partnerství bude naplňována v rámci jednotlivých navazujících programů, jsou opatření směřována zejména k zapracování v programech, kde mohou být uplatněna. Z tohoto hlediska bude nutná spolupráce SEA hodnotitele Dohody při přípravě programů a zapracování rovněž do SEA hodnocení jednotlivých programů.

Ochrana ovzduší

V rámci priority „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ vybudovat v rámci návazného programu systém identifikaci a výběr vhodných vznikajících ekoinovací, které vedou ke snižování měrných výrobních emisí.

Pro prioritu „Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství“ vybudovat v rámci návazného programu systém identifikaci a výběr vhodných vznikajících ekoinovací, které vedou ke snižování emisí skleníkových plynů a současně ke snižování měrných výrobních emisí znečišťujících látek oproti konvenčním zdrojům.

Při naplňování priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ v návazných programech definovat konkrétní oblasti a podmínky podpory v rámci této priority se zřetelem na uvedená rizika a zajistit tak její soulad se strategiemi ochrany ovzduší, zejména regionálními Programy ke zlepšení kvality ovzduší a s národním a krajskými plány snižování emisí (upřednostnit energetickou infrastrukturu a hromadnou dopravu, zejména železniční, před opatřeními v individuální dopravě).

V rámci priority „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ v návazných programech definovat konkrétní oblasti a podmínky podpory, které eliminují uvedená rizika zvýšení emisí při nevhodném využití OZE.

Změna klimatu a snížení emisí skleníkových plynů

Doporučuje se zajistit, aby podpora byla v návazných programech přidělena pouze těm budoucím opatřením, která budou jednoznačně provázána na reálné rozhodovací procesy a implementační mechanismy (např. územní plány, investiční priority, rozpočty, apod.) a budou předmětem nezávislého posouzení jejich možných přínosů pro rozhodovací procesy za účasti zástupců MŽP a MZe.

Dále se doporučuje zvážit v návazných programech budoucí opatření na mapování perspektivních ekoinovací v ČR, cílený výzkum v perspektivních oblastech pro budoucí vývoj ekoinovací v ČR a cílená podpora již existujících ekoinovací s možností širšího komerčního využití v ČR nebo zahraničí. Podpora by měla být věnována identifikaci nových, průběžně vznikajících ekoinovací, a poskytování inkubační podpory pro převod těchto perspektivních ekoinovací do praxe. Jako doprovodná opatření je doporučeno zvážit intervence na podporu rizikového financování a investování v oblasti ekoinovací, síťování a diskusní platformy pro podporu ekoinovací v ČR.

Při naplňování priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ doporučujeme, aby v rámci návazných programů byla navrhovaná opatření na dopravní síti realizována pouze za předpokladu, že budou kombinována s komplexními opatřeními pro snížení intenzit silniční dopravy, se zvyšováním atraktivnosti a dostupnosti veřejné dopravy a propojováním dopravních módů.

Ochrana vod

Z hlediska uplatňování priority „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ se v rámci příslušných programů doporučuje zařadit projekty nových technologií ČOV, recyklace fosforu, uzavřených cyklů technologických vod apod.

Při naplňování priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ doporučujeme v návazných programech upřednostňovat projekty s menšími vlivy na vody (což je nutné vyhodnotit v rámci procesu EIA).

V rámci priority Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ je nutné klást důraz na kvalitně provedené analýzy přínosů a nákladů (CBA) pro velké projekty v oblasti vodního hospodářství.

Ochrana půdy a horninového prostředí

Při výběru vzdělávacích projektů v oblasti zemědělství, lesního hospodářství a rozvoje venkova v rámci příslušných programů doporučujeme zohlednit témata související s ochranou půdy.

V rámci priority „Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže a účinně reagující na mimořádné události“ je potřeba podpořit aktivity zaměřené na zkvalitnění přípravy územně plánovacích dokumentací.

Ochrana přírody a krajiny

Pro zajistění předcházení, snížení nebo kompenzaci vlivů na přírodu a krajinu (včetně ZCHÚ) je při implementaci projektů v rámci operačních programů zajistit následující:

- Posouzení jednotlivých projektů z hlediska vlivu na přírodu a krajinu, vyloučení projektů s významně negativním vlivem a realizaci účinných opatření pro zmírnění negativních a posílení pozitivních vlivů.
- Jakýkoli projekt ve zvláště chráněných územích a v lokalitách Natura 2000 musí být v souladu s plánem péče resp. souhrnem doporučených opatření pro dotčené území.
- Dopravní stavby zasahující nejcennější části přírody a krajiny (zejména maloplošná zvláště chráněná území, I. a II. zóny velkoplošných zvláště chráněných území, lokality výskytu zvláště chráněných druhů národního významu apod.) by měly být vyloučeny, i v ostatních částech zvláště chráněných území a v přírodních parcích by nové stavby měly být minimalizovány. Podporu projektů je nutné vázat na prokázanou potřebnost, výběr varianty s nejnižším dopadem a užití účinných a dostatečných zmírňujících opatření. Podmínkou podpory každého projektu musí být maximální respekt k ekologickým funkcím krajiny a biodiverzitě a důsledná aplikace účinných zmírňujících a kompenzačních opatření.
- Projekty podporující cestovní ruch by měly být přednostně realizovány v málo navštěvovaných územích. V územích s vysokou návštěvností by měly být podpořeny pouze tehdy, pokud nezvyšují významně celkovou zátěž území a naopak přispějí k jeho ochraně.

Tato opatření by měla být stanovena jako podmínky výběru projektů k podpoře v jednotlivých programech.

Energetika a využití OZE

V rámci priority „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ je potřebné rozpracovat možnosti cílené podpory inovací v oblasti OZE a dle výsledku konkrétně zacílit podporu v návazných programech.

U všech podporovaných VaV zaměřených na energetické využití OZE požadovat výstupy, které snižují ekonomickou náročnost výroby energie a současně snižují měrné výrobní emise skleníkových plynů a znečišťujících látek oproti konvenčním zdrojům.

Při naplňování priority „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území“ podporovat a urychlit modernizace/dobudování elektrické přenosové soustavy. V návazných programech upřednostnit energetickou infrastrukturu a hromadnou dopravu, zejména železniční, před opatřeními v individuální dopravě.

V rámci priority „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ v příslušných programech u všech podporovaných VaV zaměřených na energetické využití OZE požadovat výstupy, které snižují ekonomickou náročnost výroby energie a současně snižují měrné výrobní emise skleníkových plynů a znečišťujících látek oproti konvenčním zdrojům.

Dále je potřeba zařadit mezi podporované aktivity v návazných programech aplikační projekty pro optimalizaci produkčních systémů (vyváženost potravin, motorových biopaliv a energetické biomasy), k omezení půdní eroze, zhutňování půdy na intenzivně využívaných monokulturních pěstebních plochách a prevenci ztráty organické hmoty v půdě.

Odpadové hospodářství

V rámci priority „Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům“ podporovat v návazných programech také inovace a opatření, které podporují znovuvyužívání odpadů a předcházení vzniku odpadů.

Při následném uvádění výsledků VaV do praxe doporučujeme v rámci návazných programů podporovat procesy na využití a zpracování odpadů, které nezpůsobí vyšší emise do ovzduší.

V rámci priority „Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu“ přednostně podporovat využití odpadů, recyklaci apod. a důsledně uplatňovat prioritizaci nakládání s odpady.

8 VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽDOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ (NAPŘ. TECHNICKÉ NEDOSTATKY NEBO NEDOSTATEČNÉ KNOW-HOW)

8.1 VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT

Dohoda o partnerství je předkládána jako jednovariantní.

8.2 POPIS PROVEDENÍ POSOUZENÍ DOHODY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Posouzení vlivů Dohody na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Zároveň byly autorizovanou osobou vyhodnoceny vlivy na veřejné zdraví.

V rámci přípravy SEA hodnocení se uskutečnil dne 30. 10. 2013 úvodní seminář k SEA hodnocení Dohody o partnerství za účasti zástupců MMR, členů týmu zpracovatelů SEA hodnocení Dohody a ŘO a pozvaných účastníků z dotčené státní správy, odborné veřejnosti, zástupců NNO a dalších institucí. Zástupci MMR podali informaci o Dohodě o partnerství a o aktuálním stavu přípravy Dohody. Dále zpracovatel SEA hodnocení Dohody seznámil účastníky jednání s předběžným hodnocením předpokládaných vlivů Dohody na životní prostředí a veřejné zdraví a s výstupy ze zjišťovacího řízení na základě vydaného závěru zjišťovacího řízení. Na základě prezentací proběhla diskuse, ze které vyplynula mimo jiné témata k dalšímu řešení v rámci SEA hodnocení.

Ze zjišťovacího řízení k oznámení Dohody a z formálních i neformálních připomínkových řízení k Dohodě vyplynuly opakovaně připomínky k nastavení řešení nakládání s odpady jak v samotné Dohodě, tak i v OP ŽP, potažmo SPŽP, které je připomínkováno ze strany zástupců některých neziskových organizací. Z tohoto důvodu v rámci přípravy Dohody a jejího SEA hodnocení dne 2. 12. 2013 proběhlo jednání k problematice odpadového hospodářství, které bylo iniciováno ze strany MMR vůči MŽP, odboru odpadů.

Dále v souvislosti s probíhajícím dopracováváním Dohody bylo vneseno ze strany EK v rámci připomínek z neformální dialogu zaslaných v říjnu 2013 a ze strany zástupců neziskového sektoru v rámci zjišťovacího řízení k oznámení Dohody doporučení k využití nástroje CO2MPARE. Z tohoto důvodu rovněž dne 2. 12. 2013 proběhlo jednání k možnosti využití nástroje

CO2MPARE v rámci programového období 2014-2020, které bylo iniciováno ze strany MMR vůči MŽP, odboru energetiky a ochrany klimatu.

Součástí vyhodnocení vlivů na životní prostředí na základě vydaného závěru zjišťovacího řízení je i posouzení vlivů na soustavu lokalit Natura 2000.

Proces posuzování vlivu Dohody na životní prostředí byl zahájen v době, kdy byla k dispozici rozpracovaná pracovní verze, vyhodnocování poté probíhalo částečně souběžně s vnitřním a vnějším připomínkovacím řízením.

Základním prvkem posouzení bylo hodnocení možných vlivů priorit financování vzhledem k jednotlivým tématům životního prostředí.

Jednotlivé kroky provedení posouzení vlivů Dohody na životní prostředí:

1. Analýza dosavadního vývoje a aktuálního stavu životního prostředí.
2. Analýza relevantních evropských a národních strategických dokumentů.
3. Stanovení sady témat životního prostředí relevantních pro hodnocení Dohody na základě analýzy trendů a stavu životního prostředí, cílů strategických dokumentů pro oblast životního prostředí a obsahu Dohody.
4. Posouzení vlivů opatření Dohody na jednotlivá témata životního prostředí.
5. Posouzení Dohody z hlediska vlivů na veřejné zdraví
6. Posouzení Dohody z hlediska vlivů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti (lokality soustavy Natura 2000)
7. Návrh opatření pro předcházení negativnímu vlivu implementace Dohody na životní prostředí.
8. Zpracování SEA dokumentace.
9. Návrh stanoviska SEA.

8.3 PROBLÉMY PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ

Ze strany předkladatele koncepce tj. Ministerstva pro místní rozvoj ČR, bylo zpracovateli SEA poskytnuto dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení.

9 **STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ**

9.1 **SYSTÉM SLEDOVÁNÍ VLIVŮ IMPLEMENTACE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ**

Úvod

Předkládaná dokumentace shrnuje výstupy posouzení Dohody o partnerství. Při návrhu systému sledování vlivů implementace Dohody na životní prostředí (dále také „monitoring“) je však nutné vzít do úvahy, že Dohoda představuje rámec pro schválení a implementace jednotlivých programů. S ohledem na tuto skutečnost uvedený návrh postihuje celkový systém implementace programových dokumentů pro čerpání podpory z fondů EU v období 2014-2020.

Návrh zohledňuje systém sledování implementace vlivů programových dokumentů tak, jak byl nastaven pro období 2007-2013, a vychází z předpokladu, že nástrojem implementace Dohody jsou jednotlivé programy, a následně pak jednotlivé projekty, předkládané v rámci jednotlivých programů.

Níže uvedený návrh systému monitoringu je primárně zaměřen na Dohodu, nicméně vzhledem k významné vazbě na monitoring jednotlivých programů jsou zde uvedena i doporučení pro zajištění monitoringu na úrovni programů a investičních priorit/specifických cílů, kde je toto sledování relevantní. Zároveň má monitoring Dohody o partnerství a programů návaznost na environmentální hodnocení projektů, předkládaných v rámci jednotlivých programů.

Podle finální podoby celkového způsobu implementace Dohody a také finálních verzí jednotlivých programů lze předpokládat případné úpravy a modifikace navrženého systému monitoringu tak, aby odpovídal potřebám a struktuře implementace. Zpracovatel SEA předpokládá, že navržený systém monitoringu bude sloužit jako výchozí pro jednotlivé programy.

Popis systému sledování vlivů implementace Dohody o partnerství na životní prostředí

Dle požadavků §10h zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, je Ministerstvo pro místní rozvoj jako předkladatel koncepce je povinno zajistit sledování a rozbor vlivů schválené Dohody o partnerství na životní prostředí a veřejné zdraví. V případě zjištění závažných negativních vlivů na životní prostředí nebo veřejné zdraví během implementace Dohody je předkladatel povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů a informovat o tom Ministerstvo životního prostředí a dotčené správní úřady a současně rozhodnout o změně dokumentu.

Pro sledování vlivů implementace Dohody o partnerství na životní prostředí navrhnul zpracovatel SEA ve vazbě na jednotlivá témata životního prostředí, která byla v rámci hodnocení řešena, environmentální indikátory. Změny indikátorů je nutné sledovat v pravidelných (ročních) intervalech v průběhu celého programového období 2014-2020. K odhadu vlivu Dohody na změny životního prostředí je nezbytné porovnat celkové změny životního prostředí v ČR s výstupy monitoringu jednotlivých programů a odhadnout tak příspěvek implementace Dohody k těmto změnám.

Dle požadavků EK bude současně u všech relevantních projektů sledován případný dopad (finanční příspěvek) na změnu klimatu.

Výstupy sledování dopadů Dohody na životní prostředí by měly být pravidelně zveřejňovány, nejlépe elektronickou formou na Internetu v rámci celkového systému monitoringu a evaluace.

9.2 NÁVRH ENVIRONMENTÁLNÍCH INDIKÁTORŮ

Pro sledování vlivů implementace Dohody o partnerství na životní prostředí navrhnul zpracovatel SEA sadu environmentálních indikátorů (viz Tabulka 3). Indikátory jsou navrženy tak, aby postihly všechna témata životního prostředí, řešená v rámci posouzení.

Navržený soubor environmentálních indikátorů by měl sloužit jako rámcový pro celkový systém programů v období 2014-2020. Lze předpokládat, že návrh indikátorů může být upraven na základě finalizace Národního číselníku indikátorů 2014+ a rozpracování v rámci jednotlivých programů. V závislosti na zaměření a prioritách jednotlivých programů by v průběhu jejich další přípravy měly být z navrženého seznamu indikátorů řídicími orgány vybrány ty indikátory, které jsou relevantní pro daný program. Výběr by měl být proveden s ohledem na doporučení a závěry SEA pro jednotlivé programy.

Pro některé programy (např. OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Doprava) lze předpokládat rozsáhlejší využití environmentálních indikátorů vzhledem k jejich silné vazbě na životní prostředí, naopak u jiných programů (např. OP Výzkum, vývoj a zdělavání) bude efektivní využít nižší počet environmentálních indikátorů.

Tabulka 3: Návrh environmentálních indikátorů z hlediska jednotlivých témat životního prostředí

Téma ŽP	Návrh environmentálních indikátorů	Jednotka	Zdroj
Ovzduší	• Snížení emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic (211400)	t/rok	Ž/P
	• Snížení emisí polycyklických aromatických uhlovodíků	t/rok	

Téma ŽP	Návrh environmentálních indikátorů	Jednotka	Zdroj
Klima ¹	• Celková finanční alokace na projekty související s klimatickou změnou ²	Kč	
	• Odhadované roční snížení emisí skleníkových plynů (C34)	t CO ₂ ekv/rok	Ž/P
	• Výroba elektrické energie z obnovitelných zdrojů celkem (361100)	MWh/rok	Ž/P
	• Výroba tepla z obnovitelných zdrojů celkem (362100)	TJ/rok	Ž/P
	• Prostředky vynaložené na výzkum a inovace v oblasti nízkouhlíkových technologií a ekoinovací	Kč	
	• Prostředky vynaložené na řešení specifických rizik, zajištění odolnosti vůči katastrofám a vývoj systémů pro zvládání katastrof	Kč	
Vody	• Počet obyvatel chráněných proti povodním (C20)	počet obyvatel	
Půda a horninové prostředí	• Celková plocha rekultivovaného území (C22)	ha	Ž/P
	• Plocha zjištěných a zabezpečených míst s negativními jevy v horninovém prostředí – svahové nestability a opuštěných míst těžebního odpadu (WF 312)	ha	Ž/P
Příroda a krajina	• Celková délka revitalizovaných toků	m	Ž/P
	• Plocha stanovišť, které jsou podporovány s cílem zlepšit jejich stav zachování (C23)	ha	Ž/P
	• Výměra založených a revitalizovaných přírodních ploch v zastavěném území	ha	Ž/P
Energetika a využití OZE	• Výroba tepla z obnovitelných zdrojů celkem (362100)	TJ/rok	Ž/P
	• Snížení konečné spotřeby energie u podpořených podniků	GJ/rok	Ž/P
	• Počet domácností s lepší klasifikací spotřeby energie (C31)	domácnosti	Ž/P
Odpady	• Snížení množství produkovaných odpadů	t	Ž/P
	• Navýšení celkového množství materiálově využitého odpadu	t/rok	Ž/P

¹ Na základě diskusí s Ministerstvem životního prostředí lze doporučit pro operační programy, respektive opatření, relevantní z hlediska emisí skleníkových plynů (tj. OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Doprava, Integrovaný regionální operační program), využití nástroje CO2MPARE zejména v rámci střednědobého nebo ex-post hodnocení.

² Pro identifikaci alokací relevantních ke klimatické změně lze doporučit zpracování národní metodické příručky pro řídicí orgány, která rozpracuje příslušná doporučení Evropské komise.

Pozn. C jsou označovány společné indikátory definované EK, metodická konstrukce každého indikátoru je podrobně definována v rámci Národního číselníku indikátorů pro programové období 2014-2020.

9.3 AKTIVITY NUTNÉ K ZAJIŠTĚNÍ MONITORINGU

Aktivity na úrovni Dohody o partnerství

Pro zajištění dostatečně účinného a objektivního systému sledování vlivů implementace Dohody o partnerství na životní prostředí je zapotřebí na úrovni předkladatele (tj. MMR) zajistit celkovou koordinaci systému sledování vlivů programových dokumentů v rámci fondů EU na životní prostředí, tj. realizovat následující kroky a aktivity:

- koordinovat zpracování relevantních environmentálních indikátorů, navržených v rámci SEA Dohody o partnerství, do jednotlivých programů a do jejich systému implementace (tj. indikátory a kritéria pro hodnocení a výběr projektů)
- navázat systém monitoringu Dohody na výstupy monitoringu jednotlivých programů
- s využitím výstupů monitoringu jednotlivých programů pravidelně vyhodnocovat a zveřejňovat výsledky monitoringu Dohody (ve vazbě na další postupy průběžných evaluací při naplňování Dohody)

Aktivity na úrovni operačních programů

Celkový systém monitoringu pro jednotlivé programy zahrnuje následující aktivity:

- vybrat relevantní environmentální indikátory a začlenit je do celkového systému sledování implementace programů na životní prostředí
- pravidelně vyhodnocovat výsledky monitoringu (ve vazbě na další postupy průběžných evaluací při implementaci programů)
- pravidelně zveřejňovat výsledky monitoringu
- projednat navržený celkový systém sledování dopadů implementace programů a zejména způsob začlenění problematiky životního prostředí do celkového systému před jeho zahájením s Ministerstvem životního prostředí
- využít environmentální indikátory jako kritéria pro hodnocení a výběr projektů, předkládaných v rámci programů
-
- zajistit dostatečné odborné a personální kapacity pro oblasti životního prostředí a rámec implementační struktury daného programu, tj. zejména pro hodnocení a výběr projektů

Aktivity na projektové úrovni

Vzhledem k návaznosti hodnocení a výběru projektů na environmentální indikátory je klíčovým prvkem pro dosažení účinného systému výběr relevantních environmentálních návodných otázek pro konkrétní programy, jejich specifické cíle a výzvy, respektive pro jednotlivé konkrétní projekty. Pouze tak bude problematika životního prostředí chápána ze strany předkladatelů projektů jako možnost, jak zvýšit celkovou kvalitu projektů, a nikoliv jako administrativní překážka.

Pro zajištění dostatečného zohlednění životního prostředí při hodnocení a výběru projektů je nutné zejména:

- zpracovat navržená environmentální kritéria do celkového systému hodnocení a výběru projektů v jednotlivých programech (přičemž je nutné provést jejich výběr a případnou modifikace pro jednotlivé specifické cíle, respektive pro jednotlivé projekty)
- zajistit dostatečnou informovanost žadatelů o environmentální problematice a o možných vazbách předkládaných projektů na životní prostředí (na úrovni jednotlivých programů)
- poskytovat poradenské služby pro oblast životního prostředí předkladatelům projektů

Detailní popis navrženého systému environmentálního hodnocení a výběru projektů včetně návrhu konkrétních kritérií je předmětem kapitoly 11.

9.4 ZAJIŠTĚNÍ KAPACIT

K dosažení efektivního systému monitoringu je nutné přesné „zacílení“ environmentálních indikátorů, tj. jejich výběr a případná modifikace v závislosti na obsahu programového dokumentu. Stejně tak bude nutné vybírat relevantní environmentální návodné otázky na úrovni výzev a projektů podle jednotlivých specifických cílů a typu a charakteru projektů. Tento fakt znamená, že s návrhem environmentálního monitoringu bude nutné v rámci implementace Dohody o partnerství a jednotlivých programů dále pracovat tak, aby byl v souladu s celkovou implementační strukturou pro jednotlivé dokumenty.

Zajištění výše uvedených aktivit tedy vyžaduje dostatečné personální a odborné kapacity pro oblast životního prostředí v rámci celkového systému implementace a monitoringu Dohody o partnerství a jednotlivých programů.

V optimálním případě budou v rámci implementační struktury určeni pracovníci, odpovědní za problematiku životního prostředí či lze také zvážit spolupráci s orgány státní správy s působností v ochraně životního prostředí. Konkrétní způsob zajištění dostatečných kapacit bude nutné dále řešit při projednávání a finalizaci jednotlivých programů.

10 POPIS PLÁNOVANÝCH OPATŘENÍ K ELIMINACI, MINIMALIZACI A KOMPENZACI NEGATIVNÍCH VLIVŮ ZJIŠTĚNÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE

Plánovaná opatření jsou popsána v kapitole 7 vyhodnocení.

11 **STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTŮ**

11.1 **ENVIRONMENTÁLNÍ HODNOCENÍ PROJEKTŮ**

Úvod

Je zřejmé, že na úrovni Dohody o partnerství nebudou realizovány konkrétní projekty – ty budou navrhovány a implementovány až v rámci jednotlivých programů. Vzhledem k tomu je níže uvedený návrh nutné chápat jako rámcový a Ministerstvo pro místní rozvoj jako předkladatel Dohody o partnerství by mělo dále koordinovat postup s ministerstvy odpovědnými za přípravu jednotlivých programových dokumentů k zajištění celkové realizace environmentálního hodnocení a výběru projektů na úrovni programů.

Systém environmentálního hodnocení projektů

Cílem navrženého systému je zohlednit v rámci celkového hodnocení a výběru projektů pro udělení podpory oblast životního prostředí a podpořit tak ty projekty, které (kromě svého primárního zaměření a účelu) budou mít pozitivní dopady na životní prostředí. Hodnocení by mělo probíhat na úrovni projektů předkládaných v rámci jednotlivých programů jako součást rozhodování o schválení přidělení podpory konkrétnímu projektu v rámci jednotlivých programů, tj. hodnocení dle environmentálních indikátorů by mělo být součástí souhrnného hodnocení předkládaného projektu.

Navržený systém je zaměřen zejména na pozitivní dopady projektů na životní prostředí. Zpracovatel SEA vychází z předpokladu, že případné negativní dopady jsou detailně sledovány v rámci legislativní postupů (např. EIA) a příslušné limity apod. jsou stanoveny příslušnou environmentální legislativou. Systém environmentálního hodnocení v rámci programových dokumentů nenahrazuje legislativní postupy (EIA, územní a stavební řízení), ale tyto postupy doplňuje – předkladatel projektu včasným zohledněním problematiky životního prostředí v úvodních fázích přípravy projektu může dosáhnout snadnějšího průběhu následných povolovacích procesů z hlediska životního prostředí.

V rámci SEA Dohody o partnerství byla navržena sada návodných environmentálních otázek pro hodnocení a výběr projektů formou hodnotící otázky. Z těchto environmentálních otázek jsou vydefinovány environmentální kritéria (viz kapitola 9). V návaznosti na vybrané environmentální indikátory pro jednotlivé programy by měla být relevantní environmentální kritéria zapracována do celkového systému hodnocení a výběru projektů. Rozhodnutí o výběru vhodných environmentálních indikátorů by měl učinit řídicí orgán daného programu

pro každou výzvu s ohledem na věcné zaměření specifického cíle a výzvy ači typ podporovaných aktivit.

Kromě níže uvedených otázek lze pro hodnocení projektů z hlediska životního prostředí využít i další environmentální kritéria (např. doporučená zpracovatelem SEA daného programu). Řídící orgány jednotlivých programů musí stanovit vhodný typ environmentálního kritéria (tj. kritérium přijatelnosti nebo kritérium pro věcné hodnocení projektu) a případně jeho váhu s ohledem na celkový systém hodnocení projektů tak, aby hodnocení za oblast životního prostředí mohlo ovlivnit celkový výsledek hodnocení projektu.

Hodnocení a výběr projektů

Environmentální hodnocení by mělo být prováděno jako procesu pro schvalování projektů a udělení podpory v rámci jednotlivých programových dokumentů, tj. environmentální indikátory by měly být začleněny do celkového systému hodnocení a výběru projektů. Hodnocení by měli provádět hodnotitelé, v relevantních případech členové hodnotících komisí. S ohledem na typ a váhu indikátoru by měla být vyžadována i znalost problematiky životního prostředí a jeho ochrany.

Na základě hodnocení může hodnotitel, příp. hodnotící komise, navrhnout změny či doplnění projektu a/nebo podmínky pro realizaci projektu.

U specifických cílů a výzev resp. u projektů, u kterých je relevantní hodnotit environmentální přínos v podobě environmentálních indikátorů, by měl být bodově zvýhodněn pouze takový projekt, který prokazatelně může dosáhnout větší environmentálních přínosů (vyjádřených hodnotou environmentálního indikátoru). Do environmentálního hodnocení budou vstupovat pouze projekty v rámci specifických cílů, kde je to relevantní.

Na základě environmentálního hodnocení bude možné mj. i určovat závazné podmínky pro přidělení prostředků z ESI fondů – tj. k dodržení předložených environmentálních parametrů projektu a k dodržení případných podmínek realizace (navržených hodnotitelem) bude předkladatel projektu smluvně vázán.

Monitoring projektů

Při realizaci projektu je prováděna kontrola dodržování a naplňování smluvních podmínek – součástí by měla být kontrola podmínek z hlediska ochrany životního prostředí, stanovených v rámci hodnocení projektu na základě údajů v předložené projektové žádosti (tyto podmínky by měly být součástí smlouvy s předkladatelem). Jejich nedodržení v průběhu realizace projektu může vést ke změně rozhodnutí o přidělení finančních prostředků na daný projekt.

Vazba systému environmentálního hodnocení projektů na monitoring programů

Sada environmentálních otázek stanovená v rámci SEA Dohody o partnerství vychází z environmentálních indikátorů a představuje výchozí sadu pro jednotlivé programy. Výběrem relevantních environmentálních otázek (vybrané pro monitoring daného programu – viz níže) tak jsou zároveň vybrány i relevantní environmentální indikátory. Agregací hodnot environmentálních indikátorů z jednotlivých projektů pak lze stanovit celkový environmentální přínos programu.

11.2 NÁVODNÉ OTÁZKY PRO IDENTIFIKACI ENVIRONMENTÁLNÍCH PROJEKTŮ

Výběr relevantních otázek

Stejně jako pro monitoring je pro efektivní environmentální hodnocení a výběr projektů klíčový výběr kritérií relevantních pro daný program, respektive pro jednotlivé oblasti podpory či projekty. V rámci implementace je tedy nutné v závislosti na obsahu investičních priorit a specifických cílů v rámci jednoho programu vybírat ty otázky a ty indikátory, které budou odpovídat typu a charakteru předkládaných projektů v rámci specifického cíle (tj. není nutné uplatnit vždy celou sadu pro daný program na všechny investiční priority či specifické cíle, mohou nastat i případy, kde není relevantní žádná environmentální otázka ani indikátor). Tímto způsobem lze zajistit, aby předkladatelé projektů nebyli nadměrně zatěžováni požadavky na informace a údaje, které se netýkají předkládaného projektu.

Tabulka 4: *Návrh návodných environmentálních otázek pro výběr projektů z hlediska jednotlivých témat životního prostředí*

Téma ŽP	Návrh návodných environmentálních otázek
Ovzduší	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt ke snížení měrných výrobních emisí tuhých znečišťujících látek, včetně prekurzorů sekundárních částic (Jednotka: kg/t paliva, kg/GJ tepla v palivu, g/kg výrobku, g/m² plochy - použít relevantní jednotku pro konkrétní projekt)?
Klima	<ul style="list-style-type: none"> • Lze projekt zařadit do některé z kategorií alokací souvisejících se změnou klimatu?³ • Přispěje projekt ke snížení emisí skleníkových plynů? • Přispěje projekt ke zvýšení podílu elektrické energie vyrobené z obnovitelných zdrojů a/nebo z kombinované výroby tepla a elektřiny? • Budou v rámci projektu alokovány prostředky na výzkum a inovace v oblasti nízkouhlíkových technologií a ekoinovací? • Budou v rámci projektu alokovány prostředky vynaložené na řešení specifických rizik, zajištění odolnosti vůči katastrofám a

³ Pro identifikaci alokací relevantních ke klimatické změně lze doporučit zpracování národní metodické příručky pro řídicí orgány, která rozpracuje příslušná doporučení Evropské komise.

	vývoj systémů pro zvládání katastrof?
Vody	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt ke zvýšení počtu obyvatel chráněných proti povodním?
Půda a horninové prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt k zvýšení rekultivovaných ploch? • Přispěje projekt ke zvýšení ploch zjištěných a zabezpečených míst s negativními jevy v horninovém prostředí – svahové nestability a opuštěných míst těžebního odpadu?
Příroda a krajina	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt ke zvýšení plochy vytvořených či revitalizovaných prvků ekologické stability krajiny? • Přispěje projekt ke zvýšení délky revitalizovaných toků? • Dojde v souvislosti s realizací projektu k přírůstku plochy ohnisek biodiverzity? (Pozn. za ohniska biodiverzity lze považovat např. 1. a 2. zóny NP a CHKO, NRP, PR, EVL, ÚSES, plochy s výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů.) • Dojde vlivem projektu ke stabilizaci populací nebo ke zvýšení počtu vyskytujících se ohrožených druhů? Dojde v rámci realizace projektu ke zvýšení rozlohy založených a revitalizovaných přírodních ploch v zastavěném území?
Energetika a využití OZE	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt ke snížení konečné spotřeby energie u podpořených podniků? • Přispěje projekt ke zvýšení výroby tepla z obnovitelných zdrojů
Odpady	<ul style="list-style-type: none"> • Přispěje projekt ke snížení množství produkovaných odpadů? • Přispěje projekt ke zvýšení relativního podílu materiálového využití odpadů?

Zdroje dat

Zdrojem dat a údajů pro environmentální hodnocení projektů budou žádosti o podporu (a přílohy) hodnocených projektů. Podle charakteru projektu a environmentálního indikátoru mohou být součástí dokumentace např. energetický audit, hluková studie, rozptylová studie atd.

Výběr vhodných kritérií pro daný OP, respektive pro jeho specifické cíle, by však měl zajistit, aby údaje nutné pro environmentální hodnocení projektu bylo možné získat ze studií a podkladů, které jsou vlastní součástí žádosti o podporu – tedy podklady, které je nutné zpracovat např. v rámci územního řízení, hodnocení EIA, technické dokumentace o zvolené technologii. Pro předkladatel projektu by environmentální hodnocení projektu nemělo znamenat zpracovávání a předkládání dalších dokumentů a studií pouze pro tento účel. Pokud nebude možno z žádosti o podporu získat přesné údaje, mělo by být použito kvalifikovaného a transparentně získaného odhadu.

12 Vlivy koncepce na veřejné zdraví

V rámci této kapitoly je provedeno stručné shrnutí z Hodnocení vlivů na veřejné zdraví Dohody o partnerství, které zpracovala autoprizovaná osoba a které je součástí SEA dokumentace (viz Příloha 2).

V závěru zjišťovacího řízení ze dne 8. 10. 2013, který vydalo MŽP k oznámení Dohody o partnerství, byl vznesen požadavek vyhodnotit, zda hlavní cíle Dohody o partnerství zohledňují cíle a opatření Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu u obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století. Tento strategický dokument vychází ze „Zdraví pro 21. století“ WHO. Byl zpracován a schválen vládou ČR v roce 2002. V současné době je zpracovávána strategie veřejného zdraví na základě nového koncepčního materiálu WHO „Health 2020“, kterou teprve čeká definitivní podoba přijetí vládou.

„Zdraví 2020“ prohlašuje, že úspěšná vláda může dosáhnout skutečného zlepšení zdraví, pokud na něm pracuje vláda celá a zároveň naplní dva vzájemně propojené strategické cíle:

- Zlepšení zdraví pro všechny a redukce zdravotních nerovností
- Zlepšení vedení a participativní řízení zdraví

Hodnocení vlivů strategie – health impact assessment - HIA je praktický přístup použitý k ověření pravděpodobného zdravotního efektu u politiky, programu nebo projektu na zdraví populace, zejména zranitelných nebo znevýhodněných skupin. Výsledné doporučení je předkládáno těm, kteří rozhodují a investorům s cílem maximalizace pozitivních efektů na zdraví návrhu a minimalizace efektu negativního.

Veřejné zdraví je definováno v českém zákoně č. 258/2000 Sb., v platném znění takto: Veřejným zdravím je zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života.

Environmentální zdraví je součástí veřejného zdraví související s podmínkami a riziky životního prostředí, které mohou mít nebo skutečně mají efekt na lidské zdraví a to jak přímo, tak nepřímo. Zahrnuje ochranu dobrého zdraví, rozvoj estetických, sociálních a ekonomických hodnot a pohody a prevenci nemocí a poranění rozvojem pozitivních faktorů a redukcí potenciálního nebezpečí a to fyzikálního, biologického i chemického a radiologického.

Studie vlivů na veřejné zdraví zároveň vyhodnocuje vazbu cílů Zdraví 21 a jednotlivých priorit financování obsažených v Dohodě o partnerství. Dále zkoumá, zda se očekávané výstupy, které budou rozpracovány v jednotlivých programech, mohou uplatnit z hlediska veřejného zdraví.

12.1 INDIKÁTORY

Ve vyhodnocení jsou navrženy následující indikátory k hodnocení vlivů na veřejné zdraví pro relevantní programy:

- Snížení emisí primárních částic a prekurzorů sekundárních částic (211400) t/rok
- Snížení emisí ostatních látek (211450) t/rok
- Snížení emisí VOC (211900) t/rok
- Snížení množství vypouštěného znečištění v ukazateli P_{celk} (231000) t/rok
- Snížení množství vypouštěného znečištění v ukazateli N_{celk} (231600) t/rok
- Celková rozloha sanovaných lokalit (240200) m²
- Snížení množství vyprodukovaného nebezpečného odpadu (WF 269) t.

12.2 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ

Priority financování Dohody o partnerství a celá koncepce pozitivně ovlivní zdraví populace České republiky. Výjimkou je prioritou financování „Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnosti území“, která může, při prioritizaci zájmu o individuální mobilitu a rychlý transport zboží, potlačovat právo obyvatel dotčených dopravními stavbami na klidné prostředí, podmínky ke spánku, kontaktům, tvorbě, učení a pohodě.

Je doporučeno realizovat stavby, které sníží dosavadní hlukovou zátěž a zátěž znečištění ovzduší, zejména ve velkých městech. Tam je doprava často jediným zdrojem znečištění ovzduší. Předstupněm dopravních staveb musí být dopravní politika, která skutečně zlevní dopravu po kolejích, a vytvoří pro ni podmínky. Upřednostní a zlepší veřejnou dopravu, zlepší atraktivitu veřejné dopravy, zejména železniční a městské.

Dopravní stavby musí zahrnout i modernizaci nádraží (stále chybí peronizace významných železničních uzlů, odstranění bariér a také bazální ochrana před povodněmi i po rekonstrukci). Dopravní stavby je nutno vázat na Akční protihlukové plány a hlukové mapování.

Realizace bezpečných tras pro cyklistickou dopravu posílí a zlepší zdravotní stav obyvatel a budou účinnou prevencí kardiovaskulárních nemocí, je nutno myslet i na jejich údržbu, zejména v místech opakovaných povodní, nebo jejich přemístění.

13 NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ

Dohoda o partnerství (dále také „Dohoda“) je koncepčním dokumentem na období 2014-2020 a je vypracována členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit.

Dohoda je založená na analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou stanoveny priority pro financování v letech 2014-2020 při současném sledování naplňování společných cílů EU. Důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím indikátorů a finančních ukazatelů a vyhodnocovány dle Evaluačního plánu v souladu s principem 3E (tj. s principem dodržování pravidel Efektivnost, Hospodárnost a Účelnost).

Analytická část Dohody zahrnuje analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu, která je zpracována za problémové oblasti. V rámci jednotlivých problémových oblastí jsou identifikovány národní a regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které jednoznačně předurčují zaměření podpory fondů ESI pro období 2014-2020 v ČR.

Dohodu vypracovalo MMR v souladu s čl. 15 návrhu obecného nařízení ESIF, který stanovuje její obsah, a zároveň v souladu se šablonou EK (Draft Template and Guidelines on the Content of the Partnership Agreement, verze 5., 31. 10. 2013), která jej dále rozpracovává. Součástí Dohody je příloha kapitoly 2.3, která zahrnuje komplexní hodnocení naplňování předběžných podmínek.

Dohoda nemá vlastní finanční rámec, pouze navrhuje orientační rozdělení podpory poskytované Evropskou unií podle tematických cílů. Indikativní alokace podpory Unie jsou rozděleny podle tematických cílů na národní úrovni pro každý fond a také je navržen celkový indikativní objem podpory předpokládaný pro cíle spojené se změnou klimatu. Dohoda neobsahuje tedy návrhy opatření či konkrétních projektů, a z hlediska hodnocení vlivů lze Dohodu chápat jako „politiku“. Z tohoto důvodu nebylo možné ani účelné v rámci posouzení identifikovat specifické dopady (např. na konkrétní území či kvantifikovat emise) a hodnocení je tak zaměřeno především na určení možných rizik vzhledem k životnímu prostředí a zdraví obyvatel, plynoucích z implementace Dohody, respektive na identifikaci příležitostí pro zlepšení stavu životního prostředí a zdraví obyvatel, které Dohody představuje.

Dohoda představuje rámec pro navazující programy – podobně tak řada výstupů hodnocení (zejména návrh opatření pro zmírnění či kompenzaci vlivů, návrh monitoringu a kritérií pro výběr projektů) byla formulována jako

doporučení směrem k jednotlivým programům a je určena k dalšímu rozpracování a úpravám v rámci SEA pro jednotlivé programy.

Obsah a rozsah vyhodnocení vlivů Dohody na životní prostředí byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který byl vydán odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP dne 8. 10. 2013 pod č.j.: 70501/ENV/13.

Proces vyhodnocování vlivů na životní prostředí byl zahájen v září 2013, v době, kdy byla připravena pracovní verze Dohody a dále probíhal souběžně s projednáváním a finalizací dokumentu. V průběhu zpracování hodnocení se uskutečnil úvodní seminář za účelem informování dotčené veřejnosti a také jednání se zástupci příslušných odborů MŽP k problematice odpadového hospodářství a možnosti využití nástroje CO2MPARE k vyhodnocování navazujících programů.

Po diskusi s MMR byly jako základní prvek návrhové části pro vyhodnocení možných vlivů Dohody na jednotlivá témata životního prostředí vzaty priority pro financování, které představují hlavní strukturu návrhové části Dohody. Nicméně při vlastním hodnocení možných vlivů byly zohledněny také hlavní výsledky pro tzv. tematické cíle Dohody.

Vzhledem k charakteru Dohody je zřejmé, že z důvodu obecné formulace priorit pro financování, respektive hlavních výsledků, budou vlivy na životní prostředí a veřejné záviset z převážné části na způsobu naplňování Dohody tj. na formulaci jednotlivých opatření programů a následně na podpořených a implementovaných projektech. Posuzovatel se proto soustředil především na identifikaci těch priorit pro financování, jejichž implementace může být spojena s významnými riziky negativního ovlivnění jedné či více složek životního prostředí. Hlavní závěry hodnocení jsou shrnuty v Tab. 2, komentáře k jednotlivým výsledkům hodnocení následují dále.

Ze shrnutí dílčích výstupů vyhodnocení vlivů Dohody na životní prostředí a veřejné zdraví vyplývá, že posuzovaná koncepce má potenciál k pozitivnímu ovlivnění životního prostředí, zahrnuje však i priority financování, jejichž naplňování je spojeno s riziky negativního vlivu na životní prostředí. V rámci vyhodnocení byla identifikována rizika negativních vlivů na životní prostředí zejména u opatření souvisejících s podporou rozvoje dopravní infrastruktury a problematikou podpory využívání obnovitelných zdrojů energie. V kapitole 7 byla k jednotlivým potenciálním rizikům negativního ovlivnění životního prostředí identifikovaným v rámci hodnocení navržena opatření pro předcházení, respektive minimalizaci těchto vlivů. Vzhledem k tomu, že Dohoda o partnerství bude naplňována v rámci jednotlivých navazujících programů, jsou některá opatření směřována k zapracování v programech, kde mohou být uplatněna.

14 SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ VYJÁDRĚNÍ OBDRŽENÝCH Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Tabulka 5: Přehled způsobu vypořádání jednotlivých bodů závěrů zjišťovacího řízení

Závěr zjišťovacího řízení	Vypořádání
1. Vyhodnotit, zda je Dohoda o partnerství v souladu s relevantními celostátními koncepcemi (např. Státní politikou životního prostředí ČR 2012 - 2020, Strategií ochrany biologické rozmanitosti ČR, Aktualizací Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategií udržitelného rozvoje ČR, Plánem odpadového hospodářství ČR, Koncepcí vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství do roku 2015, Národním programem na zmírnění dopadů změny klimatu v ČR, připravovanou Strategií přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (Adaptační strategie ČR), připravovanou Střednědobou (do roku 2020) strategií zlepšení kvality ovzduší v ČR, apod.).	Soulad s uvedenými koncepcemi je vyhodnocen v příslušné kapitole.
2. Na základě znalosti finančních alokací, které budou stanoveny v návrhu koncepcí, vyhodnotit, zda jejich rozdělení v rámci jednotlivých tematických cílů a priorit odpovídá principům trvale udržitelného rozvoje.	Finanční alokace byly rámcově zohledněny při hodnocení rozsahu možných vlivů.
3. Vyhodnotit, zda hlavní cíle a priority Dohody o partnerství zohledňují cíle a opatření Dlouhodobého programu zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví pro všechny v 21. století.	Je provedeno v rámci vyhodnocení vlivů na zdraví autorizovanou osobou.
4. Vyhodnotit, zda hlavní cíle a priority Dohody o partnerství přispívají k řešení ochrany a zlepšování kvality ovzduší v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje, mimo jiné je třeba posoudit, zda je dostatečně řešeno omezování vlivu dopravy na kvalitu ovzduší v rámci strategického cíle „Rozvoj dopravní a technické infrastruktury a ochrana životního prostředí“ a zda existuje synergie mezi Adaptační strategií ČR a Dohodou o partnerství ve vztahu k obecným cílům zlepšování kvality ovzduší.	Hodnocení dopadů Dohody na cíle a priority v oblasti ochrany ovzduší je provedeno.
5. Vyhodnotit, zda jsou v rámci Dohody o partnerství dostatečně řešena témata energetické efektivity, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, úspor energie a omezování emisí skleníkových plynů v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje.	Je provedeno v rámci hodnocení.
6. Vyhodnotit, zda Dohoda o partnerství řeší problematiku přizpůsobení se změně klimatu, včetně požadavku na předcházení rizikům změny klimatu, v odpovídajícím rozsahu a v souladu s principy trvale udržitelného rozvoje.	Je provedeno v rámci hodnocení.
7. Posoudit, jak hlavní cíle a priority Dohody o partnerství zohledňují či přispívají k ochraně biodiverzity, k ochraně zvláště chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000.	Je vypracováno samostatné hodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 autorizovanou osobou; posouzení je provedeno také z hlediska ochrany biodiverzity a ZCHU.

<p>8. Vyhodnotit, do jaké míry Dohoda o partnerství přispěje k prevenci a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí a zda je problematika odpadového hospodářství řešena v rámci Dohody o partnerství v souladu s hierarchií nakládání s odpady dle § 9a zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.</p>	<p>Problematika nakládání s odpady je vyhodnocena; v rámci procesu SEA byla tato problematika diskutována s MŽP, odborem odpadů (zejména téma prioritizace využití odpadů a její specifikace v SPŽP ve vztahu k zákonu o odpadech). Hierarchie nakládání s odpady je primárně odkazována na evropskou směrnici o odpadech.</p>
<p>9. V rámci vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, navazujícího na úvodní analýzu vazeb Dohody o partnerství na jednotlivé tematické oblasti a priority Státní politiky životního prostředí 2012 – 2020, nastíněné v kapitole D oznámení koncepce, sjednotit hodnocení vlivů cílů a priorit Dohody o partnerství na jednotlivé složky životního prostředí na úroveň odpovídající charakteru a míře obecnosti koncepce.</p>	<p>Bylo zohledněno v rámci SEA hodnocení.</p>
<p>10. Vyhodnotit, zda hlavní cíle a priority Dohody o partnerství dostatečně řeší problematiku ochrany vod a dostatečně přispívají ke zlepšování jejich kvality.</p>	<p>Je provedeno v rámci hodnocení.</p>
<p>11. Závěr zjišťovacího řízení a všechna vyjádření, která MŽP obdrželo v průběhu zjišťovacího řízení, je nezbytné ve vyhodnocení vlivů Dohody o partnerství na životní prostředí vypořádat.</p>	<p>Vyjádření jsou vypořádána v rámci SEA hodnocení a touto tabulkou.</p>
<p>Jelikož příslušné orgány ochrany přírody svým stanoviskem podle § 45i odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o ochraně přírody a krajiny“) nevyloučily významný vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhá tato koncepce hodnocení důsledků na evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti podle § 45h a §45i zákona o ochraně přírody a krajiny.</p>	<p>Bylo vypracováno samostatné hodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 autorizovanou osobou.</p>
<p>V hodnocení požadujeme uvést jasný výrok, zda koncepce bude mít významný negativní vliv na území evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti. Dále je nutné při tomto hodnocení zohlednit zejména relevantní připomínky příslušných orgánů ochrany přírody a krajiny.</p>	<p>Výrok je součástí naturového hodnocení.</p>

Tabulka 6: Vypořádání připomínek ze zjišťovacího řízení

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
MŽP odbor zvláště chráněných částí přírody	<p>V rámci zjišťovacího řízení upozorňujeme na skutečnost, že ke zpracovanému Návrhu dohody o partnerství pro programové období 2014-2020 byly v srpnu 2013 jednotlivými sekce MŽP uplatněny zásadní připomínky, zejména k úrovni kvality zpracování textu kapitoly „Životní prostředí“, ke struktuře návrhu dohody a obsahu a rozsahu identifikovaných problémů v oblasti životního prostředí.</p>	<p>Připomínky MŽP byly zapracovány do návrhu Dohody v průběhu její přípravy.</p>
	<p>Na základě charakteru a struktury předmětné koncepce se domníváme, že lze predikovat míru vlivu pouze v obecné úrovni na složky životního prostředí. Mezi hlavní okruhy posuzování požadujeme zařadit vliv na zvláště chráněná území, resp. na cíle a předměty ochrany ZCHÚ, zejména na krajinu a biodiverzitu. S ohledem na posuzování vlivů na ZCHÚ dále požadujeme vyhodnotit návrh opatření k předcházení, snížení nebo kompenzaci negativních vlivů na ZCHÚ. Zároveň požadujeme vyhodnotit, zda je koncepce (hlavní priority) v souladu s koncepčními dokumenty v ochraně přírody a krajiny národní úrovně (Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR - 2005, Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR - 2009, Státní politika životního prostředí ČR 2012-2020).</p>	<p>Hodnocení souladu s národními koncepčními dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny je provedeno v rámci hodnocení.</p> <p>Negativní vlivy na ZCHÚ lze hodnotit pouze na obecné úrovni – s ohledem na skutečnost, že Dohoda neobsahuje opatření s konkrétním územním průmětem. Podobně tedy bude hodnocen i návrh opatření na předcházení, snížení nebo kompenzaci případných negativních vlivů.</p>
	<p>K úvodní analýze předpokládaných vlivů na životní prostředí v kapitole D oznámení této koncepce, jejímž výstupem je tabulka s popisem rámcových vazeb mezi tematickými oblastmi a prioritami SPŽP a Návrhem dohody o partnerství na programové období 2014-2020 sdělujeme následující. Zpracovaná analýza vazeb mezi jednotlivými tematickými oblastmi SPŽP a návrhem dohody nemá stejnou úroveň podrobnosti. Vzhledem k obecnému charakteru a struktuře návrhu dohody, jako zastřešujícího dokumentu stanovujícího hlavní priority pro programové období 2014 - 2020, se domníváme, že lze provést analýzu pouze na obecné úrovni. Doporučujeme proto sjednotit úvodní analýzu vazeb návrhu dohody u jednotlivých tematických oblastí a priorit SPŽP na obecnou úroveň, zejména se to týká tematické oblasti „Ochrana přírody a krajiny“.</p>	<p>Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení</p>
	<p>V rámci analýzy předpokládaných vlivů na životní prostředí je nezbytné posoudit všechny hlavní priority pro programové období 2014-2020 (1. Konkurenceschopnost ekonomiky, 2. Infrastruktura, 3. Veřejná správa, 4. Sociální začleňování, boj s chodobou a systém péče o zdraví, 5. Životní prostředí) ve vazbě na možné vlivy na zvláště chráněná území.</p>	<p>Je provedeno v rámci hodnocení.</p>
MŽP odbor odpadů	<p>Doporučuji upravit větu uvedenou na str. 47 v prvním odstavci, druhá věta shora: "V roce 2010 je tak ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování) zaujímalo 95% z množství odstraňování odpadů", na "V roce 2010 tak ukládání odpadů v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování) bylo nejčastějším způsobem nakládání s tímto odpadem a zaujímalo 82 % z celkového množství vyprodukovaných směsných komunálních odpadů."</p> <p>Odůvodnění: Z věty uvedené v koncepci není zcela zřejmé jaký druh odpadu (směsný komunální odpad) byl z 95 % celkového množství odstraněných odpadů skládkován. Vzhledem k tomu, že se v odpadovém hospodářství spíše uvádějí data vztažená k celkové produkci odpadů, navrhujeme uvést podíl</p>	<p>Připomínka je zohledněna v rámci kapitol 2, 3 a 4 SEA hodnocení</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>skládkovaných směsných komunálních odpadů z "celkové produkce směsných komunálních odpadů", nikoli z celkového množství odstraňovaných odpadů. To znamená, že směsných komunálních odpadů odstraňovaných skládkováním bylo 82 % z celkového množství vyprodukovaných směsných komunálních odpadů. Ze způsobů odstraňování odpadů potom převládalo skládkování s 95 % (jiným způsobem bylo odstraňováno pouze 5 % odpadů).</p> <p>V tabulce č. 3 (Vazby SFŽP na Dohodu o partnerství) potom požadujeme upravit větu v Prioritě SFŽP 1.2. (Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin) na druhém řádku: "Jako hlavní problém byla identifikována neúměrná produkce odpadů, vysoká míra skládkování odpadů ..." na znění: "Jako hlavní problém byla identifikována vysoká míra skládkování odpadů a jejich málo efektivní využívání, zejména s ohledem na možnosti jejich materiálového a energetického využití. V množství celkové produkce odpadů je rovněž spatřována jistá rezerva. Na základě těchto identifikovaných problémů byly navrženy potřeby, které jsou v souladu s hierarchií nakládání s odpady dle Rámcové směrnice o odpadech."</p>	Připomínka je zohledněna v rámci kapitol 2, 3 a 4 SEA hodnocení
MŽP odbor ochrany vod	K zahájení zjišťovacího řízení ke koncepci "Dohoda o partnerství pro programové období 2014 - 2020" sdělujeme za odbor ochrany vod následující. V tabulce 3 na str.57 je u priority 1.1. "Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu " ve sloupci "Vazba na Dohodu o partnerství" uvedena vazba pouze na znečištění vod ze zemědělství a rybníkářství, tedy jen pro hlavní plošné zdroje znečištění. Je třeba doplnit a uvést také základní vazbu na snížení znečištění vod z bodových zdrojů znečištění, a to jak z komunálních, tak z průmyslových zdrojů.	Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení
MŽP Odbor ochrany ovzduší	<p>Str. 23 – nepoužívat pojem cílový imisní limit pro benzo(a)pyren ale jen imisní limit</p> <p>Str. 24 – Místo mapy pětiletých průměrů nejvyšších 24hodinových koncentrací suspendovaných částic PM10 za období 2007 až 2011 uvést mapu pětiletých průměrů 36. nejvyšších denních koncentrací částic PM10 nebo Oznamení o tuto mapu alespoň doplnit.</p> <p>Str. 24 – Do výčtu látek, pro které byly v rámci OZKO vymezovány lokality s překročením imisního limitu pro ochranu zdraví lidí zmínit také i arsen, kadmium a nikl.</p> <p>Dále zasíláme připomínky k samotnému "Návrhu dohody o partnerství pro programové období 2014-2020" a to k verzi ze dne 17.7.2013, které by měl zpracovatel dokumentu SEA rovněž vzít v potaz.</p> <p>1. V celém dokumentu je podle našeho názoru nedostatečně odkazováno na cíle Státní politiky ŽP.</p> <p>2. Do územních charakteristik na str. 10 doplnit novou odrážku v následujícím znění: Růst HDP, resp. příliv nových investic ovlivňuje také špatná kvalita ovzduší v některých regionech ČR (např. Moravskoslezský a Ústecký kraj). Investory odrazují oblasti, kde dochází k překračování imisních limitů a kde jsou v rámci stávajících platných českých i evropských legislativních požadavků na podniky kladeny větší nároky ve vztahu k investicím do omezování emisí než v regionech s čistším ovzduším. To prohlubuje regionální rozdíly v rámci ČR. Špatná kvalita ovzduší má negativní dopady na zdraví lidí, což se projevuje na zvýšené nemocnosti pracovní síly v daných regionech.</p>	<p>Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení</p> <p>Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení</p> <p>Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení</p> <p>Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.</p> <p>Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	3. Obdobný text jako v připomínce č. 2 doplnit také na str. 19 v části Integrovaný rozvoj území – územní dimenze, a to do části týkající se důležitých faktorů regionální konkurenceschopnosti.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	4. Doporučujeme v kapitole Výzkumný a inovační systém na str. 34 (také na str. 91 a v příloze I) doplnit výzkum a vývoj environmentálních technologií. S ohledem na pravidelně se zpřísňující standardy ochrany životního prostředí je vhodné podporovat výzkum a inovace v této oblasti, aby tuzemští znečišťovatelé životního prostředí mohli využívat české technologie, které by se současně mohli stát vývozním artiklem.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	5. V kapitole Konkurenceschopné podniky na str. 40-43 navrhuje doplnit vliv investic do snižování zátěže ŽP ze strany podniků na jejich konkurenceschopnost (dynamický vývoj požadavků na ochranu ŽP) a konkurenceschopnost jejich produktů jak na světovém, tak na evropském a regionálním trhu (navíc podle našeho názoru nejde jen o konkurenceschopnost podniků, ale s tím související konkurenceschopnost regionů – regiony se špatnou kvalitou ovzduší se vyznačují vyšší nemocností menším zájmem investorů).	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	6. Do hlavních problémů na str. 45-47 žádáme doplnit také špatnou kvalitu ovzduší v ČR (Viz přip. č. 2).	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	7. V kapitole Infrastruktura na str. 49 (také na str. 92 a v příloze I) žádáme doplnit dimenzi ovzduší. Do části Obecná charakteristika doplnit následující odstavce: V neposlední řadě je nutné zajistit snížení vlivu dopravy na životní prostředí a především pak na kvalitu ovzduší, která je dopravou ovlivněna zejména ve větších městech. Z tohoto důvodu je potřeba budovat obchvaty, realizovat opatření k zajištění plynulosti dopravy a podporovat alternativní paliva jako je elektřina, CNG, LPG a další. Cílem by přitom měla být minimalizace vlivu dopravy na zdraví lidí.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	8. V kapitole Energetická infrastruktura na str. 57 (také na str. 92 a v příloze I) by měl být podle našeho názoru více zohledněn poziční dokument, zejména pokud jde o centrální rozvody tepla.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	9. Mezi hlavní problémy na str. 60 doporučujeme doplnit také zastaralost systémů centralizovaného zásobování tepelnou energií. A mezi posuny na str. 60 žádáme doplnit snížení ztrát v systémech centralizovaného zásobování tepelnou energií a dále zvýšení důrazu na opatření se synergickým efektem nejen pro klima ale také pro ovzduší.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	10. V kapitole Veřejná správa žádáme ve vazbě na poziční dokument doplnit na str. 62 také životní prostředí. Mezi hlavními problémy a posuny by mělo být doplněno průběžné odborné vzdělávání zejména v technických znalostech s ohledem na aktuální technický vývoj.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	11. V kapitole Systém péče o zdraví na str. 75 žádáme ve vazbě na poziční dokument, SPŽP a připravovanou Střednědobou (do roku 2020) strategii zlepšení kvality ovzduší v ČR doplnit také ovzduší. Problematika znečištěného ovzduší a jeho negativního vlivu na zdraví lidí by rovněž měla být zmíněna mezi hlavními identifikovanými problémy. Současně mezi hlavní posuny žádáme doplnit také zlepšení	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	kvality ovzduší.	
	12. V kapitole Životní prostředí (str. 73-76, 93, příloha I) zcela chybí ovzduší.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	13. Na str. 73 do části týkající se základních charakteristik doplnit např. následující: Emise všech znečišťujících látek se v 90. letech 20. století výrazně snížily v důsledku omezení a restrukturalizace výroby, změny paliv, legislativních a technických opatření. Po roce 2000 však emise hlavních znečišťujících látek klesají jen pozvolna a kvalita ovzduší se téměř u všech sledovaných znečišťujících látek zhoršuje. Na kvalitě ovzduší se s poklesem emisí z průmyslových zdrojů stále větší měrou projevuje vytápění pevnými palivy v malých zdrojích umístěných v domácnostech a silniční doprava. Celoplošný problém představuje překračování imisních limitů stanovených pro ochranu zdraví lidí, zejména pro prachové částice PM10 a polycyklické aromatické uhlovodíky, zejména benzo(a)pyren. Opakovaně dochází k překračování imisního limitu pro NO2, zejména v dopravně zatížených lokalitách a k překračování imisních limitů pro troposférický ozon. Lokálně byly překročeny imisní limity pro arsen, nikl a benzen.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	14. Na str. 82 je ovzduší nesystémově zařazeno do kapitoly Přizpůsobení se změně klimatu (pravděpodobně s pozůstatkem dřívější koncepce OPŽP 2014+). Text týkající se ovzduší by proto měl být zaktualizován s ohledem na podklady dodané odborem ochrany ovzduší k přípravě nového OPŽP (např. zaktualizovat cíle v oblasti snižování emisí) a celý text by měl být přesunut do kapitoly Životní prostředí (rovněž doplnit do hlavních problémů a posunů). Současně by měly být doplněny závěry vyplývající z názorů Evropské komise ve vztahu k prioritizaci v rámci jednotlivých os OPŽP 2014+, že ovzduší, voda a odpady by měly být prioritními oblastmi podpory v rámci nového OPŽP.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	15. V kapitole Přizpůsobení se změně klimatu se domníváme, že by bylo vhodné upozornit na konflikt některých opatření ke snížení emisí CO ₂ s dopady na ovzduší (např. „podpora biomasy na úkor environmentálně šetrnějších způsobů výroby energie“). Z tohoto důvodu by měl být kladen důraz na nespalovací zdroje energie, které nevypouští žádné emise (solární panely, tepelná čerpadla, apod.). U zdrojů energie typu biomasy může „environmentální šetrnost“ záviset na úhlu pohledu, např. klima vs. kvalita ovzduší.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	16. Jsme toho názoru, že by měla být prioritou Ochrana životního prostředí a krajiny a přizpůsobení se změně klimatu v kapitole Strategie dohody o partnerství na str. 88 Vytlačeno z AIS: 04.10.2013 15:00:39 4/4upravena tak, aby lépe odpovídala znění ostatních priorit a představám Evropské komise ve vztahu k prioritám v rámci OPŽP (kterými by dle názoru EK měly být ovzduší, voda a odpady).	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	17. Doporučujeme ve čtvrté odrážce v TC4 na str. 97 by měly být doplnit také systémy centralizovaného zásobování tepelnou energií. K jednotlivým cílům TC 4obecně zdůrazňujeme, že by měl být kladen důraz	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	na synergické efekty pro ovzduší, neboť některá opatření ke snížení emisí CO2 mohou mít negativní dopady na ovzduší.	
	18. TC11 druhá odrážka by mělo být zdůrazněno také průběžné vzdělávání, zejména v technických znalostech. To by mělo přispět k posílení administrativních kapacit tak, jak o tom mluví Poziční dokument.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	19. Indikativní alokace – na str. 99 by měla být brána v úvahu také naléhavost řešení daného problému, celkové náklady nezbytné na jeho eliminaci a efektivita vynaložených prostředků.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	20. Příprava a schválení strategických dokumentů – na str. 119 (a také na str. 141) chybí Střednědobá (do roku 2020) strategie zlepšení kvality ovzduší v ČR a SPŽP. Navrhujeme za Státní politiku životního prostředí doplnit „včetně sektorových strategií“ s odkazem na poznámku pod čarou, v níž by byly uvedeny jednotlivé sektorové strategie, včetně Střednědobé (do roku 2020) strategie zlepšení kvality ovzduší v ČR.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	21. V kapitole 3.1.3. by měl být specificky zmíněn také MSK.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	22. Přeshraniční spolupráce CZ-PL (str. 125) – doplnit, že z hlediska ochrany ovzduší je ustavena expertní skupina k přípravě společného programu, kde by se mělo počítat s podporou projektů v oblasti ochrany ovzduší.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
	23. V přílohách na str. 140 u popisu vazeb problematiky životního prostředí na strategii Evropa 2020 rovněž chybí ochrana ovzduší. Snižování emisí je vztaženo pouze na skleníkové plyny.	Připomínky MŽP byly vypořádány v návrhu Dohody v průběhu její přípravy.
Správa CHKO Labské pískovce a Krajské středisko Ústí nad Labem	Správa CHKO Labské pískovce podrobně prostudovala předloženou koncepci a vydalo v souladu s § 45i odst. 1 zákona stanovisko, že nelze vyloučit, že uvedená koncepce může mít významný vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblast v působnosti SCHKO Labské pískovce. S následujícím odůvodněním:	Je vypracováno samostatné hodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 autorizovanou osobou.
	a) v kombinaci s národním programem pro akvakulturu nejsou jasné vlivy na vodní a navazující ekosystémy	Nejedná se o připomínku, ale zdůvodnění stanoviska
	b) v kombinaci s dopravními koncepcemi a určitými způsoby naplňování cílů v rámci dopravních sítí a infrastruktury, nelze vyloučit negativní vlivy	Nejedná se o připomínku, ale zdůvodnění stanoviska
	c) v oblasti opatření na snižování produkce odpadů nejsou navrhována řešení na snižování odpadů přímo u prodejců	Nejedná se o připomínku, ale zdůvodnění stanoviska, nicméně tato problematika je řešena v rámci hodnocení SEA
	d) v kapitolách řešící ochranu životního prostředí doporučujeme doplnit konkrétní nástroje a opatření k naplňování cílů a úkolů	Z hlediska míry obecnosti Dohody je toto možné řešit až v rámci operačních programů, SEA Dohody může navrhnout priority k dalšímu rozpracování na úrovni jednotlivých programů

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
Správa CHKO Kokořínsko	<p>Správa vydala k této koncepci stanovisko podle § 45i zákona, pod č.j. 10017/KK/13-002 ze dne 19.7. 2013, ve kterém je uvedeno, že nelze vyloučit významné vlivy na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Toto stanovisko je stále v platnosti.</p> <p>Správa nemá k oznámení koncepce žádné zásadní připomínky. Jde o koncepci, která představuje celostátní koncepční dokument na období 2014 – 2020, který stanovuje základní strategii a priority pro účinné a efektivní využívání fondů Společného strategického rámce za účelem dosahování cílů strategie Evropa 2020. Obecná rizika, problematické otázky a zároveň také pozitiva jsou popsána v Oznámení koncepce. Celostátní a obecný charakter koncepce vylučuje, aby Správa mohla mít konkrétní připomínky k oznamované koncepci, nebo mohla přesněji identifikovat možné vlivy na evropsky významné lokality a ptačí oblasti v rozsahu své působnosti.</p> <p>Obecně lze pouze upozornit na oblasti problematické z pohledu vlivu na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Oblast Infrastruktura – Rozvoj dopravní infrastruktury a zvýšení dostupnosti, Rozvoj energetické infrastruktury (např. budování MVE), Oblast Životní prostředí – Přizpůsobení se změně klimatu (např. zřizování staveb protipovodňové ochrany).</p>	<p>Je vypracováno samostatné hodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000 autorizovanou osobou.</p> <p>Možné vlivy zmíněných problematických oblastí jsou zohledněny v rámci hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000.</p>
Správa KRNP	<p>Předložené oznámení je zpracováno řádně, jsou v něm nastíněny hlavní vlivy a dopady připravované koncepce na jednotlivé složky životního prostředí a Správa KRNP k němu nemá závažných připomínek.</p> <p>Hodnocení vlivu připravované koncepce na životní prostředí by se dle názoru Správy KRNP mělo zaměřit především na vyhodnocení přímých i nepřímých vlivů cílů a priorit předložené koncepce na hlavní problémy životního prostředí tak, jak jsou definovány a podrobně rozvedeny v kapitole C.4 předloženého oznámení.</p>	<p>Doporučení je zohledněno v rámci SEA hodnocení.</p>
Hnutí DUHA	<p>Množství směsných komunálních odpadů se zvyšuje?</p> <p>Na stranách 45 až 47 je obecně popsáno nakládání s odpady v ČR. Bohužel odstavec na straně 46 popisující nakládání s komunálními odpady dává čtenářům zcela jiný obrázek, než odpovídá realitě. Odstavec manipulativně popisuje výrazně se zvyšující produkci komunálních odpadů i směsných komunálních odpadů:</p> <p>„Celková produkce komunálních odpadů v ČR v roce 2011 činila 5,39 mil. tedy asi 513 kg na obyvatele. Od roku 2003 tak došlo k nárůstu produkce komunálních odpadů o cca 16 %. Celková produkce zbytkových, nevytříděných odpadů, pocházejících nejčastěji z domácností a zařazených do kategorie směsný komunální odpad, se také v posledních letech zvyšuje.“</p> <p>Skutečností však je, že k výraznému zvýšení produkce komunálních odpadů došlo pouze z důvodu změny metodiky výpočtu. Množství směsných komunálních odpadů naopak stále klesá. Navrhujeme tedy použít pro popis nakládání s komunálními odpady text ze strany 153 Zprávy o životním prostředí za rok 2011 (ZpoŽP 2011) a nahradit výše uvedený odstavec ze strany 46 tímto textem:</p>	<p>Připomínka je zohledněna v rámci kapitol 2, 3 a 4 dokumentace SEA hodnocení. Při zpracování byl kladen důraz na zdroj použitých dat a vstupních informací k této problematice.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>„V kategorii komunálních odpadů, se mezi roky 2004–2008 rovněž postupně snižovala jejich celková produkce, a to o 18 % za celé období. Ačkoli od roku 2009 došlo k mírnému nárůstu elková produkce komunálních odpadů, v posledním meziročním srovnání produkce komunálních odpadů prakticky stagnovala (nárůst o 0,5 %). Počínaje rokem 2008 připadalo na jednoho obyvatele více než 500 kg komunálních odpadů, konkrétně v roce 2011 tak bylo dosaženo hodnoty 513 kg.“</p> <p>Doporučujeme dále doplnit k popisu také graf 1 ze strany 151 ZPoŽP 2011, který ilustruje jak skokovou změnu v produkci, tak trendy v produkci komunálního i směsného komunálního odpadu.</p> <p>Samozřejmě k dokreslení produkce směsných komunálních odpadů je vhodné na závěr tohoto odstavce použít poslední větu z nahrazovaného odstavce: „Na jednoho obyvatele ČR připadlo v roce 2010 cca 300 kg směsného komunálního odpadu.“</p>	
	<p>Chybějící kapacity pro energetické využití odpadů?</p> <p>Také v dalším textu nalezneme další manipulativní tvrzení: „U směsných komunálních odpadů stále převládá jejich ukládání na skládky, což je důsledkem nemotivujícího ekonomického prostředí (pro většinu subjektů je tento způsob nakládání s odpady nejlevnější) a chybějících kapacit pro materiálové a energetické využití těchto odpadů.“ Souhlasíme s tvrzením, že u směsných komunálních odpadů převládá jejich ukládání na skládky, což je způsobeno nemotivujícím ekonomickým prostředím. Nesouhlasíme však s tvrzením, že vysoké skládkování je způsobeno chybějícími kapacitami pro materiálové a energetické využití těchto odpadů. Hnutí DUHA a další zástupci pracovní skupiny pro přípravu OPŽP na roky 2014-2020 požádali Ministerstvo životního prostředí (MŽP) již v květnu tohoto roku o studii, která dokazuje, že ČR má nedostatečné kapacity na energetické využití odpadů. Studie, která podle MŽP existuje a je podkladem pro přípravu OPŽP, však do dnešního dne nebyla nikomu k dispozici byt k nahlédnutí. Hnutí DUHA je tedy přesvědčeno, že taková studie neexistuje a toto tvrzení není ničím podloženo. Žádáme tedy, aby iz tohoto textu byl tento popis odstraněn.</p>	<p>Připomínka je zohledněna v kapitolách 2, 3 a 4 dokumentace SEA hodnocení. Při zpracování byl kladen důraz na zdroj použitých dat a vstupních informací k této problematice.</p>
	<p>Skládkuje se 95 % odpadů?</p> <p>Přímo učebnicovou manipulací je věta: „V roce 2010 je tak ukládání v úrovni nebo pod úrovní terénu (skládkování) zaujímalo 95 % z množství odstraňování odpadů.“ Tato věta navazuje na 1,5odstavce textu věnujícího se komunálním odpadům. Nerozumíme tomu, proč je manipulativně vybrána tato věta pro popis odpadového hospodářství v ČR. Na posledním místě hierarchie nakládání s odpady stojí odstraňování odpadů (tedy především skládkování). Na tom, že jde o nejhorší způsob nakládání s odpady, panuje shoda. Vzhledem k tomu, že odstraňování se víceméně rovná skládkování, není s podivem, že 95 % odstraňovaných odpadů končí na skládkách. Naopak je třeba se ptát, kde tedy končí těch 5 % a proč nekončí na zabezpečených skládkách?“</p> <p>Pokud se tímto manipulativním popisem chtělo prosadit spalování komunálního odpadu, pak je třeba</p>	<p>Připomínka je zohledněna v kapitolách 2, 3 a 4 dokumentace SEA hodnocení. Celkově problematika nakládání s odpady byla řešena se zástupci MŽP, odborem odpadů.</p> <p>Při zpracování byl kladen důraz na zdroj použitých dat a vstupních informací k této problematice.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>upozornit, že spalování komunálního odpadu je v hierarchii nakládání s odpady na předposledním místě – tedy před odstraňováním. To znamená, že i pokud by se drtivá většina odpadu místo odstraňování na skládkách energeticky využívala ve spalovnách odpadu, tak by stále z toho mála odstraňovaných odpadů končila stále naprostá většina na skládkách. Jinými slovy, pokud z odstraňovaných odpadů končí většina na skládkách, je to dobře a je to zcela běžné pro všechny státy EU. Problematiku odpadů v ČR to naprosto nijak nepopisuje a čtenáři to nedává žádnou informaci. Jedinou informaci, kterou si z tohoto popisu čtenář neodborník odnese, je, že skládkujeme skoro všechny odpad, a to není pravda. Faktem je, že skládkujeme cca 25 % ze všech odpadů, z komunálních odpadů pak 55,4 %. (viz. Zpráva o životním prostředí za rok 2011, tabulka 1 na straně 151).</p>	
	<p>Koncepční připomínky k Dohodě o partnerství SPŽP je v rozporu se závaznou hierarchií nakládání s odpady</p> <p>Hnutí DUHA na tomto místě opět opakuje svou připomínku, kterou uplatňovalo již při přípravě SPŽP, MŽP však tyto připomínky ani nevypořádalo: „Návrh SPŽP seřazuje priority v odpadovém hospodářství takto (str. 18):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2.1 Snížit podíl skládkování na celkovém odstraňování odpadů (!!!) • 1.2.2 Zvyšování materiálového a energetického využití odpadů (!!) • 1.2.3 Předcházet vzniku odpadů (!!). <p>Taková prioritizace – a potažmo samotná SPŽP – je v přímém rozporu se závaznou hierarchií nakládání s odpady.“</p> <p>Závazná hierarchie nakládání s odpady prioritizuje prevenci vzniku odpadů, avšak SPŽP si jako prioritu určil „snížení podílu skládkování na celkovém odstraňování odpadů“. Stejnou prioritu dal SPŽP: zvýšení materiálového využití, zvýšení materiálového využití a předcházení vzniku odpadů, což je opět v přímém rozporu se závaznou hierarchií nakládání s odpady.</p> <p>Dohoda o partnerství přitom má těsné vazby na SPŽP – viz Například tabulka 3 na straně 57oznámení nebo strana 75 Dohody o partnerství. Žádáme, aby Dohoda o partnerství nebyla posuzována z pohledu naplňování cílů SPŽP, protože SPŽP není v souladu s hierarchií nakládání s odpady.</p>	<p>Problematika nakládání s odpady byla diskutována s odborem odpadů MŽP, zejména problematika prioritizace využití odpadů a její zohlednění v SPŽP, respektive v Dohodě. Hierarchie nakládání s odpady je primárně odkazována na evropskou směrnici o odpadech.</p> <p>Připomínka směřuje výhradně k SPŽP. Dohoda musí vycházet z národních, sektorových a regionálních strategických dokumentů. Jde o zásadní požadavek na Dohodu pro všechny členské státy ze strany EK (viz šablona EK pro zpracování Dohody). Dohoda nemůže stanovovat cíle a priority v rozporu se strategickými dokumenty.</p>
	<p>Dohoda o partnerství je v rozporu se závaznou hierarchií nakládání s odpady</p> <p>Stejně jako je SPŽP v rozporu se závaznou hierarchií nakládání odpady je v rozporu také Dohoda o partnerství. Prioritou v části nakládání s odpady nemá prevenci vzniku odpadů, následně opakovaně použití ani materiálové využití.</p> <p>V tabulce 3 na straně 57 stojí, že v Dohodě o partnerství byla: „jako hlavní problém ...identifikována neúměrná produkce odpadů, vysoká míra skládkování odpadů a jejich neefektivní využití, zejména s</p>	<p>Problematika nakládání s odpady byla diskutována s odborem odpadů MŽP, zejména problematika prioritizace využití odpadů a její zohlednění v SPŽP, respektive v Dohodě. Hierarchie nakládání s odpady je primárně odkazována na evropskou směrnici o odpadech.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	ohledem na možnosti jejich materiálového a energetického využití.“ Důvody pro identifikaci těchto hlavních problémů však nejsou ničím podloženy. Viz. náš požadavek výše na předložení studie týkající se kapacit pro energetické využití v části „Chybějící kapacity pro energetické využití odpadů?“.	
	<p>Energetické využití odpadů jako hlavní identifikovaný problém?</p> <p>Hnutí DUHA je přesvědčeno, že neexistují / nebyly předloženy žádné důvody pro identifikaci energetického využití odpadů jako hlavního problému. Viz náš požadavek výše na předložení studie týkající se kapacit pro energetické využití v části „Chybějící kapacity pro energetické využití odpadů?“.</p> <p>Rovněž nesouhlasíme se zařazením specifického cíle 3.3. „Zvýšit energetické využití odpadů jako zdroje surovin“ mezi cíle OPŽP. Pracovní skupina připravující OPŽP se na jeho zařazení neshodla, naopak očekává již 150 dní od úředníků MŽP studii, která by prokázala, že tento cíl je nutný a je opodstatněný. Tento cíl například nikterak nenaplňuje cíl 6.2. SRR 2014-2020.</p>	<p>Problematika nakládání s odpady byla diskutována s odborem odpadů MŽP, zejména problematika prioritizace využití odpadů a její zohlednění v SPŽP, respektive v Dohodě.</p> <p>Hierarchie nakládání s odpady je primárně odkazována na evropskou směrnici o odpadech.</p> <p>Druhá část připomínky se týká výlučně OPŽP, resp. jeho ŘO.</p>
	<p>Hlavní posuny v problémové oblasti životní prostředí</p> <p>Mezi hlavní posuny problémové oblasti životní prostředí pro programové období 2014-2020 by nemělo patřit „V odpadovém hospodářství zaměření podpory v souladu s hierarchií nakládání s odpady“, ale „V odpadovém hospodářství zaměření podpory pro prevenci vzniku odpadů, opakované použití a materiálové využití odpadů“. Pouze tím se zajistí, že podpora půjde skutečně do priorit daných hierarchií nakládání s odpady. Případně je možné souhlasit s energetickým využitím odpadů, ale pouze v krajích, kde již dosahují 50% míry materiálového využití komunálních odpadů. Tím bude zajištěno, že nebudou energeticky využívány odpady, které je možné materiálově využít.</p> <p>Existuje bohužel velká snaha použít prostředky na výstavbu zařízení na energetické využití odpadů a spalovat v nich recyklovatelné odpady. Důkazem může být například konstatování na straně 140 Dohodě o partnerství, kde stojí, že v celé oblasti životní prostředí se očekává: „Dohoda o partnerství a operační programy přispějí k dosažení cílů NPR zejména v oblasti nakládání s odpady, konkrétně se zvýší podíl energetického využití odpadů, zejména zbytkového komunálního odpadu, zvýší se materiálové využití odpadů, dojde k efektivnímu odstraňování starých ekologických zátěží, bude se účinněji předcházet vzniku odpadů.“ Tedy konkrétním výstupem bude zvýšení energetického a materiálového využití. O opakovaném použití není ani slovo. Množství odpadů se nesníží (reálný výsledek prevence), ale bude se účinněji předcházet vzniku odpadů.</p>	<p>Problematika nakládání s odpady byla diskutována s odborem odpadů MŽP, zejména problematika prioritizace využití odpadů a její zohlednění v SPŽP, respektive v Dohodě. Hierarchie nakládání s odpady je primárně odkazována na evropskou směrnici o odpadech.</p>
	<p>Předběžné podmínky</p> <p>Jednou z předběžných podmínek zmíněných na straně 204 Dohody o partnerství je: „Opatření pro účinné uplatňování směrnic týkajících se EIA a SEA“. MŽP vyhodnotilo plnění této podmínky jako: „ČR si není vědoma žádného zásadního nesouladu české právní úpravy se směrnicí EIA nebo SEA.“ Bylo však zahájeno řízení o porušení smlouvy č. CZ 2013/2048. Prohlášení MŽP je tedy sice sebevědomé, avšak</p>	<p>Tato problematika byla ze strany MMR diskutována s MŽP, odborem posuzování vlivů na životní prostředí, respektive s odborem legislativním.</p> <p>Uvedená předběžná podmínka je ze strany MMR dlouhodobě vedena jako velmi riziková a na její řešení je kladen značný důraz.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>pokud se MŽP nepodaří přesvědčit Komisi, že je vše v souladu s legislativou EU, pak je zde zcela reálná hrozba nesplnění předběžné podmínky a to včetně možného negativního vlivu na čerpání prostředků z EU fondů.</p> <p>Doporučujeme změnit vyhodnocení předběžné podmínky z nic neříkajícího: „ČR si není vědoma žádného zásadního nesouladu české právní úpravy se směrnicí EIA nebo SEA“ na: „Evropská Komise vede s ČR infringementové řízení neboť se domnívá, že ČR nedostatečně implementovalo §10a směrnice EIA ČR si není vědoma žádného zásadního nesouladu české právní úpravy se směrnicí EIA nebo SEA.“ Takové znění lépe popisuje faktický stav i hrozbu z něj vyplývající.</p> <p>Pouze na okraj doporučujeme tematickou tiskovou zprávu MŽP ze dne 18.2.2009 (http://www.mzp.cz/cz/news_tz090218EIA_zaloba_EK)</p> <p>Další z předběžných podmínek je: „...stanovit ... programy předcházení vzniku odpadů...“. MŽP vyhodnotilo plnění této podmínky jako plněno „částečně“. Na str. 105 v tabulce 53 k tomu MŽP popisuje jaké jsou v zákoně a POH ČR stanovené cíle pro prevenci. Obsahem předběžné podmínky však je pouze stanovení programu předcházení vzniku odpadů. Pro něj stanovuje v rozporu se směrnicí o odpadech termín pro předložení do vlády do 31.12.2013. Přitom článek 29 směrnice o odpadech požaduje, aby členské státy přijaly programy předcházení vzniku odpadů do 12.12.2013</p>	
CEE Bank Watch	<p>1. Úplnost Dohody o partnerství</p> <p>Dohoda o partnerství je rámcovým dokumentem, kterým se bude řídit rozdělování peněz z fondů EU po dobu 7 let. Ačkoli sama neobsahuje přímo projekty nebo opatření, bude vliv jejího přesného znění na životní prostředí značný. Proto považujeme za předčasné posuzovat dopady Dohody o partnerství v současném stavu. Proces SEA, založený na značně neúplných předpokladech bez možnosti detailně porovnávat různé varianty řešení daných problémů vykazuje znaky formálního úkonu bez možnosti veřejnosti účinně ovlivnit konečné dopady.</p> <p>Pro splnění cíle posuzování SEA a nastavení Dohody o partnerství tak, aby byly minimalizovány negativní vlivy na životní prostředí, je potřeba v procesu posouzení znát konkrétní finální text včetně finančních alokací pro jednotlivé cíle, konkrétní uplatnění principu udržitelného rozvoje, varianty pro infrastrukturní opatření a posouzení uhlíkové náročnosti.</p> <p>Finanční alokace pro jednotlivé cíle a operační programy</p> <p>Pro posouzení je třeba znát zejména:</p> <p>1.4.1 Finanční alokace pro jednotlivé tematické cíle, zejména TC 4 - Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích, TC 5 - Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik, TC 6 - Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů a TC 7 - Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách</p> <p>1.6 Seznam programů</p>	<p>Dle dobré praxe SEA probíhá hodnocení víceméně paralelně s přípravou Dohody, tj. aktuální výstupy hodnocení jsou založeny na předběžných verzích Dohody. Tímto způsobem lze dosáhnout zapracování výstupů a doporučení SEA do Dohody již před finalizací dokumentu.</p> <p>Nicméně závěrečné vyhodnocení SEA je provedeno k finálnímu návrhu Dohody v souladu s platnou legislativou – tato verze hodnocení bude následně předmětem veřejného projednávání dle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí.</p> <p>Rozdělení jednotlivých finančních alokací je v rámci hodnocení vlivů zohledněno pouze rámcově jako indikace rozsahu možných vlivů.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>pod EFRR, ESF a FS spolu s příslušnými orientačními přiděly pro každý fond SSR na každý rok. Jedná se zejména o ty TC a OP, v rámci nichž se uskuteční budování fyzické infrastruktury. Bez znalosti konkrétních finančních alokací není možné kvantifikovat rozsah navrhovaných opatření a posoudit jejich vliv na životní prostředí.</p>	
	<p>2. Udržitelný rozvoj</p> <p>Velmi obecný text části 1.5.3 Dohody o partnerství neuvádí, jak ČR zajistí udržitelný rozvoj a ochranu přírody napříč programy, opatřeními a projekty financovanými z fondů EU. Implementaci udržitelného rozvoje jako horizontálního principu přitom vyžaduje Článek 8 Společných nařízení ohledně fondů (COM(2013)246).</p> <p>Pro dopady koncepce na životní prostředí bude klíčové, jak bude nastavena implementace udržitelného rozvoje. Pro posouzení vlivu je nutné znát environmentální indikátory a cíle, k jejichž naplňování má koncepce přispět, kritéria, která bude vyžadovat při realizaci programů, konkrétní oblasti integrace environmentálních aspektů do jednotlivých opatření.</p>	<p>Princip je ve finálním znění Dohody rozpracován. Nastavení systému jeho naplnění probíhá a je vytvářen i číselník environmentálních indikátorů, které však nemohou být součástí Dohody, ale příslušných programů.</p>
	<p>3. Variantní posuzování Dohody o partnerství</p> <p>Předložená Dohoda o partnerství nebyla předložena ve variantách. Zároveň je její text do té míry obecný, že často neumožňuje stanovení variant, protože už současný text obsahuje mnoho různých možností. Klíčové oblasti pro ŽP, tedy zejména budování fyzické infrastruktury, je proto nutné zpřesnit, aby bylo možné je skutečně formulovat ve variantách. Porovnání variant dosažení deklarovaných cílů z hlediska minimálního vlivu na životní prostředí by přitom pomohlo ukázat optimální zaměření finanční podpory z fondů EU. Doporučujeme zpracovat variantní verze Dohody o partnersví zejména pro následující oblasti:</p> <p>Dopravní infrastruktura</p> <p>Požadujeme varianty dosažení cílů Dohody o partnerství v oblasti dopravní infrastruktury, zpřesnění a varianty je vhodné navrhnout zejména k následujícím oblastem:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Výstavba a modernizace dálnic a silnic (silnic I. třídy a silnic pro motorová vozidla) sítě TEN-T (hlavní a globální). > Výstavba a modernizace dálnic, rychlostních silnic a silnic I. třídy mimo síť TEN-T včetně budování obchvatů sídel.(varianty upřednostňující rekonstrukce lokální infrastruktury oproti výstavbě nových dálnic) > Výstavba a modernizace vnitrozemských vodních cest sítě TEN-T. > Výstavba a modernizace vnitrozemských vodních cest regionálního významu (mimo TEN-T).(varianty, včetně nulové, by měly obsahovat dosažení stejné dopravní obslužnosti a turistického rozvoje v daných oblastech různými způsoby). 	<p>Variantní zpracování Dohody není přípustné. Dohoda si musí zachovat vysokou míru obecnosti, jde o národní rámcový dokument, ze kterého vychází jednotlivé programy.</p> <p>SEA hodnocení posuzuje varianty, v případě že jsou tyto předloženy, respektive pokud tak příslušný úřad pro posuzování požaduje v závěru zjišťovacího řízení.</p> <p>Připomínky z hlediska specifických témat jsou v SEA hodnocení zohledněny.</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>> Podpora modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí a snížení energetické náročnosti.</p> <p>Navrhujeme posouzení varianty:</p> <p>> Podpora modernizace vozového parku veřejné hromadné dopravy s důrazem na snížení produkce emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů, snížení energetické náročnosti a využití obnovitelných zdrojů v dopravě. Jedná se zejména o problematiku zavádění CNG v městské dopravě. Navrhujeme variantně využití bioplynu včetně infrastruktury pro výrobu a skladování (využití regionálních zdrojů bioplynu - zejména BRKO, zbytků ze zemědělské a lesnické výroby, ČOV apod.)</p> <p>Energetická infrastruktura</p> <p>V části 1.1.1.4 Konkurenceschopné podniky definuje Dohoda o partnerství nutnost skutečně systematických, široce pojatých nízkouhlíkových opatření: „Je nutné se zaměřit na systematická, celoplošná opatření ke zvýšení energetické efektivity a využívání obnovitelných zdrojů energie za účelem zvýšení jak konkurenceschopnosti ekonomiky, tak energetické bezpečnosti. Efektivní využívání energie musí být horizontálním principem, který prostupuje budování veškeré infrastruktury z evropských fondů.“</p> <p>Požadujeme v procesu SEA posouzení, zda byl horizontální princip energetické efektivity i systematická podpora OZE a úspor energie účinně začleněna do dalších částí Dohody i operačních programů. Zejména je třeba se zabývat využitím plného potenciálu rozvoje obnovitelných zdrojů. Zároveň musí Dohoda o partnerství stanovit pravidla pro environmentálně udržitelné využívání biomasy, včetně pravidel pro efektivitu využití, omezení dálkové nákladní dopravy biomasy, využití půdy, ochranu přírody a krajiny atd. V rámci Dohody je třeba v části o regionální dimenzi stanovit povinnost zařadit strategie pro využívání obnovitelných zdrojů a pro udržitelné využívání biomasy do připravovaných Integrovaných Teritoriálních Investic (ITI) a Integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ). Požadujeme opět zpřesnění a posouzení variant k těmto identifikovaným potřebám rozvoje:</p> <p>> Výstavba a modernizace energetických přenosových a distribučních sítí s důrazem na elektroenergetiku včetně podpory rozvoje inteligentních sítí.</p> <p>Varianta:</p> <p>> Výstavba a modernizace energetických distribučních sítí s integrovanými prvky inteligentních sítí pro integraci obnovitelných zdrojů a dálkovou regulaci spotřeby. Varianta má významný vliv na možnost zapojení výroby elektřiny z OZE do distribučních sítí, tedy na možnost snižování emisí CO₂ z energetiky, i na možnost chytré regulace poptávky. Opět Dohoda o partnerství, 1.1.4. str. 42: „Přechod na nízkouhlíkové hospodářství má rovněž silnou vazbu na rozvoj energetické infrastruktury.“</p> <p>Znečištění ovzduší</p>	

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>Tato část správně popisuje palčivost problému znečištění ovzduší, jehož významnou příčinou jsou imobilní zdroje. Mezi identifikovanými potřebami rozvoje ale pouze poukazuje k opatřením v dopravní části:</p> <p>„> Snížení emisí z dopravy a podpora alternativních typů dopravy – viz část Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita. “Vzhledem k tomu, že část Dopravní infrastruktura a dostupnost/mobilita obsahuje řadu opatření, která mohou snižovat i zvyšovat emise znečišťujících látek i skleníkových plynů z dopravy, požadujeme detailní variantní posouzení různých kombinací těchto nástrojů, včetně možností nulových variant u opatření, která zvyšují znečištění. Opět může být vodítkem nástroj CO2MPARE.</p> <p>Varianty by také měly obsahovat jako jedno z řešení cílená opatření pro snižování emisí v nejpostiženějších oblastech, jako je zavádění nízkoemisních zón, placených zón vjezdu do center měst (od studií až k technické realizaci).</p> <p>Přizpůsobení se změně klimatu</p> <p>Pro adaptaci na změnu klimatu jsou navržena jak přírodě blízká, tak technická opatření. Pro posouzení dopadu těchto opatření na biodiverzitu, na chráněné lokality a druhy, na ochranu půd a přístupné krajiny doporučujeme tato opatření posuzovat zvláště a pracovat s variantami, které zohlední ekologická kritéria.</p> <p>Toto se týká zejména těchto identifikovaných cílů:</p> <ul style="list-style-type: none"> > Ochrana vodních zdrojů, podpora vodárenské soustavy a zajištění dostatečných zdrojů pitné vody a vody pro průmysl, energetiku a zemědělství. > Zvýšení retenční schopnosti krajiny a zpomalování přírodního odtoku vody – realizace přírodě blízkých a technických opatření na ochranu proti povodním (např. obnova záplavových území a mokřadů – přirozené rozlivy, obnova mezí, zalesňování, revitalizace vodních toků a rybníků, retenční nádrže, poldry, hráze) > Rozvoj systémů nakládání se srážkovými vodami zejména v městských oblastech. 	
	<p>4. Posouzení vlivu na emise skleníkových plynů</p> <p>Emise skleníkových plynů patří mezi zásadní dopady, které má česká ekonomika na životní prostředí. Je potřeba detailně posoudit varianty opatření, cílů, vybraných problémových oblastí a strategií na emise skleníkových plynů v ČR. Pro posouzení je nutné vzít v potaz alokaci financí na jednotlivé oblasti. Vzhledem k široké působnosti Dohody o partnerství na řadu oblastí, vzhledem k vysoké energetické a uhlíkové náročnosti ČR i vzhledem k prioritě, jakou má snižování emisí mezi cíli DoP i Kohezní politiky prioritu je nutné tuto oblast do posuzování SEA zařadit.</p> <p>Evropská komise pro tento účel vytvořila nástroje CO2MPARE, který na základě přiřazení finančních</p>	<p>Využití CO2MPARE – MMR ve spolupráci se SEA hodnotitelem diskutovali použití nástroje s MŽP, odborem energetiky a ochrany klimatu MŽP se závěry:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Z časového hlediska není možné nástroj využít během přípravy jednotlivých programů, protože nastavení a verifikace vstupů bude vyžadovat několik měsíců příprav, což přesahuje termíny pro předložení programů do vlády;

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>alokací k jednotlivým druhům opatření stanoví celkovou uhlíkovou náročnost daného operačního programu nebo Dohody o partnerství. Nástroj, jak už odpovídá název, neslouží k přesnému určení redukce emisí, ale k porovnávání variant mezi sebou a výběru vhodného mixu opatření pro minimalizaci emisí. Nástroj je vodítkem k rozdělení finanční alokace tak, aby došlo k minimalizaci emisí.</p> <p>Nástroj je postaven na výpočtu uhlíkové náročnosti veřejných investic na základě skutečných dat a pro použití v dané zemi musí být přizpůsoben místním podmínkám. Doporučujeme Ministerstvu životního prostředí využít peněz z Technické pomoci na vypracování detailních podkladů pro nástroj CO2MPARE v ČR.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - V průběhu roku 2014 proběhne verifikace vstupních dat a koeficientů ze strany MŽP a další testování CO2MPARE, aby bylo možné nástroj využít; - Nástroj CO2MPARE bude možné využít v rámci post hodnocení ve střednědobém a konečném horizontu programovacího období 2014-20; - Nástroj bude využit pro evaluaci programů s tím, že bude nutné upřesnit programy, pro které je nástroj relevantní z hlediska národní emisní inventury skleníkových plynů (např. OP ŽP, IROP, OPD, OPPIK...) - Z hlediska rámcového charakteru Dohody není možné nástroj, který byl vyvinut pro práci s programy, využít pro hodnocení Dohody; <p>V rámci návrhu systému monitoringu (kapitola 9 dokumentace SEA) doporučeno využití nástroje CO2MPARE pro programy, respektive opatření, relevantní z hlediska emisí skleníkových plynů (tj. OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, OP Doprava, Integrovaný regionální operační program), zejména v rámci střednědobého nebo ex-post hodnocení.</p>
Správa CHKO Český kras	<p>Správa v rámci procesu posuzování vlivu koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví doporučuje zaměřit se zvláště na následující problémové oblasti a dílčí problémy (pilíře)</p> <p>Infrastruktura</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj dopravní infrastruktury a zvýšení dostupnosti (mobility) - Rozvoj energetické infrastruktury <p>Životní prostředí</p> <ul style="list-style-type: none"> - Životní prostředí - Přizpůsobení se změně klimatu <p>Součástí je zdůvodnění.</p>	<p>Zmíněná témata jsou v rámci SEA hodnocena.</p>
Jiří Šrámek Nové Město nad Metují	<p>Dopravní infrastruktura: Budování dopravních staveb všech typů má nevyhnutelně negativní dopady na krajinu, zejména zvyšování fragmentace, snižování migrační dostupnosti, případně i zásahy do vodního režimu krajiny. Veškeré projekty proto musí být plánovány s maximálním respektem k ekologickým</p>	<p>V Dohodě, respektive v rámci SEA, není s ohledem na obecnost dokumentu možné řešit přeložku konkrétní komunikace, respektive hodnotit vlivy jednotlivých projektů. Takto konkrétní</p>

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
	<p>funkcím krajiny s důslednou aplikací účinných zmírňujících a kompenzačních opatření. Hlavním nástrojem je poskytnutí podpory pouze těm projektům, které jsou skutečně nezbytné a v případě variantních řešení výběr nejšetrnější varianty – tato kritéria je nutné zohlednit v příslušném OP.</p> <p>Cílů koncepce jak uvedeno výše lze dosáhnout přijatelnějšími alternativními variantními prostředky ve všech směrech. Stávající legalizace nové trasy I/14 je podezřele vedena snahou o zobchodování spekulativně zkoupených pozemků pod budoucím novým tělesem přeložky I/14 v k.ú. Vrchoviny, což je zmíněno i v trestním oznámení na návrh nového územního plánu Nové Město nad Metují.</p> <p>Nesouhlasné vyjádření s přílohami, které se týká přeložky silnice I/14 Nové Město nad Metují.</p>	opatření v Dohodě nebudou obsažena.
KÚ Olomouckého kraje, Odbor ŽP	<p>Orgán ochrany přírody: Ke koncepci z hlediska působnosti KÚOK podle §77a zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, lze uvést, na základě dané podrobnosti zpracování, že naplňováním koncepce bude docházet ke střetům se zájmy chráněnými zákonem č. 114/1992 Sb. Podpora by měla být poskytnuta pouze takovým projektům, které mají vyřešeny střety se zákonem o ochraně přírody a krajiny.</p> <p>Z hlediska dalších složek ŽP bez připomínek.</p>	Připomínka je řešena v rámci návrhu kritérií pro hodnocení projektů, které jsou v SEA Dohody doporučeny k dalšímu rozpracování v rámci jednotlivých operačních programů, resp. následně v rámci nastavení výzev.
KÚ Jihočeského kraje, Odbor ŽP	<p>Z hlediska zákona č. 201/2012 Sb, o ochraně ovzduší:</p> <p>KÚ Jihočeského kraje jako orgán ochrany ovzduší konstatuje, že oznámení koncepce zohledňuje všechny závažné kolizní lokality, u nichž by při realizaci jednotlivých navazujících záměrů vycházejících z koncepce „Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020“ mohlo dojít ke kolizi se zájmy chráněnými zákonem č. 201/2012 Sb.</p> <p>S obecnými závěry, zejména tam, kde oznamovatel konstatuje nutnost navazující dokumenty podrobit hodnocení SEA či EIA, se správní orgán ztotožňuje, stejně jako s tím, že je nutno upřednostňovat řešení, která kolizi se zájmy ochrany ovzduší minimalizují.</p> <p>Z hlediska dalších složek ŽP bez připomínek.</p>	Připomínky z hlediska ochrany ovzduší jsou v SEA hodnocení zohledněny.
KÚ MSK, Odbor ŽP	Bez připomínek	Bez připomínek
KÚ Středočeského kraje Odbor ŽP	<p>Z hlediska zákona č. 114/1992 Sb. nebyl vyloučen vliv na území soustavy Natura 2000.</p> <p>Z hlediska ostatních složek ŽP bez připomínek.</p>	Naturové hodnocení je součástí SEA hodnocení.
KÚ KHK, odbor ŽP	Bez připomínek	Bez připomínek
KÚ Zlínského kraje, odbor ŽP	Bez připomínek	Bez připomínek

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
Správa CHKO Český les	Bez připomínek	Bez připomínek
Újezdní úřad vojenského újezdu Libavá	K oznámení koncepce byl vyloučen významný vliv na území soustavy Natura 2000, jinak bez připomínek	Bez připomínek
Český báňský úřad	Dle názoru ČBÚ nesnižuje předložená koncepce ochranu a hospodárnost využívání nerostného bohatství ČR a není v rozporu s ust. zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství ČR (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů, s ohledem na její obecný charakter. Zpracování.	Bez připomínek
Správa CHKO Orlické hory a Krajské středisko Hradec Králové	Strategický dokument DoP 2014+ nemůže mít sám o sobě významný vliv na biotopy zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, zvláště chráněná území, územní systémy ekologické stability regionální úrovně a území soustavy Natura 2000 (dále jen N2000) ve smyslu zákona (ptačí oblasti, EVL).	Z hlediska ovlivnění území Natura 2000 vliv vyloučen, ale vzhledem k tomu, že jiné OOP významné vlivy nevyloučily, naturové hodnocení je součástí SEA hodnocení.
	Vlivy na životní prostředí ve smyslu zákona č. 144/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen ZOPK) budou mít však konkrétní projekty a opatření vyplývající z jednotlivých operačních programů, jež budou implementovány v programovacím období 2014-2020. Bude třeba posoudit jejich dopad jak jednotlivě, tak ve vzájemné interakci nejen ve vztahu k soustavě N2000, ale i k ostatním složkám životního prostředí (dále jen ŽP) a ŽP jako celku.	Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení.
	Předpokádané vlivy koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví ve vymezeném dotčeném území v části D Oznámení jsou převzaty z aktualizované Státní politiky životního prostředí 2012-2020 (dále jen SPŽP). Tabulky č. 3 uvedené v této části popisuje rámcové vazby mezi tematickými oblastmi a prioritami SPŽP a DoP 2014+. Je zde správně uvedeno, že téměř všechny tematické oblasti SPŽP krom určitých pozitiv (např. snižování emisí skleníkových plynů, vyšší dostupnost některých čistých technologií apod.) obsahují i rizika, která musí být ošetřena v pravidlech podpory.	Nejde o připomínku, ale konstatování.
	Kromě využívání legislativních nástrojů SEA a EIA, závazná stanoviska k zásahu do VKP, udělení výjimek z ochranných podmínek ZCHD dle §56, stanoviska dle §45i ZOPK, využití institutu biologického hodnocení apod.) je třeba v dostatečném předstihu konzultovat konkrétní investiční záměry včetně zaměření podpory a podmínky jejího přidělování v rámci jednotlivých opatření s potenciálně dotčenými orgány ochrany přírody.	Tato připomínka musí být zohledněna v rámci hodnocení jednotlivých programů.
	Vzhledem k výše uvedenému doporučujeme předloženou koncepci dále posuzovat dle zákona č. 100/2001 Sb., o hodnocení vlivů na ŽP ve znění pozdějších předpisů, neboť rozvojem různorodých priorit a aktivit budou dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění a bude třeba posoudit vlivy jednotlivých činností samostatně i další související vlivy ve vzájemné interakci, a to nejen ve vztahu k soustavě N2000, ale i k ostatním složkám životního prostředí a ŽP jako celku.	SEA hodnocení je provedeno, tato koncepce podle zákona č. 100/2001 Sb., v platném znění, podléhá strategickému posouzení v celém procesu SEA.

Autor připomínky	Připomínky	Vypořádání
Správa CHKO Jeseníky	Na základě posouzení předkládaného oznámení koncepce a v návaznosti na naše stanovisko č.j. 10065/JS/13 ze dne 31. 7. 2013, kterým jsme vyloučili významný vliv koncepce na příznivý stav předmětu ochrany nebo na celistvost evropsky významných lokalit v CHKO Jeseníky a Ptačí oblast Jeseníky sdělujeme, že nemáme v tuto chvíli vzhledem k velké obecnosti koncepce žádné zvláštní požadavky na zaměření vyhodnocení. Požadujeme pouze, aby vyhodnocení zohlednilo ochranné podmínky CHKO Jeseníky, maloplošných chráněných území a zvláště chráněných druhů.	Vlivy na ochranné podmínky CHKO jsou vyhodnoceny v úrovni obecnosti Dohody.
MŽP, OVSS III	K oznámení koncepce byl vyloučen významný vliv na území soustavy Natura 2000, jinak bez připomínek.	Bez připomínek
Jihomoravský kraj	Bez připomínek	Bez připomínek
KÚ JMK, odbor ŽP	Bez připomínek	Bez připomínek
KÚ Libereckého kraje	Bez připomínek	Bez připomínek
Liberecký kraj	Bez připomínek	Bez připomínek
Správa CHKO Křivoklátsko	Správa CHKO Křivoklátsko psoudila text „Dohody o partnerství pro programové období 2014-2020“ a konstatuje, že se jedná o txt obecného znění, ve kterém nelze z uvedených formulací strategických cílů a priorit posoudit, jaký konkrétní vliv na příznivý stav předmětu ochrany nebo územní celistvost CHKO Křivoklátsko by mohly mít. Na druhou stranu je jisté, že uplatňování této Dohody může být spojeno s opatřeními, záměry akonkrétními projekty, u nichž nelze tento vliv v tomto stadiu vyloučit. Dohoda je dokument souhrnný. Jednotlivé oborové strategické dokumenty byly nebo budou rovněž posouzeny z pohledu možného vlivu na životní prostředí. Také u nich se jedná o obecně formulované cíle, priority a opatření, u nich nelze vliv vyloučit, ale nelze jej ani konkretizovat vzhledem k CHKO Křivoklátsko. Teprve až konkrétní záměry a projekty, vzniklé s cílem získat podporu podle oborových nebo regionálních operačních dokumentů, budou posuzovány podle zákona č. 100/2001 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí, bude moci být jejich případný vliv stanoven opravdu konkrétně.	Připomínka je zohledněna v rámci SEA hodnocení.
SÚJB	Bez připomínek	Bez připomínek
KÚ Pardubického kraje, OŽPZ	Z hlediska ochrany přírody a krajiny bez připomínek, ostatní dotčené správní úřady se nevyjádřily.	Bez připomínek
ČIŽP	Bez připomínek	Bez připomínek
Újezdni úřad vojenského újezdu Březina	Bez připomínek	Bez připomínek
MHMP, odbor ŽP	Z hlediska jednotlivých složek ŽP bez připomínek	Bez připomínek

15 ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI

15.1 NÁVRH STANOVISKA

Zpracovatel SEA předkládá následující návrh stanoviska dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů:

Stanovisko k návrhu koncepce: Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020

Předkladatel koncepce: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

Zpracovatel posouzení: Expertní tým pod vedením společnosti Integra Consulting s.r.o. v následujícím složení:

Mgr. Martin Smutný
 Ing. Kateřina Ambrožová
 Ing. Lubomír Nondek, CSc.
 Ing. Jiří Dusík
 Ing. Radim Seibert
 Ing. Vladimír Rimmel
 Mgr. Michal Musil
 Mgr. Michala Kopečková
 MUDr. Eva Rychlíková

Průběh posuzování:

Oznámení koncepce „Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020“ (dále též „Dohoda“), zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, bylo zveřejněno dne 9. 9. 2013. Zjišťovací řízení vedené odborem posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP bylo ukončeno dne 8. 10. 2013, vydáním závěru zjišťovacího řízení č. 70501/ENV/13. Práce na vlastním SEA hodnocení a zpracování dokumentace vyhodnocení vlivů Dohody o partnerství na životní prostředí a veřejné zdraví probíhaly v období září 2013 – únor 2014.

Stručný popis koncepce:

Dohoda o partnerství (dále také „Dohoda“) je koncepčním dokumentem na období 2014-2020 a je vypracována členským státem Evropské unie, který stanoví cíle a priority pro efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem naplňování strategie Evropa 2020 na základě vydefinovaných národních priorit.

Dohoda je založená na analýze současné sociální a ekonomické situace, ekonomických trendů a potřeb České republiky, na jejichž základě jsou

stanoveny priority pro financování v letech 2014–2020 při současném sledování naplňování společných cílů EU. Důraz je kladen na výsledky, které jsou sledovány prostřednictvím indikátorů a finančních ukazatelů a vyhodnocovány dle Evaluačního plánu v souladu s principem 3E (tj. s principem dodržování pravidel Efektivnost, Hospodárnost a Účelnost).

Analytická část Dohody zahrnuje analýzu disparit, rozvojových potřeb a růstového potenciálu, která je zpracována za problémové oblasti. V rámci jednotlivých problémových oblastí jsou identifikovány národní a regionální problémy, rozvojové potřeby a priority, které jednoznačně předurčují zaměření podpory fondů ESI pro období 2014–2020 v ČR.

Stručný popis posouzení:

Posouzení vlivů na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 tohoto zákona.

Součástí posouzení Dohody je hodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, a to z hlediska dopadů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti a stav jejich ochrany z uvedených hledisek dle § 45h zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Závěry posouzení:

Zpracovatel SEA navrhuje na základě posouzení vlivů koncepce „Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020“ (dále také „Dohoda“) na životní prostředí:

Souhlasné stanovisko k návrhu „Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020“ za dodržení následujících podmínek:

A. Podmínky souhlasného stanoviska

1. Pořizovatel Dohody (tj. Ministerstvo pro místní rozvoj) zajistí koordinaci implementace opatření k předcházení a zmírnění potenciálních negativních vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví uvedená v kapitolách 7 a 12 SEA dokumentace v rámci další přípravy navazujících programů.
2. Pořizovatel Dohody zajistí celkovou koordinaci systému sledování vlivů programových dokumentů v rámci fondů EU na životní prostředí, tj. zejména následující kroky a aktivity:
 - Koordinaci zpracování relevantních environmentálních indikátorů, navržených v rámci SEA Dohody, do jednotlivých programů a do jejich systému implementace (tj. indikátory pro hodnocení a výběr projektů);
 - Navázání systému monitoringu Dohody na výstupy monitoringu jednotlivých programů;
 - S využitím výstupů monitoringu jednotlivých programů pravidelné vyhodnocování a zveřejňování výsledků monitoringu Dohody (ve

vazbě na další postupy průběžných evaluací při naplňování Dohody);

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000

Projekty s významně negativním vlivem na předměty ochrany a celistvost EVL a PO musí být vyloučeny z podpory v rámci implementace jednotlivých programů. U projektů s mírně negativním vlivem musí být v maximální míře uplatněna opatření pro jejich minimalizaci. Projekty musí splňovat zákonné podmínky dle §45h a 45i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění (u relevantních projektů doložit stanovisko orgánu ochrany přírody vylučující vliv na EVL a PO nebo hodnocení vlivů dle §45i).

C. Doporučení

Doporučení nejsou navržena.

16 SEZNAM SAMOSTATNÝCH PŘÍLOH

Příloha č. 1: Vyhodnocení vlivů koncepce na evropsky významné lokality a ptačí oblasti dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Příloha č. 2: Hodnocení vlivů Dohody o partnerství na veřejné zdraví